

nsCr

Typologieën van plegers van zedendelicten: Een umbrella review

Steve van de Weijer
Veroni Eichelsheim
Arjan Blokland
Jan Hendriks

Amsterdam, 2023

Typologieën van plegers van zedendelicten: Een umbrella review

Steve van de Weijer

Veroni Eichelsheim

Arjan Blokland

Jan Hendriks

Amsterdam, 2023

De auteurs danken Hans Ket en Matthijs de Zwaan (informatiespecialisten van de Universiteitsbibliotheek van de Vrije Universiteit Amsterdam) voor hun hulp bij het uitvoeren van de zoekstrategieën; en de leden van de begeleidingscommissie voor hun waardevolle feedback.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de afdeling Extern Wetenschappelijk Beleidsonderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum (WODC).

© 2023; Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR), Amsterdam. Auteursrechten voorbehouden.

Inhoudsopgave

1	Introductie	4
1.1	Aanleiding voor dit onderzoek	4
1.2	Plegers van zedendelicten	4
1.3	Probleemstelling.....	5
2	Umbrella review	8
2.1	Methode van onderzoek	8
2.2	Resultaten.....	12
2.2.1	Offline zedendelicten	13
2.2.2	Online zedendelicten.....	40
3	Aanvullende literatuurstudie.....	47
3.1.	Methode van onderzoek	47
3.2.	Resultaten.....	54
3.2.1	Typologieën	54
3.2.2	Vergelijking met resultaten uit umbrella review.....	61
4	Discussie	64
4.1	Beperkingen geïnccludeerde studies	65
4.2	Meest gebruikte typologieën	68
4.2.1	Verkrachting	68
4.2.2	Kindermisbruik	69
4.2.3	Seksuele moorden	70
4.2.4	Vrouwelijke plegers	71
4.2.5	Online zedendelicten.....	72
4.3	Overeenkomsten en verschillen.....	73
4.4	Implicaties voor de (behandel)praktijk	77
4.5	Vervolgonderzoek	78
	Referenties	82
	Appendices	92
	Appendix A. Zoekstrategieën Umbrella Review	92
	Appendix B. Zoekstrategieën aanvullende review	95
	Appendix C. Samenstelling begeleidingscommissie.....	99

1 Introductie

1.1 Aanleiding voor dit onderzoek

Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld vormen een grootschalig maatschappelijk probleem. Jaarlijks worden hier naar schatting 1,8 miljoen personen slachtoffer van in Nederland (Akkermans et al., 2023). De maatschappelijke aandacht voor deze problematiek is groeiende, zeker na het ontstaan van de #metoo beweging en recente voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld binnen verschillende instituties (bijv. media, sportorganisaties, universiteiten) en de hieruit voortvloeiende media-aandacht. Het kabinet werkt de komende jaren samen met de onafhankelijke regeringscommissaris Mariëtte Hamer aan het 'Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld'.¹ Het hoofddoel van dit actieprogramma is om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld tegen te gaan. Omdat dit gedrag niet van de ene op de andere dag zal verdwijnen, is het tweede doel van het actieprogramma om de schade van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld te beperken door het snel te signaleren en te stoppen, slachtoffers en hun omgeving steun en hulp te bieden en juist te handelen naar (vermoedelijke) plegers.

In dit rapport ligt de focus op plegers van seksueel grensoverschrijdende gedragingen die strafbaar zijn gesteld in de verschillende artikelen van het wetboek van strafrecht. Onder deze zedendelicten vallen aanranding, verkrachting, ontucht met minderjarigen, het vervaardigen, bezitten en verspreiden van kinderpornografie, maar ook online gedragingen zoals sextortion (i.e., afpersing met een seksueel getinte foto of video van het slachtoffer) en grooming (i.e., via manipulatie het vertrouwen winnen van een kind met als doel om deze seksueel te misbruiken) waarvoor geen aparte wetsartikelen zijn maar die via andere bestaande wetsartikelen strafbaar zijn gesteld.

1.2 Plegers van zedendelicten

Plegers van zedendelicten kunnen zich schuldig maken aan een grote diversiteit aan delicten. Mede als gevolg hiervan wordt in de wetenschappelijke literatuur regelmatig onderscheid gemaakt tussen verschillende typen plegers, bijvoorbeeld op basis van de specifieke vorm van

¹ Rijksoverheid (2023). *Kamerbrief over Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld*

zedendelinquentie (bijvoorbeeld met fysiek contact versus contactloos), kenmerken van het slachtoffer (bijvoorbeeld kind versus volwassene), kenmerken van de relatie tussen pleger en slachtoffers (bijvoorbeeld bekenden versus onbekenden) of combinaties hiervan. Typen plegers kunnen echter ook gebaseerd zijn op andere kenmerken, zoals specifieke elementen in de modus operandi (i.e., de werkwijze van de pleger) of het achterliggende motief voor het plegen van zedendelicten (Blasko, 2016; Cale, 2018; Thornton, 2021; Spaan et al., 2020). Verschillende typen plegers van zedendelicten worden vaak beschreven op basis van individuele kenmerken (zoals demografische kenmerken, persoonlijkheidsstructuur, ontwikkelingsproblematiek, IQ, en psychopathologie), situationele of contextuele risicofactoren (zoals de kwaliteit van sociale relaties en criminele voorgeschiedenis) en delictkenmerken (zoals de mate van gebruik van dwang en geweld, gepleegde handelingen en aanwezigheid van medeplegers).

1.3 Probleemstelling

Classificatie van plegers van seksueel geweld in typologieën heeft verschillende voordelen (Robertiello & Terry, 2007). Zo helpt het wetenschappers zicht te verkrijgen in mogelijke verschillen tussen typen plegers in achtergrond- en persoonskenmerken en kan het helpen bij het maken van een onderbouwde inschatting van het risico op herhaald crimineel gedrag (recidive). Daarnaast kunnen typologieën aanleiding geven voor een gedifferentieerde aanpak van dat recidiverisico. Volgens het in de criminologische interventieliteratuur veel gebruikte Risk-Need-Responsivity (RNR) model zijn de meest effectieve interventies die interventies waarvan de intensiteit aansluit bij de risicofactoren (Risk) en afgestemd zijn op de criminogene behoeften (Need) van plegers en die responsief inspelen op individuele plegerkenmerken die gedragsverandering zouden kunnen bevorderen dan wel bemoeilijken (Responsivity) (Andrews & Bonta, 2010). Het RNR model kan gebruikt worden om de meest belangrijke statische, maar vooral ook dynamische, risicofactoren en behoeften van plegers in kaart te brengen en kan vervolgens worden gebruikt om het effect van interventies te onderzoeken. Mogelijk is voor verschillende typen plegers, met elk verschillende kenmerken, achtergronden en motieven, een verschillende aanpak nodig om het beoogde effect (het terugdringen van het recidiverisico) te bewerkstelligen.

De beschikbare literatuur over typologieën van plegers van zedendelinquentie laat echter geen eenduidig beeld zien. De afgelopen decennia zijn er diverse literatuurstudies en

systematische reviews verschenen rondom dit onderwerp, maar deze zijn divers van aard en opzet. De focus van deze eerdere reviews ligt vaak op plegers van een specifiek delict (bijvoorbeeld kindermisbruik) of op een subgroep van zedendelinquenten (bijvoorbeeld vrouwelijke plegers). Daarnaast zijn veel typologieën opgesteld op basis van offline zedendelicten. Door de toenemende digitalisering in onze samenleving is er echter ook in toenemende mate sprake van online zedendelicten (Gorissen et al., 2020). Bestaande literatuurstudies en systematische reviews bespreken typologieën van plegers van online en offline zedendelicten echter vaak apart. Door deze differentiatie in bestaande reviews ontbreekt een overkoepelend overzicht van typologieën van alle soorten zedendelicten en blijft inzicht in de verschillen en overeenkomsten tussen verschillende typologieën beperkt.

In dit onderzoek maken we daarom gebruik van een *umbrella review* waarin we op systematische wijze de bestaande literatuurstudies en systematische reviews over typologieën van volwassen plegers van zedendelicten samenvatten (Aromataris et al., 2015). Het is echter aannemelijk dat de meeste recente studies over typologieën van plegers van zedendelicten niet of zelden besproken worden in eerdere literatuurstudies en systematische reviews, simpelweg omdat deze nog niet gepubliceerd waren ten tijde van de dataverzameling van de literatuurstudies en systematische reviews. Daarom hebben we tevens een aanvullende analyse uitgevoerd op de meest recente empirische studies (gepubliceerd in 2020 of later) naar typologieën van plegers van zedendelicten. Met deze twee methoden wordt de gehele literatuur op dit gebied in de periode tussen 1990 tot heden in kaart gebracht.² Hiermee integreren we alle bestaande kennis over deze typologieën en hopen we een belangrijke bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkelingen van typologieën enerzijds, en het gebruik ervan in de risicotaxatie- en interventiepraktijk anderzijds.

De onderzoeksvragen die centraal staan zijn:

1) Wat zijn de meest gebruikte, dan wel meest veelbelovende en wetenschappelijk onderbouwde, classificaties van volwassen plegers van zedenmisdrijven die op grond van de literatuur onderscheiden kunnen worden?

² Er wordt gekozen om de zoekopdracht naar literatuurstudies en systematische reviews alleen uit te voeren op de bestaande literatuur vanaf 1990, aangezien er voor die tijd zelden literatuurstudies werden gepubliceerd (Aromataris et al., 2015).

2) Wat is bekend over de profielen van de verschillende typen plegers (type delict, motieven, modus operandi, kenmerken van plegers, kenmerken van slachtoffers)?

3) Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in de profielen van verschillende typen plegers?

Omdat uit bovenstaande inleiding ook duidelijk wordt wat de mogelijke waarde kan zijn van typologieën voor het inzetten van een passende aanpak om recidive te voorkomen, zal specifiek ook aandacht worden besteed aan de volgende vraag:

4) Wat kan op basis van de bestudeerde literatuur (vragen 1 t/m 3) gezegd worden over de aanpak van plegers (preventieve maatregelen, behandeling etc.) die passen binnen de onderscheiden typologieën?

Achtereenvolgens worden in de volgende hoofdstukken de methoden en resultaten van de *umbrella review* (Hoofdstuk 2) en de aanvullende review (Hoofdstuk 3) besproken, waarna een overkoepelende discussie (Hoofdstuk 4) volgt.

2 Umbrella review

2.1 Methode van onderzoek

In deze *umbrella review* zijn alle gepubliceerde literatuurstudies en systematic reviews over typologieën van plegers van zedendelicten gezocht, gecodeerd en geanalyseerd, om een zo uitgebreid en compleet mogelijk overzicht te krijgen van alle typologieën die er zijn. Hierbij zijn zoveel mogelijk de richtlijnen opgesteld door PRISMA gevolgd (Page et al., 2021).

Zoekstrategie. In januari 2023 is een zorgvuldige zoekstrategie uitgevoerd in de volgende databases: Clarivate Analytics/Web of Science Core Collection, Elsevier/Scopus, Ebsco/Criminal Justice Abstract (CJA), en Ebsco/APA PsycINFO. De zoekstrategie bevatte een grote variatie aan termen en de belangrijkste synoniemen voor 'seksuele misdrijven' of 'verkrachting' of 'incest' en 'daders' of 'crimineel' en 'typologie' of 'classificatie' en 'review' of 'meta-analyse'. Deze zoekstrategie is uitgevoerd zonder beperkingen op publicatiedatum of taal van de studie. De volledige zoekstrategieën zijn te vinden in Appendix A. Dubbele artikelen werden verwijderd met behulp van Endnote X20.0.1 (Clarivatetm).

In- en exclusiecriteria. Bij het selecteren van de studies is een aantal inclusiecriteria gebruikt. Geïnccludeerd zijn:

- Literatuurstudies, systematic reviews, en meta-analyses die:
 - Gepubliceerd zijn in of na 1990;
 - waarvan de volledige tekst beschikbaar is;
 - in het Nederlands of Engels geschreven zijn³;
 - en een overzicht geven van typologieën van volwassen plegers (18 jaar of ouder) van aanranding, verkrachting, ontucht met minderjarigen, kinderpornografie, maar ook online vormen van seksueel geweld, zoals sextortion en grooming.

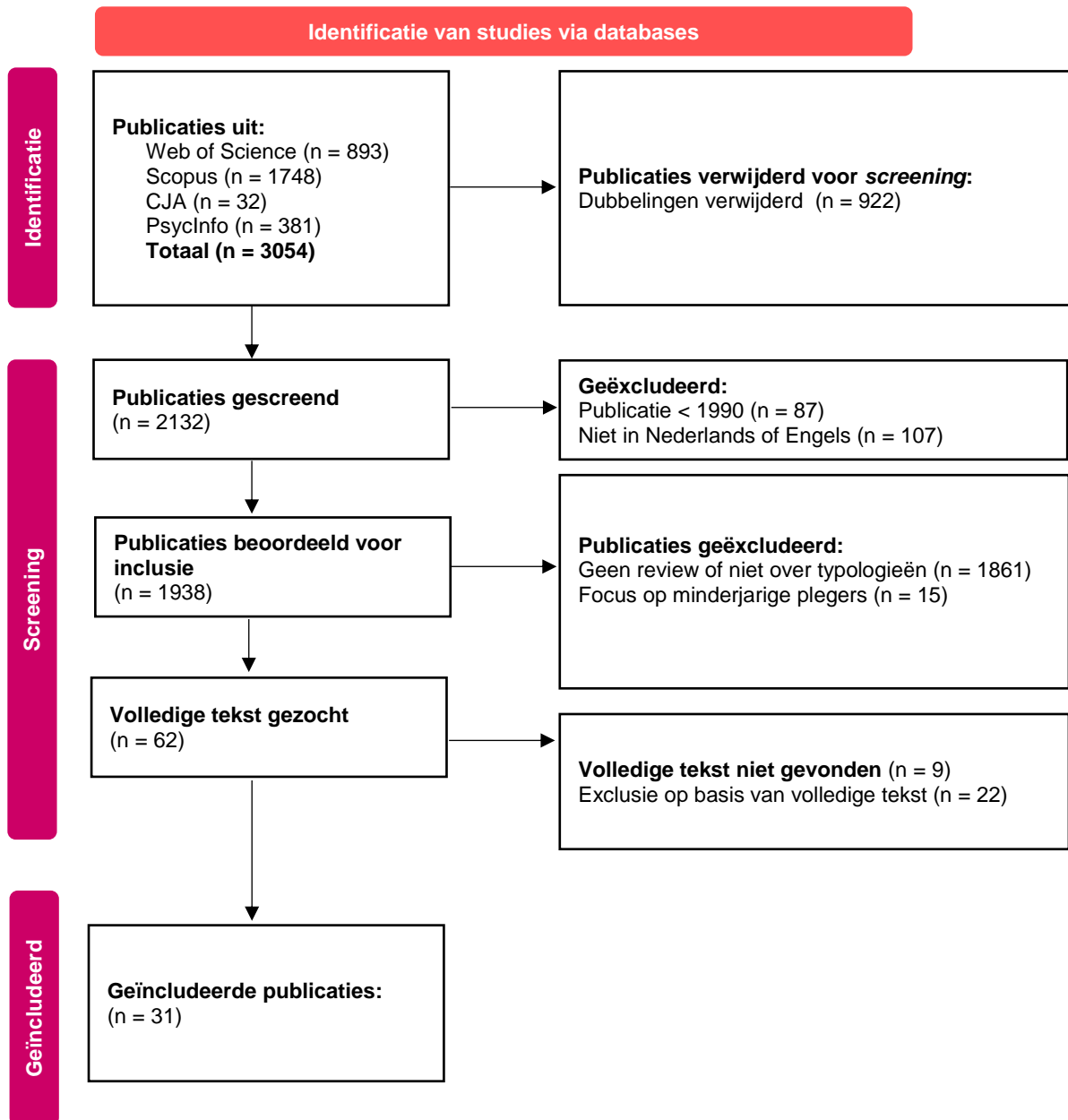
Geïnccludeerde studies. De gehanteerde zoekstrategie leverde in totaal 3054 unieke publicaties op. Twee onderzoekers hebben een deel (15%) van de titels en samenvattingen onafhankelijk van elkaar beoordeeld op het al dan niet includeren in de umbrella review. De overeenstemming tussen hen was in eerste aanleg 85 procent. Waar zij niet overeenkwamen

³ Alhoewel de review zelf dus in het Nederlands of Engels geschreven dient te zijn, is het wel mogelijk dat de review studies geschreven in andere talen behandelt.

is dit opgelost met een consensusprocedure (i.e., overleg totdat overeenstemming werd bereikt, zoals gebruikelijk in systematisch literatuuronderzoek). De beslisregels voor inclusie zijn vervolgens verder aangescherpt. De rest van de screening is door dezelfde twee onderzoekers los van elkaar voltooid, waarbij zij elkaar bij twijfel hebben geraadpleegd. Studies werden geïnccludeerd als zij voldeden aan de hierboven genoemde inclusiecriteria. Waar nodig werd de volledige tekst van een artikel gebruikt om tot een beslissing over in- of exclusie te komen.

Op basis van deze selectieprocedure bleven 31 geschikte literatuurreviews over voor inclusie. In Figuur 1 wordt een overzicht gegeven van de in- en exclusie in een stroomdiagram. De meest voorkomende redenen voor exclusie waren dat er geen sprake was van een review van de literatuur, dat er geen typologieën werden besproken (maar bijvoorbeeld alleen een overzicht van risicofactoren of recidive cijfers), of dat er sprake was van minderjarige plegers. Studies waarin onderscheid werd gemaakt tussen twee groepen plegers en waarbij deze groepen werden vergeleken op aanwezigheid van risicofactoren of bepaalde delictkenmerken zijn uitgesloten. Ook zijn studies uitgesloten die op grond van een literatuurstudie over pleger- of delictkenmerken van verschillende groepen plegers van zedendelicten zélf tot een nieuwe typologie kwamen, aangezien het in zulke studies geen literatuurstudie van typologieën betreft. Geïnccludeerd werden dus alleen reviews van bestaande typologieën. Het is hierbij niet noodzakelijk dat de review zich enkel richtte op typologieën van plegers van zedendelicten. In een deel van de geïnccludeerde studies werden verschillende onderwerpen (bijv. definities, prevalentie, behandeling) met betrekking tot zedendelicten en -plegers besproken en was het beschrijven van de bestaande kennis met betrekking tot typologieën slechts een onderdeel van de review. De geïnccludeerde reviews ($n = 31$) in de umbrella review zijn gepubliceerd tussen 2001 en 2022. De meeste geïnccludeerde studies waren geen systematische reviews van de literatuur, maar gaven slechts een overzicht van de literatuur over typologieën. In Tabel 1 zijn alle geïnccludeerde studies en hun kenmerken weergegeven.

Figuur 1. PRISMA Flow-diagram van inclusie *umbrella review*

Tabel 1 Overzicht geïncludeerde studies in umbrella review

Auteurs	Jaar	Type review	Periode ^b	# Databases ^c	# Artikelen ^d	Focus
Aslan	2011	Literatuur studie	-	-	-	Online zedendelicten
Beauregard	2017	Literatuur studie	-	-	-	Seksuele moord
Bickley & Beech	2001	Literatuur studie	-	-	-	Kindermisbruik
Blasko	2016	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting; Kindermisbruik; Vrouwelijke plegers
Cale	2018	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting; Kindermisbruik
Chan & Heide	2009	Literatuur studie	-	-	-	Seksuele moord
Christiansen & Thyer	2002	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Cortoni & Gannon	2016	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Darling & Christensen	2020	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Deering & Mellor	2007	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Gannon & Rose	2018	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Gottfried et al.	2020	Literatuur studie	-	-	-	Online zedendelicten
Higgs et al.	2017	Systematic review	1970-2016	12	7	Seksuele moord
Houtepen et al.	2014	Literatuur studie	-	-	-	Online zedendelicten
Ireland et al.	2016	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Jennings & Fox	2016	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting; Kindermisbruik
Johansson-Love & Fremouw	2006	Systematic review	1989-2004 ^a	-	13 ^a	Vrouwelijke plegers
Karakasi et al.	2017	Systematic review	1886-2016 ^a	-	176 ^a	Seksuele moord
Kloess et al.	2014	Literatuur studie	-	-	-	Online zedendelicten
Lim et al.	2021	Literatuur studie	-	-	-	Kindermisbruik; Online zedendelicten
Lin et al.	2020	Literatuur studie	-	-	-	Kindermisbruik
McLeod & Dodd	2022	Systematic review	1991-2010	-	6	Vrouwelijke plegers
Miller	2013	Literatuur studie	-	-	-	Kindermisbruik; Vrouwelijke plegers; Online zedendelicten
Nathan & Ward	2001	Literatuur studie	-	-	-	Vrouwelijke plegers
Page et al.	2022	Systematic review	-	-	42 ^a	Seksuele moord
Robertiello & Terry	2007	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting; Kindermisbruik; Vrouwelijke plegers; Online zedendelicten
Seigfried-Spellar & Soldino	2020	Literatuur studie	-	-	-	Online zedendelicten
Shiple & Arigo	2008	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting
Temporini	2012	Literatuur studie	-	-	-	Online zedendelicten
Thomas et al.	2022	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting
Wojcik & Fisher	2019	Literatuur studie	-	-	-	Verkrachting; Kindermisbruik; Vrouwelijke plegers; Online zedendelicten

Noot: ^a genoemde aantallen artikelen of databases en periode verwijst niet alleen naar studies naar typologieën maar naar alle studies meegenomen in het artikel met een bredere focus dan enkel typologieën; ^b met periode wordt de periode bedoeld tussen het publicatiejaar van de oudste en de jongste geïncludeerde studie; ^c Met het aantal databases wordt bedoeld het aantal databases dat geraadpleegd is in de uitvoer van de systematic review; ^d hiermee wordt verwezen naar het aantal geïncludeerde studies in de betreffende review studie

Coderen van geïncludeerde studies. De relevante informatie uit de geïncludeerde studies is gecodeerd in een gestandaardiseerd codeerschema in Microsoft Excel. Hierin werden relevante kenmerken van de publicaties gecodeerd zoals de namen van de auteurs en het jaar van publicatie en werd vervolgens ook het type studie gecodeerd (systematic review, literatuurstudie of meta-analyse). Indien er sprake was van een systematic review ($n = 5$) werd ook de scope van de review gecodeerd op basis van de tijdspanne waarin de gereviewde studies gepubliceerd waren, het aantal doorzochte databases en het aantal geïncludeerde studies. Er werd daarnaast gecodeerd op welke subgroepen de typologieën betrekking hadden (bijvoorbeeld plegers van verkrachting of vrouwelijke plegers) en waar de typologie of classificatie op gebaseerd was (bijvoorbeeld motivaties en gedrag van plegers of kenmerken van slachtoffers). Indien meerdere typologieën werden besproken, werden de kenmerken hiervan apart gecodeerd. Per typologie werden de onderscheiden subgroepen binnen de betreffende typologie apart gecodeerd, inclusief een beschrijving van de kenmerken van deze subgroepen. Wanneer er in de studie ook implicaties voor de praktijk (bijv., interventies waaronder behandeling) werden benoemd voor de verschillende subgroepen, werd deze informatie ook gecodeerd. Deze procedure is gezamenlijk uitgevoerd door twee betrokken onderzoekers, waarbij twijfel over te coderen informatie gezamenlijk is overlegd om tot consensus te komen.

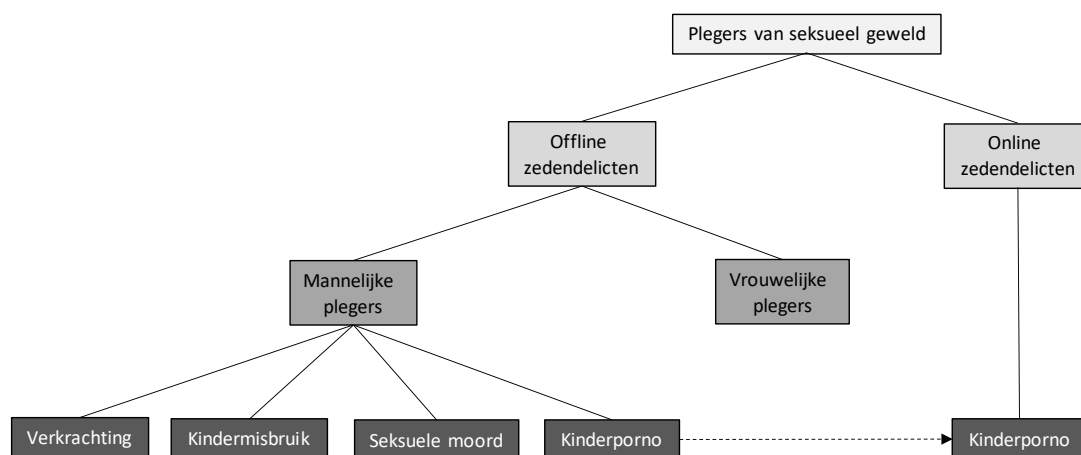
Analysestrategie. De informatie uit het codeerschema leverde allereerst beschrijvende informatie op over de kenmerken van de geïncludeerde studies. Daarna zijn de typologieën zoals besproken in de reviews samengenomen op basis van hun grondslagen. Er is een analyse gemaakt van de meest voorkomende typologieën, hun wetenschappelijke of klinische basis en de implicaties voor interventies.

2.2 Resultaten

Uit het overzicht van geïncludeerde studies in Tabel 1 blijkt dat alle reviews enkel typologieën bespreken binnen subtypen van plegers van zedendelicten, terwijl geen enkele review overkoepelende typologieën van alle plegers van zedendelicten tezamen bespreekt. Allereerst blijkt dat reviews onderscheid maken tussen plegers van *offline* zedendelicten en plegers van zedendelicten die *online*, via het internet, worden gepleegd. Binnen de offline zedendelicten wordt vervolgens een onderscheid gemaakt tussen typologieën voor mannelijke en voor vrouwelijke plegers. Vervolgens wordt er binnen de groep mannelijke plegers onderscheid

gemaakt tussen plegers van vier soorten zedendelicten: verkrachting⁴ (van volwassen slachtoffers), kindermisbruik, seksuele moorden (ongeacht de leeftijd van het slachtoffer), en kinderpornografie. Bij de online zedendelicten wordt geen onderscheid gemaakt tussen aparte typologieën voor mannelijke en vrouwelijke plegers of verschillende type delicten (kinderpornografie en grooming) aangezien deze in de meeste typologieën ook samen worden genomen. Typologieën binnen elk van deze subtypen worden elk in een aparte paragraaf besproken. Figuur 2 vat de verschillende subtypen die besproken zullen worden samen.

Figuur 2. Indeling bestaande typologieën van plegers van zedendelicten

Noot. De pijl tussen de verschillende classificaties van 'kinderporno' in de figuur representeert de verplaatsing van de categorie kinderporno onder "mannelijke zedendaders" naar de categorie online "online zedendelicten" sinds de komst van het internet.

2.2.1 Offline zedendelicten

In deze paragraaf richten we ons op plegers van offline zedendelicten. We doelen hiermee op delicten die geheel of tenminste in belangrijke mate in de 'echte' offlinewereld hebben plaatsgevonden en waarbij geen gebruik is gemaakt van specifieke met het internet verband houdende mogelijkheden om het delict te plegen. Een Tinderdate die uitmondt in een verkrachting wordt derhalve gezien als een offline delict - de kennismaking tussen plegers en slachtoffer had immers evengoed in de offlinewereld kunnen plaatsvinden - terwijl online grooming van een kind door een volwassene gezien wordt als een online delict, ook wanneer

⁴ In de Engelstalige literatuur wordt er naar deze plegers verwezen als *rapists* (verkrachters). Het valt echter niet uit te sluiten dat deze typologieën ook betrekking hebben op plegers van andere vormen van seksueel geweld die in Nederland als aanranding worden omschreven, in plaats van enkel op plegers van verkrachting.

dit uiteindelijk resulteert in het fysieke misbruik van het slachtoffer in de offlinewereld. De kansen die het internet biedt voor volwassenen om met onbekende kinderen in contact te komen en de mogelijkheden om zich hierbij als geheel iemand anders voor te doen dan wie men in werkelijkheid is, zijn voor dit laatste delict immers cruciaal. Een aanzienlijk deel van de besproken typologieën stamt overigens uit een tijd waarin het internet nog geen (grote) rol speelde in het dagelijks leven. Binnen de typologieën van offline zedendelicten maken we zoals eerder gezegd onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke plegers. Hierbij is het belangrijk om op te merken dat bij veel typologieën niet expliciet wordt genoemd dat deze enkel van toepassing zijn op mannelijke plegers. Dit lijkt echter wel impliciet aangenomen te worden op basis van het taalgebruik gebezigd in de betreffende publicaties, de voor de typologieën gebruikte data en het feit dat er later specifieke typologieën zijn ontwikkeld voor vrouwelijke plegers. Allereerst worden typologieën voor mannelijke plegers besproken en aansluitend de typologieën voor vrouwelijke plegers.

Mannelijke plegers

Volgens Cale (2018) is de eerste uitgebreide typologie van (mannelijke) plegers van zedendelicten ontwikkeld door Gebhard et al. (1965), die zich baseerden op de leeftijd en het geslacht van de slachtoffers, de relatie tussen plegers en slachtoffers, en het gebruik van geweld tijdens de uitvoering van het delict. Deze gedrags-georiënteerde aanpak heeft een substantiële invloed gehad op de ontwikkeling van latere typologieën. Zo wordt bijvoorbeeld het onderscheid op basis van de leeftijd van het slachtoffer (i.e., kinderen of volwassenen) nog steeds als eerste onderscheidend kenmerk gebruikt, waarna er binnen deze twee categorieën van zedendelicten verder typologieën zijn ontwikkeld om subgroepen te onderscheiden. We zullen daarom allereerst typologieën bespreken van plegers die zich schuldig maken aan verkrachting van volwassenen (Paragraaf 2.2.1.1) en vervolgens van plegers van kindermisbruik (Paragraaf 2.2.1.2). Tot slot komen in Paragraaf 2.2.1.3 typologieën van seksuele moorden aan bod. Hiervan kunnen zowel volwassenen als kinderen het slachtoffer worden, maar dit delict onderscheidt zich van de andere vormen van zedendelicten omdat deze een – al dan niet geplande - dodelijke afloop hebben. Het laatste type offline zedendelict waarvan een typologie wordt besproken in de reviews is (productie, bezit en verspreiding van) kinderpornografie. Omdat dit type delict tegenwoordig met name op het internet wordt gepleegd, is de meerderheid van de typologieën op dit onderwerp

inmiddels echter gericht op online plegers. De typologie van plegers van, het inmiddels weinig voorkomende, offline kinderpornografie wordt daarom in Paragraaf 2.2.2 besproken.

2.2.1.1 Verkrachting

Zoals blijkt uit Tabel 1, zijn er in totaal zeven reviews waarin de auteurs typologieën van plegers van verkrachting bespreken (Blasko, 2016; Cale, 2018; Jennings & Fox, 2016; Robertiello & Terry, 2007; Shipley & Arrigo, 2008; Thomas et al., 2022; Wojcik & Fisher, 2019), waarvan er twee gericht zijn op een meer specifieke groep plegers of een specifiek soort delicten: serieverkrachters (Shipley & Arrigo, 2008) en seksueel geweld binnen relaties (Thomas et al., 2022). We bespreken eerst de meest invloedrijke typologieën die in de reviews aan bod komen waarbij we ook de kenmerken van de verschillende onderscheiden typen plegers op een rijtje zetten. Daarna bespreken we de overkoepelende, samenvattende typologie zoals deze uit meerdere reviews naar voren komt. Tot slot gaan we nog kort in op typologieën van de specifieke subgroepen binnen de groep van plegers van verkrachting: serieverkrachters en seksueel geweld binnen relaties.

De meest invloedrijke typologieën

De eerste typologieën om de heterogeniteit binnen de groep plegers van verkrachting te onderzoeken zijn ontwikkeld in de jaren '70. Over het algemeen wordt er binnen deze typologieën onderscheid gemaakt tussen plegers met een seksuele motivatie en plegers met een niet-seksuele motivatie (Cale, 2018; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fischer, 2019). Een van de eerste en meest invloedrijke typologieën naar verkrachters was die van Groth en collega's (1977; Groth, 1979). Zij onderscheiden vier typen plegers van verkrachting gebaseerd op de motivatie van de pleger, de mate van agressiviteit die wordt gebruikt tijdens het delict en andere antisociale kenmerken van de pleger (bijv. slechte sociale vaardigheden, een criminele voorgeschiedenis en een vertekend beeld van zijn mannelijkheid): de *power-reassurance* plegers, de *power assertive* plegers, de *anger retaliation* plegers en de *anger/excitation* plegers (Cale, 2018; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fischer, 2019).

De *power-reassurance* plegers worden in de literatuur omschreven als plegers die twijfelen aan hun aantrekkelijkheid, het gevoel hebben dat ze tekortkomen, slechte sociale vaardigheden hebben en niet de intentie hebben om hun slachtoffers pijn te doen. Zij hebben niet de bekwaamheid om een normale relatie aan te gaan met een partner van dezelfde

leeftijd (i.e., "c o u r t s h i .pDood d i e s v e r k r a c h t i n g " t e) plegen verdrijven zij deze gevoelens van onbekwaamheid. Deze groep vertoont minder agressie in zowel seksuele als niet-seksuele situaties dan andere typen plegers van verkrachting. In de literatuur worden ze ook soms aangeduid met de term "g e n t l e m a o m d a t z e p k e l e n b e p a a l d e m a t e v a n geweld gebruiken die nodig is om de verkrachting te volbrengen en alleen woede vertonen wanneer het slachtoffer zich verzet. Soms gebruiken ze hierbij verbale intimidatie, een wapen of fysieke dwang, maar ze kunnen ook wegrepen wanneer het slachtoffer zich verzet of begint te schreeuwen (Robertiello & Terry, 2007).

De *power assertive* plegers gebruiken agressief gedrag om hun eigen innerlijke angsten over hun mannelijkheid te herstellen. Ze zijn impulsief, opportunistisch en laten hun slachtoffers vaak emotioneel getraumatiseerd achter. Daarnaast zijn ze doorgaans onder invloed van alcohol en/of drugs, ontmoeten ze hun slachtoffers vaak op een publieke plek (bijvoorbeeld een café) en verkrachten zij hun slachtoffers op dezelfde dag als waarop ze hen ontmoeten. Door hun impulsieve neigingen zijn de verkrachtingen vaak ongepland en gebruiken zij doorgaans geen wapen (Robertiello & Terry, 2007).

Het derde type pleger dat Groth en collega's (1977; Groth, 1979) onderscheiden zijn de *anger retaliation* plegers, welke gemotiveerd worden door macht, woede en agressie. Dit type pleger gebruikt vaak veel fysieke en seksuele agressie als gevolg van ophopende woede. Deze plegers proberen wraak te nemen op vrouwen door seks als een wapen te gebruiken om hen te straffen en gebruiken daarbij ook vaak vernederende handelingen en taal. Het seksuele geweld van deze groep plegers kan ofwel, met voorbedachten rade, gericht zijn op een specifiek persoon of een plotselinge aanval zijn tegen iemand die hun woede opwekt. Over het algemeen worden deze verkrachtingen beschouwd als interpersoonlijke daden waarbij er behoefte is aan macht en agressie (Robertiello & Terry, 2007).

Tot slot worden de *anger/excitation* plegers seksueel opgewonden van de pijn en angst die zij bij hun slachtoffers veroorzaken. Hun delicten gaan vaak gepaard met een hoge mate van planning, de slachtoffers zijn bijna altijd vreemden en de plegers tonen geen berouw na hun daden. Deze plegers maken daarnaast gebruik van verschillende vormen van marteling en kunnen uiteindelijk tot seksuele moord (zie Paragraaf 2.2.1.3) overgaan (Robertiello & Terry, 2007).

Een andere invloedrijke typologie die naar voren komt in meerdere reviews (Cale, 2018; Jennings & Fox, 2016; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fischer, 2019) is de Massachusetts Treatment Center Rapist Typology, Version 3 (MTC:R3). Deze multidimensionale typologie van plegers van verkrachting werd ontwikkeld door Knight en Prentky (1990) en bouwt voort op het werk van Groth en collega's (1977; Groth, 1979). In tegenstelling tot de eerdere typologieën, die met name op klinische observaties gebaseerd waren, gebruikten Knight en Prentky (1990) wetenschappelijke empirische methodes en data om tot negen subtypes van plegers van verkrachting te komen die onderverdeeld kunnen worden in vier bredere groepen: *opportunistic*, *pervasively angry*, *vindictive* en *sexual* plegers.

Ten eerste worden de *opportunistic* plegers in de MTC:R3 gemotiveerd door contextuele en situationele factoren (bijvoorbeeld een slachtoffer tegenkomen tijdens een ander delict, zoals een overval), wat hen mogelijkheden biedt om impulsief een zedendelict te plegen (Jennings & Fox, 2016). Naast weinig impulscontrole, vertoont dit type pleger van verkrachting ook weinig woede, behalve wanneer het slachtoffer zich verzet, en worden deze plegers gedreven door onmiddellijke seksuele bevrediging (Robertiello & Terry, 2007). Op basis van de mate van sociale competentie (bijvoorbeeld assertiviteit en interpersoonlijke en communicatieve vaardigheden) wordt deze groep verder opgedeeld in subtypes van *opportunistic* plegers met veel en weinig sociale competentie (Jennings & Fox, 2016; Robertiello & Terry, 2007).

Ten tweede worden de *pervasively angry* groep plegers in de MTC:R3 gemotiveerd door een universele woede, agressie en haat die doordringt tot vrijwel alle aspecten van het leven van deze plegers. Zij vertonen dan ook vaak agressie en fysiek geweld tijdens de verkrachting, mogelijk zelfs wanneer het slachtoffer zich niet verzet, en hebben een slechte impulscontrole. Deze groep wordt niet verder opgedeeld in subcategorieën binnen de MTC:R3 (Jennings & Fox, 2016; Robertiello & Terry, 2007).

Ten derde worden ook de *vindictive* plegers gedreven door woede en haat. In tegenstelling tot de *pervasively angry* groep, richt deze woede zich niet op de samenleving als geheel maar specifiek op vrouwen (i.e., misogynie). Zij gebruiken dan ook vaak fysiek geweld om het slachtoffer te vernederen. Waar de *opportunistic* en *pervasively angry* plegers gekenmerkt worden door een beperkte impulscontrole, speelt dit bij de *vindictive* plegers geen rol. Ook deze groep wordt verder opgedeeld in twee subtypen met een lage of een

gemiddelde/hoge mate van sociale competentie (Jennings & Fox, 2016; Robertiello & Terry, 2007).

Tot slot onderscheiden Knight en Prentky (1990) in de MTC:R3 een groep van *sexual* plegers, welke primair gemotiveerd worden door hun verlangen om hun seksuele behoeften te bevredigen. Deze groep plegers is vaak extreem bezig met hun seksuele fantasieën en verlangens (Jennings & Fox, 2016) en met agressie en fysieke tekortkomingen (Robertiello & Terry, 2007). De *sexual* plegers worden verder opgedeeld in vier subtypen, afhankelijk van de sadistische of niet-sadistische aard van hun seksuele fantasieën. De *sadistic sexual* plegers worden verder opgedeeld in een *overt* en *muted* subgroep, op basis van de mate van explicietheid van hun sadistisch gedrag en hun dominantie. De *nonsadistic sexual* plegers worden wederom verder opgedeeld op basis van hun lage of hoge mate van sociale competentie (Jennings & Fox, 2016; Robertiello & Terry, 2007).

Naast deze invloedrijke typologieën van Groth en collega's (1977; Groth, 1979) en Knight en Prentky (1990), zijn er nog enkele typologieën die slechts kort worden besproken in één van de bestudeerde reviews. Robertiello en Terry (2007) gaan bijvoorbeeld kort in op een typologie van Barbaree en collega's (1994) waarin *opportunistic* en *vindictive* plegers als niet-seksuele plegers van verkrachting worden onderscheiden van *sexual sadists* en *sexual nonsadists*. Deze typologie lijkt sterk op die van Knight en Prentky (1990), al vinden Barbaree en collega's (1994) geen verschillen tussen de groepen met betrekking tot de mate van woede (Robertiello & Terry, 2007).

Jennings en Fox (2016) bespreken daarnaast Hazelwood en Warren's (2000) typologie van plegers van verkrachting, waarin *impulsive* plegers worden onderscheiden van *ritualistic* plegers. De *impulsive* groep wordt omschreven als antisociale plegers die worden gemotiveerd door een gevoel van rechtvaardigheid, woede en controle, en over het algemeen niet succesvol zijn in het uit handen blijven van de politie. De *ritualistic* plegers blijven vaak langer onder de radar van de politie en hebben het uitoefenen van macht en woede richting het slachtoffer of samenleving als motief. Uit hun gedrag blijkt bovendien dat een parafilie (i.e., een ongewone, atypische seksuele interesse of voorkeur voor bepaalde activiteiten of bepaalde erotische doelen of objecten) vaak een rol speelt tijdens het delict.

Overkoepelende typologie

In enkele reviews vatten de auteurs de bestaande, en hierboven besproken, typologieën samen in één overkoepelende typologie, wat tot (nagenoeg) dezelfde typen plegers van verkrachting leidt. Zowel Wojcik & Fischer (2019) en Blasko (2016) komen tot een overkoepelende typologie bestaande uit vijf typen plegers: *compensatory*, *sadistic*, *anger/retaliation*, *power/control* en *opportunistic/antisocial*. Bij de eerste twee typen plegers is de primaire motivatie seksueel, bij de andere drie is de motivatie niet seksueel. Robertiello en Terry (2007) komen tot een vergelijkbare overkoepelende typologie maar voegen de *power/control* groep en de *anger/retaliation* groep samen, waardoor deze typologie uit slechts vier typen plegers van verkrachting bestaat. De kenmerken van de groepen plegers binnen deze overkoepelende typologie worden samengevat in Tabel 2.

Tabel 2: Samenvatting van typologieën voor plegers van verkrachting

Typologie	Primaire motivatie	Kenmerken
<i>Compensatory</i>	Seksueel	<ul style="list-style-type: none">- Minimaal gebruik van fysiek geweld ("<i>Gentleman rapist</i>")- Onbekwaam om normale relatie met partner van eigen leeftijd aan te gaan ("<i>Courtship disorder</i>")
<i>Sadistic</i>	Seksueel	<ul style="list-style-type: none">- Verkrachten om gevoelens van onbekwaamheid te verdrijven- Seksuele bevrediging door pijn en angst van slachtoffers- Vaak psychopathisch
<i>Anger/retaliation</i>	Niet-seksueel	<ul style="list-style-type: none">- Verkrachting kan leiden tot seksuele moord- Gemotiveerd door macht, woede, agressie en haat- Veel fysieke en seksuele agressie om wraak te nemen op vrouwen
<i>Power/control</i>	Niet-seksueel	<ul style="list-style-type: none">- Negatieve attitudes tegenover vrouwen- Willen macht en dominantie over slachtoffers- Gebruiken agressie om innerlijke angsten over eigen mannelijkheid te herstellen
<i>Opportunistic/antisocial</i>	Niet-seksueel	<ul style="list-style-type: none">- Situationele pleger met impulsieve, avontuurlijke levensstijl- Impulsieve verkrachtingen, vaak tijdens het plegen van een ander misdrijf- Slechte impulscontrole

Plegers van specifieke typen verkrachting

Tot slot bespreken we nog kort de typologieën die genoemd worden in reviews over specifieke typen plegers van verkrachting: serieverkrachting en verkrachting binnen partnerrelaties. In hun literatuurstudie naar typologieën van serieverkrachters bespreken Shipley en Arrigo (2008) enkel de hierboven beschreven typologieën van Groth en collega's (1977; Groth, 1979) en Knight en Prentky (1990). Dit duidt er dus op dat er geen specifieke typologieën bestaan voor serieverkrachters, maar dat deze simpelweg overeenkomen met die van plegers van

verkrachting in het algemeen. Ook stellen zij dat onderzoek heeft aangetoond dat er bij de meeste plegers van serieverkrachting geen sprake is van escalatie in het fysieke geweld en dat de meesten zich onderscheiden op basis van hun modus operandi en motieven (Shipley & Arrigo, 2008).

Wat betreft seksueel geweld binnen partnerrelaties beschrijven Thomas en collega's (2022) twee verschillende typologieën. De eerste besproken typologie van Proulx en Beauregard (2014) onderscheid drie type plegers. De *angry* plegers worden gemotiveerd door hun woede wat resulteert in veel agressie en het vernederen van de slachtoffers. Deze groep is ontevreden over hun seksleven, sociaal geïsoleerd en heeft veel internaliserende en externaliserende problemen. De *hypersexual* plegers plannen het seksueel geweld, wat vaak gepaard gaat met veel niet-seksueel geweld, vernederingen, deviante seksuele fantasieën en vijandigheid tegenover vrouwen. De *lonely* plegers zijn gelegenhedsplegers die weinig dwang en fysiek geweld gebruiken. Zij hebben een negatief zelfbeeld en zijn sociaal geïsoleerd, vijandig tegenover vrouwen en hyperseksueel (Thomas et al., 2022). Daarnaast beschrijven Thomas en collega's (2022) de typologie van Bagwell-Gray en collega's (2015) die vier groepen onderscheiden op basis van twee continuïms die de mate van dwang en de mate van invasiviteit van het seksueel geweld. Met de mate van invasiviteit lijkt in deze typologie vooral verwezen te worden naar het al dan niet aanwezig zijn van penetrerende seks. *Intimate partner sexual assault* wordt gekenmerkt door een hoge mate van dwang en invasiviteit en betreft het afdwingen van penetrerende seks door (te dreigen met) fysiek geweld. *Intimate partner sexual coercion* betreft ook penetrerende seks maar de pleger gebruikt emotionele en mentale manipulatie in plaats van fysiek geweld om dit af te dwingen. *Intimate partner sexual abuse* wordt gekenmerkt door een lage mate van dwang en invasiviteit. Ook hier gebruikt de pleger manipulatie in plaats van geweld, maar is het doel om de seksualiteit van de partner te controleren. Tot slot wordt *intimate partner-forced sexual activity* gekenmerkt door veel dwang maar over het algemeen een lage mate van invasiviteit. Hieronder valt niet-penetrerende seks, fysiek geweld tijdens consensuele seks maar – opmerkelijk genoeg – ook het verminken van erogene zones.

Implicaties voor aanpak

Wat betreft indicaties voor specifieke interventiestrategieën voor plegers van verkrachting blijken de reviews uitermate generiek en niet specifiek genoeg om voor elke subcategorie een

aangepast advies te geven. Bij een deel van de implicaties die worden beschreven beroept men zich op de Risk-Need-Responsivity (Andrews & Bonta, 2010) methode van het afstemmen van de interventie aan de (criminogene) behoefte en het recidiverisico van plegers. Over het algemeen wordt aangenomen dat plegers van verkrachting die seksueel gedreven worden een hoger recidiverisico hebben, vaker handelen vanuit afwijkende en gewelddadige seksuele fantasieën en dat deze afwijkingen centraal zouden moeten staan in behandeling. Wojcik en Fisher (2019) concluderen echter dat de typologie, zoals samengevat in Tabel 2, weinig waarde heeft voor klinische beoordelingen en behandeling, onder meer omdat irrationele cognities, zoals delict-ondersteunende attitudes, die veel plegers van verkrachting zouden hebben, niet worden meegenomen in de typologie.

2.2.1.2 Kindermisbruik

Ten tweede bespreken we typologieën van plegers die zich schuldig maken aan seksueel misbruik van minderjarigen. Uit Tabel 1 blijkt dat er negen reviews zijn die zich richten op plegers van kindermisbruik (Bickley & Beech, 2001; Blasko, 2016; Cale, 2018; Jennings & Fox, 2016; Lim et al., 2021; Lin et al., 2020; Miller; 2013; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019). Uit al deze reviews komt naar voren dat de eerste typologieën van kindermisbruikers op de eerste plaats onderscheid maken tussen twee groepen op basis van de primaire seksuele voorkeur van de plegers.

De meest invloedrijke typologieën

Groth en collega's (1982; Groth & Birnbaum, 1978) opperden een tweedeling in *fixated* en *regressed* plegers van kindermisbruik, welke in meer recente literatuur vaak wordt aangeduid als *preferential* en *situational* plegers. De groep van *preferential* plegers wordt gekenmerkt door een aanhoudende en dwangmatige aantrekkingskracht tot kinderen. Vaak voelen deze plegers zich al vanaf de adolescentie aangetrokken tot kinderen en ontwikkelen zij zich niet verder tot het punt waarop zij volwassenen aantrekkelijk gaan vinden. Zij hebben dan ook vrijwel nooit seksuele relaties met partners van dezelfde leeftijd en worden vaak gediagnosticeerd met een pedofiele stoornis. Het misbruik van de *preferential* plegers is vaak met voorbedachten rade en ze maken dikwijls gebruik van technieken als grooming of het uitzoeken van kwetsbare slachtoffers. De slachtoffers zijn doorgaans geen familie van de pleger en kunnen zowel jongens als meisjes zijn, afhankelijk van de seksuele voorkeur van de pleger (Cale, 2018; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fischer, 2019).

De *situational* plegers, aan de andere kant, zijn volwassen mannen die zich niet alleen aangetrokken voelen tot kinderen en jonge adolescenten maar een voorkeur hebben voor sociale en seksuele interacties met volwassenen. Hun secundaire seksuele voorkeur voor kinderen ontstaat gedurende de volwassenheid en komt voort uit externe stressoren welke situationeel (zoals huwelijksproblemen, het verliezen van een baan en middelenmisbruik) of gerelateerd aan een negatieve gemoedstoestand (zoals eenzaamheid, stress, isolatie en angst) kunnen zijn. Deze stressoren ondermijnen het zelfvertrouwen en gevoel voor eigenwaarde van deze plegers, en de seksuele interacties met minderjarigen zijn een tijdelijke afwijking van hun seksuele voorkeur voor volwassenen. De *situational* plegers misbruiken doorgaans kinderen tot wie zij makkelijk toegang hebben, zoals hun eigen kinderen. Daarnaast is de motivatie van dit type pleger niet noodzakelijk seksueel, wat overeenkomt met verschillende typen plegers van verkrachting die we in paragraaf 2.2.1.1 bespraken.

In de review van Bickley en Beech (2001) wordt er naast de *fixated* en *regressed* plegers van kindermisbruik ook gesproken over *aggressive* plegers. Deze groep wordt gekenmerkt door sadistische handelingen, meestal met jongens. In de overige reviews worden zulke sadistische plegers niet als apart type plegers van kindermisbruik gezien, maar als subtype van de *preferential* plegers. Op basis van meer recente literatuur kunnen drie subtypen van zowel *preferential* als *situational* plegers van kindermisbruik onderscheiden worden (Blasko, 2016; Wojcik & Fisher, 2019). Binnen de groep van *preferential* plegers wordt onderscheid gemaakt tussen *manipulative*, *introverted* en *sadistic* plegers, terwijl binnen de groep van *situational* plegers de subtypen *inadequate*, *indiscriminate* en *experimental* plegers worden onderscheiden. De kenmerken van deze groepen worden samengevat in Tabel 3. Hierbij dient opgemerkt te worden dat er in de reviews van zowel Robertiello en Terry (2007) als Miller (2013) vier subtypen *situational* plegers worden genoemd. Zij noemen de *indiscriminate* en *experimental* groepen uit Tabel 3, respectievelijk, de *morally indiscriminate* en de *sexually indiscriminate* plegers en voegen een extra subgroep van *regressed* plegers toe aan de typologie. Deze *regressed* plegers worden omschreven als plegers met slechte coping vaardigheden die zich richten op makkelijk toegankelijke kinderen die zij misbruiken als vervanging voor relaties met volwassenen (Robertiello & Terry, 2007).

Tabel 3: Samenvatting van typologieën voor plegers van kindermisbruik

Typologie	Primaire seksuele voorkeur	Kenmerken
<i>Preferential Manipulative</i>	Kinderen	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Grooming</i> van kwetsbare kinderen gedurende langere periodes om weerstand te verlagen - Geven kinderen affectie en cadeaus om de seksuele relatie te handhaven - Gebruiken geen wapens of agressie
<i>Introverted</i>		<ul style="list-style-type: none"> - Verlangen naar affectie van kinderen door slechte psychosociale ontwikkeling - Ontberen de vaardigheden om kinderen te <i>groomen</i> of manipuleren
<i>Sadistic</i>		<ul style="list-style-type: none"> - Seksuele opwindning door toebrengen van pijn aan kinderen - Agressief en gebruikt geweld om toegang tot kinderen te krijgen
<i>Situational Inadequate</i>	Volwassenen	<ul style="list-style-type: none"> - Laag zelfbeeld en slechte sociale vaardigheden weerhouden ervan seksuele relaties te vormen met volwassenen - Kinderen als vervanging voor volwassen seksuele relaties
<i>Indiscriminate</i>		<ul style="list-style-type: none"> - Zowel fysiek als seksueel misbruik van kinderen - Meer antisociaal van aard en gebruiken kinderen (of ieder toegankelijk persoon) voor hun eigen belangen
<i>Experimental</i>		<ul style="list-style-type: none"> - Gedreven door de wens om te experimenteren met seksueel gedrag - Misbruiken kinderen uit verveling

Een andere invloedrijke typologie van plegers van kindermisbruik, die in de meerderheid van de reviews wordt besproken (Bickley & Beech, 2001; Cale, 2018; Lim et al., 2021; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019), is de Massachusetts Treatment Center Child Molester Typology, Version 3 (MTC:MC3) van Knight en Prentky (1990). De MTC:MC3 bouwt voort op de hierboven besproken *preferential-situational* typologie, en is een multidimensionale typologie waarbij plegers van kindermisbruik worden ingedeeld op twee assen. De eerste as (*Axis I*) meet de mate waarin de pleger is gefixeerd op kinderen en het niveau van sociale competentie van plegers. De tweede as (*Axis II*) meet de hoeveelheid contact met kinderen dat de pleger heeft, de inhoud van dat contact (seksueel of interpersoonlijk) en de hoeveelheid en soort fysieke verwondingen (inclusief dreigingen en het gebruik van dwang) als gevolg van dat contact (Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019). Volgens Bickley en Beech (2001), Cale (2018) en Lim et al. (2021) kunnen de plegers van kindermisbruik op basis van de scores op deze twee assen onderverdeeld worden in verschillende typen plegers. Opvallend genoeg noemen zij echter allemaal een ander aantal

typen plegers dat onderscheiden zou kunnen worden (respectievelijk 24, 6 en 10 typen plegers).

Overige typologieën

Naast deze invloedrijke typologieën van plegers van kindermisbruik zijn er nog enkele typologieën die slechts in twee of een enkele review worden besproken. Zo bespreken zowel Bickley en Beech (2001) als Cale (2018) het *self-regulation model* van Ward en Hudson (1998). In dit model worden plegers die hun driften om zedendelicten te plegen niet onder controle kunnen houden (*avoidant style*) onderscheiden van plegers die actief op zoek gaan naar mogelijkheden om zedendelicten te plegen (*approach style*).

Daarnaast wordt in de review van Lim en collega's (2021) een typologie van Shevlin et al. (2018) besproken waarin vier typen plegers van kindermisbruik worden onderscheiden: *labelled intercourse*, *verbal/low-contact*, *high sexual contact* en *sexual touch*. De eerstgenoemde groep plegers van kindermisbruik zou het vaakst slachtoffers middels penetratie misbruiken, terwijl de overige groepen zich vooral schuldig maken aan strelen en kussen.

Tot slot bespreken Jennings en Fox (2016) het *quadripartite model of sexual aggression* van Hall en Hirschman, waarin vier typen plegers van seksueel geweld tegen vrouwen (1991) en kinderen (1992) worden onderscheiden op basis van de motivaties van de plegers. *Preferential* plegers worden gemotiveerd door een hoge mate van seksuele opwindning en deviante aantrekking tot niet-instemmende vrouwen en kinderen. *Incest* plegers worden gedreven door sterke cognitieve motivaties die seksuele agressie rechtvaardigen, gekoppeld met incorrecte interpretaties van het gedrag van kinderen als seksuele uitnodigingen. *Situational* plegers worden gedreven door een negatieve gemoedstoestand. De vierde groep, tot slot, bestaat uit plegers die moeite hebben om intieme relaties met volwassenen te bewerkstelligen als gevolg van ontwikkeling gerelateerde persoonlijkheidsproblemen (Jennings & Fox, 2016).

Implicaties voor aanpak

Wat betreft de behandeling van de verschillende type plegers van kindermisbruik merken Robertiello en Terry (2007) op dat de *preferential* plegers een hoog risico op recidive hebben, wat toe neemt naarmate ze meer slachtoffers hebben gemaakt. De *situational* plegers

daarentegen zouden een lagere kans op recidive hebben wanneer zij behandeld worden omdat ze zich niet primair aangetrokken voelen tot kinderen. Ook zouden zij in staat zijn om gevoelens van berouw te tonen naar aanleiding van hun daden. Lin en collega's (2020) benoemen dat behandeling en het voorkomen van recidivisme meer uitdagend is bij seksueel misbruik van kinderen binnen het gezin van de pleger (wat vaker voorkomt bij de *situational* plegers dan bij de *preferential* plegers) omdat het delict kan leiden tot verdeeldheid binnen de familie en familieleden met elkaar in conflict kunnen komen. Hierbij moet bijvoorbeeld ook besproken worden of de pleger kan terugkeren in het gezin en hoe. Tot slot benoemen Wojcik en Fisher (2019) dat de MTC:CM3 gebruikt kan worden door klinici om plegers met een hoog risico op recidive te identificeren om ze vervolgens op te nemen in intensieve behandelprogramma's. Ze benadrukken echter ook dat sommige onderzoekers vraagtekens zetten bij het klinisch nut van deze typologie met betrekking tot recidive of behandeling en dat aanvullend onderzoek nodig is naar de voorspellende validiteit en behandelingsrelevantie van deze typologie.

2.2.1.3 Seksuele moord

Het laatste type offline zedendelict dat in de literatuur wordt onderscheiden, en waarbinnen een differentiatie naar verschillende typologieën bestaat, zijn seksuele moorden. Dit is een relatief zeldzaam type zedendelict waarvan de prevalentie in Nederland (Aarten & Liem, 2023) en Noord-Amerika (Beauregard, 2017) bovendien gedaald is gedurende de afgelopen decennia. In de Verenigde Staten betrof in 2011 nog maar 0,2 procent van alle moorden een seksuele moord en in de studie van Aarten en Liem (2023) naar trends in de prevalentie van moorden in Nederland konden seksuele moorden niet eens worden meegenomen als aparte categorie omdat het te weinig voorkomt om betekenisvolle uitspraken over te doen. Ondanks dat slechts een kleine minderheid van de zedendelicten een seksuele moord betreft, blijkt uit Tabel 1 dat er toch vijf reviews over typologieën van seksuele moorden zijn geschreven (Beauregard, 2017; Chan & Heide, 2009; Higgs et al., 2017; Karakasi et al., 2017; Page et al., 2022). Dit toont aan dat het aantal reviews geschreven over de verschillende subtypen zedendelicten niet in verhouding staat tot de prevalentie van deze delicten.

Seksuele moorden kunnen beschouwd worden als een 'hybride misdrijf', wat de vraag op roept of seksuele moordenaars beschouwd moeten worden als moordenaars, als zedendelinquenten of beide. Volgens de *distinct offender* hypothese vermoorden deze plegers

vrijwel al hun slachtoffers en hebben zij de intentie om te doden wanneer zij het delict plegen. De *differential outcome* hypothese, daarentegen, stelt dat plegers van zedendelicten een verschillende mate van dodelijkheid kunnen hebben en dat zij het slachtoffer alleen doden bij de aanwezigheid van bepaalde situationele factoren, zoals de beschikbaarheid van een wapen of veel weerstand van het slachtoffer (Beauregard, 2017).

Een manier waarop deze vraag in eerdere studie onderzocht is, is door plegers van seksuele moorden te vergelijken met plegers van zedendelicten die hun slachtoffers niet vermoordden. Op basis van zijn literatuurstudie, concludeert Beauregard (2017) dat plegers van seksuele moorden een meer pathologisch profiel hebben dan plegers van andere zedendelicten, waarbij persoonlijkheidsstoornissen en parafilieën vaker voorkomen. Hij merkt echter ook op dat bestaande studies te maken hebben met kleine steekproeven, steekproefbias en controle groepen die slecht vergelijkbaar zijn. Bovendien werden in de meeste studies enkel bivariate analyses uitgevoerd. De studies waarin wel multivariate analyses werden toegepast vonden nog weinig verschillen tussen plegers van seksuele moorden en plegers van andere zedendelicten. Wanneer rekening werd gehouden met de situationele factoren rondom het delict, verdwenen de bivariate verschillen tussen beide groepen zelfs helemaal. Beauregard (2017) concludeert dan ook dat plegers van seksuele moorden meer overeenkomen met, dan verschillen van, plegers van andere zedendelicten en dat het verschil in uitkomst voor het slachtoffer (i.e., ernstige verwondingen of overlijden) verklaard kan worden door situationele factoren rondom het plegen van het misdrijf zoals de aanwezigheid van een wapen.

Overkoepelende typologie

Ondanks dat de literatuur dus suggereert dat deze groep plegers niet erg verschilt van plegers van andere zedendelicten, zijn er in diverse studies wel verschillende typologieën voorgesteld specifiek voor plegers van seksuele moorden. In zijn literatuuroverzicht bespreekt Beauregard (2017) typologieën uit 11 verschillende studies, gepubliceerd tussen 1981 en 2013. Op basis van deze studies stelt hij dat plegers van seksuele moorden geen homogene groep zijn en onderverdeeld kunnen worden in vier categorieën plegers: *angry*, *sadistic*, *witness-elimination* en *other*. Alhoewel de labels per studie verschillen komen met name de eerste twee groepen plegers in elke studie voor en vertonen zij enkele consistente kenmerken. Higgs en collega's (2017) komen in hun systematische review van seksuele moorden (uit hetzelfde

jaar als die van Beauregard) tot drie categorieën plegers – *sexualized murders*, *grievance murders* en *rape murders* – welke vergelijkbaar zijn met, respectievelijk, de *sadistic*, *angry* en *witness-elimination* typen van Beauregard (2017). Daarnaast worden (vrijwel) alle typologieën die worden omschreven in de overige reviews (Chan & Heide, 2009; Karaski et al. 2017; Page et al., 2022) ook meegenomen in de categorisering van Beauregard (2017). Om overlap te voorkomen wordt in deze paragraaf daarom de overkoepelende typologie van Beauregard (2017) als uitgangspunt genomen, welke waar mogelijk wordt aangevuld met bevindingen uit de overige reviews (Chan & Heide, 2009; Higgs et al., 2017; Karaski et al., 2017).

Seksuele moorden van de plegers die Beauregard (2017) heeft gelabeld als de *angry* plegers worden gekarakteriseerd door de intense woede die voorafgaat aan een ongeplande, explosieve en gewelddadige aanval op een slachtoffer dat de pleger kent en vaak ouder is dan de pleger. De pleger komt vaak te voet naar de plaats delict, doorgaans een buitenlocatie welke bekend is voor de pleger. Het gebruik van dwangmiddelen is beperkt, al wordt soms gebruik gemaakt van een wapen indien dit gevonden wordt op de plaats delict. De moord is vaak het gevolg van woorden of daden van het slachtoffer die hebben geleid tot vernedering en extreem geweld bij de pleger. De seksuele handelingen zijn soms met wederzijdse instemming maar seksueel misbruik van het slachtoffer komt ook voor, in het bijzonder postmortale seksuele handelingen. De *angry* plegers van seksuele moord laten het slachtoffer doorgaans in het zicht op de plaats delict achter. Zij tonen geen interesse in de mediaverslaggeving van het delict en rapporteren vaak gevoelens van opluchting na de moord (Beauregard, 2017; Higgs et al., 2017).

De *sadistic* plegers van seksuele moord gebruiken vaak manipulatie om een onbekend slachtoffer te benaderen. Ook gebruiken zij regelmatig een voertuig tijdens het delict en selecteren vaak van tevoren een afgezonderde plaats delict ver weg van hun huis. De modus operandi van de *sadistic* plegers is een reflectie van hun sadistische fantasieën, waarbij er onder andere sprake is van het vastbinden, knevelen en (ritueel) martelen van de slachtoffers. Het vermoorden van het slachtoffer gebeurt vaak via wurging en wordt, net als de seksuele handelingen, soms opgenomen. Daarnaast is er bij de *sadistic* plegers sprake van ongebruikelijke handelingen zoals het inbrengen van voorwerpen in lichaamsholtes, het in stukken hakken van lichaamsdelen of het bewaren van ‘trofeeën’ of ‘souvenirs’ behorend tot het slachtoffer. In tegenstelling tot de *angry* plegers, verstoppen de *sadistic* plegers het

lichaam van het slachtoffer vaak en veranderen zij soms van huis of woonplaats na een moord. Sommige *sadistic* plegers tonen veel interesse in de mediabelangstelling voor de moord, maar hun gedrag blijft relatief normaal na de misdaad. Over het algemeen tonen zij geen berouw en beleven soms zelfs plezier aan het omschrijven van hun daden (Beauregard, 2017). Higgs en collega's (2017) stellen bovendien dat dit type plegers gekarakteriseerd wordt door de relatie tussen het zedendelict en de moord; het plegen van de moord is gelinkt aan de seksuele opwinding en de daaropvolgende bevrediging bij de pleger.

De derde groep van *witness-elimination* plegers wordt in ongeveer de helft van de typologische studies genoemd. Deze plegers zijn primair gericht op het seksueel aanvallen van het slachtoffer. Het doden van het slachtoffer is ongepland en heeft voornamelijk een instrumenteel doel: het bedwingen van het slachtoffer en/of het elimineren van het slachtoffer als getuige. Deze plegers hebben volgens de literatuur zelden langdurige emotionele relaties gehad en hun slachtoffers zijn vaak onbekenden onder de 30 jaar. Bij het seksuele misdrijf is vaak sprake van penetratie en soms van sadistische elementen. Tot slot wordt het misdrijf vaak gepleegd, en het lichaam gevonden, op de plek waar het eerste contact tussen pleger en slachtoffer plaatsvond (Beauregard, 2017; Higgs et al., 2017).

De vierde groep seksuele moordenaars, die Beauregard (2017) de *other* plegers noemt, wordt in zijn review niet verder besproken maar hieronder vallen plegers die in andere studies werden aangeduid met de labels *power-assertive*, *power-reassurance* (Keppel & Walter, 1999) en *neuropsychological dysfunction* (Clarke & Carter, 1999). Gegeven de beperkte informatie over deze vierde groep, worden in Tabel 4 alleen de eerste drie groepen samengevat.

Tabel 4: Samenvatting van typologieën voor plegers van seksuele moorden

Type	Kenmerken
<i>Angry</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Intense woede voorafgaand aan een ongeplande, explosieve en gewelddadige aanval - Slachtoffer vaak een bekende van de pleger - Beperkt gebruik van dwangmiddelen en wapens - Slachtoffer wordt achtergelaten op plaats delict op buitenlocatie
<i>Sadistic</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Doden van slachtoffer gelinkt aan seksuele opwindning en bevrediging bij pleger - Slachtoffer vaak een onbekende van de pleger - Modus operandi is een reflectie van de sadistische fantasieën van pleger - Ongebruikelijke handelingen (inbrengen voorwerpen, in stukken hakken van lichaam, en bewaren van 'trofeeën') - Slachtoffer wordt vaak verplaatst na het delict
<i>Witness-Elimination</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Seksueel geweld is het doel, het doden van het slachtoffer ongepland - Slachtoffer is vaak een jonge onbekende van de pleger - Doden van slachtoffer heeft een instrumenteel doel (bedwingen slachtoffer of elimineren van getuigen) - Delict wordt gepleegd, en slachtoffer achter gelaten, op plek van eerste ontmoeting met pleger

Seksuele moorden op specifieke groepen slachtoffers

Naast deze vier groepen binnen de typologie van plegers van seksuele moorden stelt Beauregard (2017) dat verschillende patronen van plegers niet alleen worden beïnvloed door de motieven van plegers maar ook door het type slachtoffer (i.e., kinderen, volwassen vrouwen, volwassen mannen). Per type slachtoffer bestaan ook weer aparte typologieën van plegers van seksuele moorden. Beauregard (2017) bespreekt typologieën van plegers van seksuele moorden die zich richten op volwassen mannen, Karakasi en collega's (2017) bespreken een typologie van seksuele moorden op volwassen vrouwen en de review van Page en collega's (2022) richt zich specifiek op seksuele moorden op kinderen. Elk van deze typologieën zal kort besproken worden.

Op basis van twee studies (Beauregard & Proulx, 2007; Geberth, 1996) onderscheidt Beauregard (2017) drie type plegers van seksuele moorden op mannen. De eerste betreft de *avenger* plegers, welke doorgaans betrokken zijn bij prostitutie en waarvan de consumptie van alcohol en drugs een belangrijke rol spelen in het plegen van het delict. De seksuele activiteit binnen de prostitutiecontext triggert een herinnering aan misbruik wat leidt tot een woede-uitbarsting bij de pleger en uiteindelijk tot de moord: de pleger wreekt zich voor alle grieven (van vroeger of het heden) waarvan hij voelt dat hij het slachtoffer is geweest. Het doden gebeurt vaak middels verwurging of door een wapen dat toevallig voor handen is. De

sexual predator is het tweede type pleger van seksuele moorden op mannen, welke met name gedreven wordt door seksuele fantasieën. Het seksuele misdrijf en moord worden gepleegd met voorbedachten rade en het delict begint vaak met ontvoering van het slachtoffer waarna er sadistische handelingen worden uitgevoerd op het slachtoffer. Tot slot beschrijft Beauregard (2017) de *non-sexual predators*, waarbij het delict met name gericht is op het bestelen van het slachtoffer. Er is vaak geen sprake van seksueel misbruik, maar van consensueel seksueel contact dat de pleger gebruikt om het slachtoffer te manipuleren. De beroving kan vervolgens resulteren in de dood van het slachtoffer door het verzet dat het slachtoffer biedt. Het doden van het slachtoffer is dan ook niet gepland maar per ongeluk of instrumenteel.

Karakasi en collega's (2017) concluderen dat er slechts één typologie is van seksuele moorden op volwassen vrouwen. Beauregard en Proulx (2002) onderscheiden twee soorten plegers van seksuele moorden op vrouwen, op basis van delictkenmerken, plegerkenmerken en de modus operandi. De *sadistic* plegers vertonen een hoge mate van voorbedachten rade en doden zowel gerichte als willekeurige slachtoffers. Het delict duurt vaak langer dan 30 minuten en om dominantie en controle over het slachtoffer te krijgen worden fysieke dwangmiddelen en verbale vernedering gebruikt. Verminking van het lichaam komt vaak voor en het lichaam wordt op een andere locatie achtergelaten om de opsporing te vertragen. De *anger* plegers, aan de andere kant, zijn meer opportunistisch en plegen het delict zonder planning. Fysieke dwangmiddelen en postmortale verminking zijn vaak voorkomende kenmerken van het delict, dat vaak korter dan 30 minuten duurt. Het lichaam van het slachtoffer wordt vaak op de plaats delict achtergelaten (Karakasi et al., 2017). Deze twee typen plegers van seksuele moorden op volwassen vrouwen komen overeen met de hierboven besproken *angry* en *sadistic* plegers van seksuele moorden uit de overkoepelende typologie van Beauregard (2017).

Tot slot richt de review van Page en collega's (2022) zich specifiek op seksuele moorden op kinderen. Zij komen tot de conclusie dat er slechts één typologie is ontwikkeld voor dit specifieke type seksuele moord. Chopin en Beauregard (2019) onderscheiden zes type plegers op basis van gegevens over 72 seksuele moorden op kinderen in Frankrijk. *Intentional/prepubescent* plegers maken vooral jonge slachtoffers, van rond de negen jaar. Dit type pleger maakt relatief vaak jongens als slachtoffer. Deze plegers zijn in veel gevallen

bekend met het slachtoffer en de locatie van het delict, wat vaak binnen een woning is. Er is meestal sprake van strelen en penetratie en het lichaam wordt na de moord verplaatst naar een andere locatie. Dit type pleger is relatief vaak onder invloed van alcohol of drugs. Ook *inadvertent/prepubescent* plegers hebben vaak jonge jongens als slachtoffer. Dit type pleger is relatief jong, alleenstaand en richt zich voornamelijk op onbekende slachtoffers. Deze plegers zijn bekend met de plaats delict, wat vaak in de buurt is van een sport- of vrijetijdsactiviteit. Er is met name sprake van streling in plaats van penetratie. Het slachtoffer wordt vaak gewurgd en het lichaam wordt niet verplaatst na de moord, al probeert de pleger het lichaam wel te verbergen. *Intentional/preteen* plegers zijn het meest voorkomend. De slachtoffers van dit type pleger zijn vaak preadolescente jongens die tijdens een sportactiviteit worden misbruikt op een locatie die de pleger kent. Plegers zijn vaak onder invloed en penetratie van het slachtoffer vindt altijd plaats. Daarnaast worden de slachtoffers vaak vernederd en geslagen. Alhoewel deze plegers geen poging doen om het lichaam te verbergen gebruiken zij wel verschillende strategieën om niet als pleger ontdekt te worden. De vierde groep plegers zijn de *inadvertent/preteen* plegers, die zich richten op meisjes van ongeveer 10 jaar oud. Dit type pleger kent het slachtoffer doorgaans niet en het delict vindt ook vaak plaats op een voor de pleger onbekend terrein. Er is vrijwel altijd sprake van seksuele penetratie en deze plegers doen geen moeite om het lichaam te verplaatsen of verbergen. De *intentional/teen* plegers vormen de vijfde groep. Dit type richt zich op iets oudere meisjes van gemiddeld 12 jaar oud. Het delict vindt vaak plaats in een woning die niet van de pleger is. Penetratie en wurging van het slachtoffer komt in alle gevallen voor, terwijl ook sadistische gedragingen relatief vaak voorkomen. Deze plegers begraven het lichaam van het slachtoffer ook vaak na afloop van het delict. *Indiscriminate/teen* plegers, tot slot, kenmerken zich door diverse criminele activiteiten gedurende hun levensloop. Zij hebben een nomadische levensstijl en mijden sociaal contact. De slachtoffers zijn meisjes van gemiddeld 14 jaar die de plegers niet kennen. Deze plegers zijn relatief oud en zijn onbekend met de plaats delict, wat nooit een woning is. Penetratie komt in alle gevallen voor en de slachtoffers worden ook vaak geslagen en gewurgd. Na afloop van het delict wordt het lichaam van het slachtoffer verplaatst en verborgen.

Implicaties voor aanpak

In de reviews met betrekking tot typologieën van seksuele moorden worden geen uitspraken gedaan over wat deze typologieën kunnen betekenen voor de behandeling of interventies van deze plegers.

2.2.1.4 Vrouwelijke plegers

In deze paragraaf bespreken we typologieën van vrouwelijke plegers van seksueel misbruik. We maken hierbij geen onderscheid tussen vrouwelijke plegers van verschillende soorten zedendelicten, zoals bij de bespreking van mannelijke plegers. De reden hiervoor is dat de meeste typologieën zich enkel richten op vrouwelijke plegers van kindermisbruik. De enkele typologieën waarin ook aandacht is voor vrouwelijke plegers met volwassen slachtoffers nemen zowel plegers met minderjarige als volwassen slachtoffers mee. Het apart bespreken van vrouwelijke plegers van seksueel misbruik van volwassenen is hierdoor niet mogelijk. Daarnaast worden er in de reviews geen typologieën besproken van vrouwelijke plegers van seksuele moord en daarom zal dit type zedendelict dus niet besproken worden in deze paragraaf.

Plegers van zedendelinquentie zijn voor het overgrote deel man: schattingen van het aandeel van vrouwelijke plegers in seksueel misbruik lopen uiteen van 1-8 procent (Johansson-Love & Fremouw, 2006) tot 15-20 procent (Ireland et al., 2016; McLeod & Dodd, 2022). Ondanks deze relatief lage prevalentie van vrouwelijke plegers zijn er wel veel reviews geschreven over typologieën van vrouwelijke plegers. In totaal bespreken we in deze paragraaf de resultaten uit 13 reviews (Blasko, 2016; Christiansen & Thyer, 2002; Cortoni & Gannon, 2016; Darling & Christensen, 2020; Deering & Mellor, 2007; Gannon & Rose, 2008; Ireland et al., 2016; Johansson-Love & Fremouw, 2006; McLeod & Dodd, 2022; Miller, 2013; Nathan & Ward, 2001; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019).

De meest invloedrijke typologieën

Uit deze reviews komt naar voren dat de vroege typologieën van vrouwelijke plegers zich met name richtten op het misbruik van kinderen en waren gebaseerd op (kleine) klinische steekproeven (Wojcik & Fisher, 2019). De meest invloedrijke van deze typologieën is zonder twijfel die van Mathews en collega's (1989), die is ontwikkeld op basis van slechts 16 cases.

De typologie van Mathews en collega's (1989) wordt in alle 13 reviews besproken en maakt een onderscheid tussen drie typen vrouwelijke plegers van kindermisbruik. Allereerst is er de groep *teacher/lover* plegers die adolescenten misbruiken vanuit een machtspositie (bijv. middelbare school leraar of mentor). Deze plegers hebben relatief vaak huwelijksproblemen, moeite om een intieme relatie met volwassenen te onderhouden en/of relaties gehad met (seksueel) gewelddadige mannen. Daarom proberen zij in hun intieme en/of seksuele behoeften te voorzien via een zedendelict. Zij zien zichzelf doorgaans echter niet als crimineel maar beschouwen zichzelf als gelijke van de (vaak mannelijke) adolescent in een seksuele relatie met wederzijdse toestemming (zie o.a., Nathan & Ward, 2001; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019).

De tweede groep uit de typologie van Mathews en collega's (1989) zijn de *male coerced* plegers. Dit zijn vaak onderschikkende en passieve vrouwen die door een man, voor wie zij angst hebben, worden gedwongen of overgehaald om seksueel misbruik te plegen, vaak bij haar eigen kinderen. Deze vrouwen zijn mogelijk slachtoffers van huiselijk geweld en vergezellen hun mannelijke partner in het seksuele misbruik, wat hij hiervoor alleen pleegde. Soms verzetten zij zich hier in het begin nog tegen maar bezwijken zij uiteindelijk onder bedreigingen en fysiek geweld. De mannen in kwestie zijn vaak partners of stiefvaders, maar doorgaans niet de biologische vader van haar kinderen. Deze vrouwelijke plegers worden gekenmerkt door een negatief zelfbeeld, lage intelligentie, gevoelens van machteloosheid, angst om alleen te zijn en ervaringen van seksueel misbruik in hun jeugd (zie o.a., Nathan & Ward, 2001; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019).

De derde groep vrouwelijke plegers van seksueel misbruik die door Mathews en collega's (1989) wordt onderscheiden zijn de *predisposed* plegers. Ook deze groep misbruikt vaak de eigen kinderen of kinderen waar de plegers de zorg over hebben, maar doet dit, in tegenstelling tot de *male-coerced* plegers, zonder een mannelijke medepleger. Zij zijn vaak seksueel misbruikt als kind, kampen met verslavingen en serieuze psychologische stoornissen en vinden het moeilijk om gezonde seksuele relaties met volwassen partners te bewerkstelligen. In vergelijking met de andere typen plegers hebben zij vaak last van PTSS, depressies en suïcidaliteit. Deze plegers kunnen gemotiveerd zijn door sadistische fantasieën, voortkomend uit woede en richten vaker pijn en leed aan bij de jonge slachtoffers (zie o.a., Nathan & Ward, 2001; Robertiello & Terry, 2007; Wojcik & Fisher, 2019).

Naast deze drie typen vrouwelijke plegers die door Mathews en collega's (1989) zijn beschreven, worden in veel reviews nog aanvullende type plegers genoemd of nadere opsplitsingen naar subtypen beschreven. Johansson-Love en Fremouw (2006) noemen de groep *male-accompanied* plegers als latere toevoeging tot de typologie. In meerdere reviews worden deze vrouwen echter niet als aparte groep vrouwelijke plegers gezien maar wordt gesproken van van *male-coerced/male-accompanied* plegers. De *male-coerced* plegers nemen deel uit angst voor repercussies of onder druk van de partner, terwijl de *male-accompanied* plegers meer zelf gemotiveerd zijn om het misbruik te plegen en een actieve en meer gelijkwaardige rol hebben in het misbruik (Cortoni & Gannon, 2016; Robertiello & Terry, 2007). Blasko (2016) stelt bovendien dat Mathews en collega's (1990) de indeling later verfijnde naar een multidimensionale typologie met twee brede categorieën: *self-initiated* plegers en *accompanied* plegers, met subtypen binnen elke categorie. Dit onderscheid tussen vrouwelijke plegers die het misbruik op eigen initiatief plegen en zij die het misbruik samen met een man plegen komt ook in andere reviews naar voren. Deering en Mellor (2007) vatten bijvoorbeeld vijf typologieën, waaronder die van Mathews en collega's (1989), samen binnen de twee brede categorieën *acting alone* en *acting in company or partnership*. Ook Nathan en Ward (2001) benadrukken de opsplitsing tussen *self-initiated* en *accompanied* plegers en bespreken de *predisposed* en *teacher/lover* als subtypen *self-initiated* plegers terwijl de *male-coerced* plegers als *accompanied* plegers worden beschouwd. Daarnaast benoemen zij, net als Deering en Mellor (2007) een *psychologically-disturbed* groep die tot de *accompanied* plegers behoren. Deze vrouwen hebben langdurige problemen met emotionele onzekerheid, lage eigenwaarde en sociale isolatie. Daarnaast hebben zij vaak een voorgeschiedenis met fysieke agressie, diefstal, middelengebruik en depressie maar ook met fysieke en emotionele mishandeling als kinderen. Zij kunnen pathologisch afhankelijk zijn en daardoor bereid zijn om deel te nemen aan het misbruik. Sommigen voelen hierna gevoelens van schaamte en schuld, anderen ervaren juist seksuele bevrediging en nemen daarna zelf het initiatief om misbruik te plegen. Nathan en Ward (2001) onderscheiden vervolgens drie subtypen van *psychologically disturbed* plegers. De *compliant victim* plegers zijn kwetsbare, psychisch gestoorde vrouwen met sterke afhankelijkheidsbehoeften die indirect hun eigen kinderen misbruiken door een setting te creëren waarin dit misbruik mogelijk is. De *rejected* plegers worden seksueel afgewezen door hun partner ten gunste van hun kinderen en reageren met pathologische jaloezie, woede en wraak; of voelen afwijzing van hun eigen kinderen en proberen via seksueel

misbruik de controle te herwinnen. De *willing ally/imposter* plegers hebben pathologische problemen met hun eigenwaarde en hechten zich aan een dominante man met parafilieën en antisociale trekken met wie zij gewillige medeplegers worden in het seksueel misbruik.

Ook de *teacher/lover* plegers zouden verder opgedeeld kunnen worden in subtypen. Zowel Gannon en Rose (2008) als Darling en Christensen (2020) benoemen dat Hines en Finkelhor (2007) de originele typologie van Mathews en collega's (1989) verder hebben uitgebreid door vijf subcategorieën binnen de *teacher/lover* categorie te onderscheiden: *lovers* (vrouwen die zichzelf als liefdespartner zien van adolescente jongens en die denken dat ze een duurzame relatie hebben); *teachers* (vrouwen die denken dat ze seksuele inwijding of ervaring verschaffen aan de adolescent, maar dit niet als romantische of duurzame relatie zien); *convenience/unaware* (incidenteel seksueel contact tussen adolescenten en jonge volwassen vrouwen waar niet gelet wordt op de leeftijd of waar de adolescent zich ouder voor doet); *prostitutes* (situaties waarin adolescente jongens een volwassen vrouwelijke sekswerker betalen voor seks); *exploitation* (oudere vrouwen die misbruik maken van verwarde of onervaren adolescenten op dezelfde manier als *predatory* mannen).

Naast de drie vaak genoemde typen vrouwelijke plegers uit de typologie van Mathews et al. (1989), stellen Johansson-Love en Fremouw (2006) dat er in deze typologie ook twee extra typen vrouwelijke plegers werden onderscheiden op basis van eerder onderzoek: de *exploration/exploitation* plegers (jonge vrouwen zonder eerder slachtofferschap of seksuele ervaringen, meestal tijdens het oppassen) en de *severely psychologically disturbed* plegers (vrouwen met een uitgebreide geschiedenis aan psychologische problemen). In andere reviews worden deze typen echter niet genoemd als onderdeel van deze typologie.

Ook Robertiello en Terry (2007) noemen een latere toevoeging van een extra categorie aan de typologie van Mathews en collega's (1989). De *angry/impulsive* plegers zijn vrouwen die alleen handelen en uit woede, op een impulsieve manier, volwassen mannelijke slachtoffers maken. Dit lijkt, van alle in de reviews besproken typologieën, de enige categorie vrouwelijke plegers te zijn waarvan de slachtoffers volwassen mannen zijn. Het is wel van belang om hierbij op te merken dat dit type vrouwelijke plegers van zedendelicten gebaseerd is op slechts één casus (Robertiello & Terry, 2007).

Meer recentelijk worden nieuwe typologieën van vrouwelijke plegers beschreven waarin ook typen zitten die volwassen slachtoffers maken. Vaak zijn deze typologieën gebaseerd op de uitkomsten van meer geavanceerde statistische methoden. De belangrijkste typologie uit deze categorie is die van Vandiver en Kercher (2004), die met behulp van loglineair modelling en clusteranalyse zes typen vrouwelijke plegers onderscheiden op basis van gegevens over 471 veroordeelde Texaanse vrouwelijke plegers en hun slachtoffers. Deze typologie wordt omschreven in acht van de 13 reviews over vrouwelijke plegers van seksueel misbruik (Blasko, 2016; Cortoni & Gannon, 2016; Deering & Mellor, 2007; Gannon & Rose, 2008; Johansson-Love & Fremouw, 2006; McLeod & Dodd, 2022; Miller, 2013; Wojcik & Fisher, 2019).

De zes groepen die Vandiver en Kercher (2004) onderscheiden zijn:

- *heterosexual nurturers*: Vrouwelijke plegers van gemiddeld 30 jaar, met vooral mannelijke slachtoffers van gemiddeld 12 jaar oud. Deze groep is vergelijkbaar met de hierboven besproken *teacher/lover* plegers aangezien zij de relatie met het slachtoffer romantiseren en beschouwen als een volwassen liefdesaffaire. Zij worden meestal gemotiveerd door een verlangen naar intimiteit en het gevoel aantrekkelijk te zijn, en soms als reactie op onvervulde seksuele en emotionele behoeften in hun volwassen relaties.
- *non-criminal homosexuals*: Vrouwelijke plegers van gemiddeld 32 jaar, met voornamelijk vrouwelijke slachtoffers van gemiddeld 13 jaar oud. Deze groep had het minst vaak een criminele voorgeschiedenis en beschrijft de relatie met het slachtoffer vaak als wederzijds bevredigend. Er wordt gesuggereerd dat er een mannelijke medepleger aanwezig kan zijn, maar data over medeplegers ontbreekt.
- *female sexual predators*: Vrouwelijke plegers van gemiddeld 29 jaar oud, met zowel jongens (60%) als meisjes (40%) van gemiddeld 11 jaar oud als slachtoffer. Zij hebben het vaakst een criminele voorgeschiedenis en het seksueel misbruik kan plaatsvinden als onderdeel van andere delicten.
- *young adult child exploiters*: De jongste groep vrouwelijke plegers met een gemiddelde leeftijd van 28 jaar met ook erg jonge slachtoffers van gemiddeld 7 jaar. Deze slachtoffers kunnen zowel jongens als meisjes zijn en betreffen vaak eigen familieleden.
- *homosexual criminals*: Vrouwelijke plegers van gemiddeld 32 jaar met vrouwelijke slachtoffers die vaak wat ouder zijn dan bij de vier vorige typen plegers. Het misbruik vindt

voornamelijk plaats vanwege financiële in plaats van seksuele redenen, zoals het in de prostitutie dwingen van jonge vrouwen. Mogelijk zijn er medeplegers en de zedendelicten zijn onderdeel van een algemeen patroon van criminele activiteiten.

- *aggressive homosexuals*: De oudste groep vrouwelijke plegers waarvan ook de vrouwelijke slachtoffers, met een gemiddelde leeftijd van 31 jaar, het oudst zijn. Het misbruik wordt vaak gelinkt aan huiselijk geweld.

Pogingen om deze typologie van Vandiver en Kercher (2004) te repliceren tonen opnieuw aan dat vrouwelijke plegers een erg heterogene groep zijn (Blasko, 2016). Een van de meest genoemde replicaties is die van Sandler en Freeman (2009) die gegevens gebruikten van 390 geregistreerde vrouwelijke plegers van seksueel misbruik uit New York. Ook zij onderscheiden zes typen vrouwelijke plegers van zedendelicten: *criminally limited hebephiles*, *criminally prone hebephiles*, *young adult child molesters*, *high risk chronic offenders* en *older non-habitual offenders*. Sommige van deze typen plegers toonden overlap met die van Vandiver en Kercher (2004), zoals de *criminally-limited hebephiles* met de *heterosexual nurturers* en de *young adult child molesters* met de *young adult exploiters*, maar andere typen plegers zijn niet terug te vinden in de typologie van Vandiver en Kercher (2004). Dit is mogelijk te verklaren doordat in de clusteranalyse van Sandler en Freeman (2009) niet exact dezelfde variabelen konden worden meegenomen. Zo ontbrak bijvoorbeeld data over de relatie tussen plegers en slachtoffers.

Een ander kritiekpunt op de analyses van zowel Vandiver en Kercher (2004) en Sandler en Freeman (2009) is dat informatie over medeplegers in het seksueel misbruik ontbrak (Gannon & Rose, 2008). Zoals hierboven besproken speelt de aan- of afwezigheid van mannelijke medeplegers een belangrijke rol in eerdere typologieën, wat een vergelijking met deze eerdere typologieën lastig maakt. Desalniettemin concluderen zowel Wojcik en Fisher (2019) als Johansson-Love en Fremouw (2006) dat verschillende groepen in de classificatie van Vandiver en Kercher (2004) gelijkenis vertoonden met die uit het werk van Mathews en collega's (1989). De grote aanvulling van de classificatie van Vandiver en Kercher (2004) is volgens hen dat zij twee types hebben toegevoegd van vrouwelijke plegers van zedendelicten die zich richten op volwassen vrouwen. Zij vatten het werk van Mathews en collega's (1989) en Vandiver en Kercher (2004) dan ook samen tot één typologie met vijf groepen die wordt samengevat in Tabel 5 (Wojcik & Fisher, 2019; Johansson-Love & Fremouw, 2006).

Tabel 5: Samenvatting van typologieën voor vrouwelijke plegers van zedendelicten

Typologie	Primair slachtoffer	Kenmerken
<i>Teacher/lover</i>	Adolescent	<ul style="list-style-type: none"> - Misbruiken adolescenten via hun machtspositie - Proberen in hun intieme en/of seksuele behoeften te voorzien via delict
<i>Male-coerced / male-accompanied</i>	Kind	<ul style="list-style-type: none"> - Ondergeschikte vrouwen die worden gedwongen of vergezeld door een mannelijke medeplichtige - Negatief zelfbeeld, lage intelligentie en gevoelens van machteloosheid - Sommigen zijn getuige van misbruik zonder in te grijpen, anderen nemen een meer actieve rol in het plegen van misbruik
<i>Predisposed / self-initiated</i>	Kind	<ul style="list-style-type: none"> - Zijn als kind fysiek of seksueel misbruikt - Kunnen symptomen van PTSS, depressie, verslaving en suïcidaliteit vertonen - Kunnen gemotiveerd zijn door sadistische fantasieën
<i>Homosexual criminal</i>	(Jong)volwassen vrouwen	<ul style="list-style-type: none"> - Gemotiveerd door financieel gewin - Betrokken bij de uitbuiting of gedwongen prostitutie van andere vrouwen - Zijn vaak gearresteerd voor niet-seksuele delicten
<i>Aggressive homosexual</i>	Volwassen vrouwen	<ul style="list-style-type: none"> - Vaak als onderdeel van huiselijk geweld - Gemotiveerd door woede, wraak en jaloezie

Naast de hierboven besproken typologieën van vrouwelijke plegers die als meest invloedrijk kunnen worden beschouwd, zijn er nog enkele, meer recente, typologieën die in meerdere reviews worden aangestipt. Zo wordt in zowel de review van Darling en Christensen (2020) als van McLeod en Dodd (2022) het *Descriptive Model of Female Sex Offending* (DMFSO; Gannon et al., 2008) besproken, waarin verschillende delict trajecten worden onderscheiden: het *explicit approach* traject, het *implicit disorganized* traject en het *directed avoidant* traject. Het *explicit approach* traject wordt gekenmerkt door een intentie om een zedendelict te plegen, een expliciete planning en het ervaren van positieve emoties. Het *implicit disorganized* traject wordt gevolgd door vrouwelijke plegers die geen intentie of plan hebben om een zedendelict te plegen, maar door een gebrekkige zelfregulatie de controle verliezen en impulsief een zedendelict plegen. Vrouwen die het *directed avoidant* traject volgen worden geleid door de planning van een man, hebben intimiteits- of angst gerelateerde motieven en ervaren negatieve emoties ten aanzien van het delict (Darling & Christensen, 2020). Daarnaast wordt een typologie van Wijkman en collega's (2011) in meerdere reviews besproken (McLeod & Dodd, 2022; Ireland et al., 2016). Zij ontwierpen een typologie op basis van eerder crimineel gedrag om *once-only* plegers (i.e., plegen een enkel zedendelict), *generalists* (i.e., zedendelinquentie is onderdeel van een breder repertoire van crimineel gedrag) en *specialists*

(i.e., plegen voornamelijk zedendelicten, naast mogelijk minder serieuze andere delicten) van elkaar te onderscheiden.

McLeod en Dodd (2022) vatten zowel deze meer recente typologieën (Gannon et al., 2008; Wijkman et al., 2011) als de eerder besproken invloedrijke typologieën (Mathews et al., 1989; Sandler & Freeman, 2007; Vandiver & Kercher, 2004) samen en komen daarbij uit op één typologie van drie typen vrouwelijke plegers: de *Relational*, *Predatory* en *Chaotic* plegers met verschillende intrapsychische, gedragsmatige, en trauma-gerelateerde kenmerken.

Vrouwelijke plegers in specifieke settings

Tot slot bespreken Darling en Christensen (2020) nog twee typologieën van vrouwelijke plegers in specifieke settings: vrouwen die misbruik plegen binnen organisaties en leraressen die misbruik plegen. Darling (2018) onderscheidde vijf groepen van vrouwelijke plegers binnen organisaties. De *immature regressed* plegers zijn jonge vrouwen van in de 20 die nieuw zijn in hun beroep en té vriendschappelijke relaties ontwikkelden met tieners ter bevrediging van hun seksuele en intieme behoeften. De *sexual and risky* plegers zijn vrouwelijke dertigers in volwassen relaties die betrokken zijn in risicovol seksueel gedrag met adolescenten. De *saviour syndrome* plegers zijn vrouwelijke dertigers en veertigers die stress en problemen ervaren in hun volwassen relaties en denken dat ze helpen om de emotionele en intieme behoeftes van het slachtoffer te vervullen. De *unrequited infatuated* plegers zijn vrouwen in de dertig of veertig met psychische problemen die verliefd worden op tienerjongens en hen als potentiële romantische partners beschouwen. De *psychologically troubled* plegers hebben langdurige psychische problemen met extreem onvolwassen cognities (Darling & Christensen, 2020). Daarnaast worden door Christensen en Darling (2019) vier typen vrouwelijke leraren beschreven die seksueel misbruik plegen. *Minimizers and deniers* hebben geen inzicht in hun delict gedrag, proberen het gedrag te minimaliseren en ontkennen seksuele motivaties. De groep omschreven als *poor mental health or stressors* zijn leraressen die last hebben van psychische problemen of belangrijke stressoren voorafgaand en tijdens het misbruik. De *young early career* plegers zijn jonge leraressen die het misbruik niet gepland hadden. De *was over groep* tot slot, zijn leraressen die stellen een passieve rol te spelen in de relatie, waarbij het tiener slachtoffer een meer actieve rol speelt. Deze vrouwen stellen dat ze bang waren en in feite zelf het slachtoffer van de leerling waren (Darling & Christensen, 2020).

Implicaties voor aanpak

Wat betreft de behandeling van en interventies voor vrouwelijke plegers van zedendelicten stellen Wojcik en Fisher (2019) dat vrouwspecifieke typologieën een basis vormen voor (onderzoek naar) preventie, behandeling en interventies door inzicht te bieden in de delict trajecten, motivaties en het gedrag van vrouwelijke plegers. Deze typologieën helpen onderzoekers te begrijpen in hoeverre vrouwelijke plegers vergelijkbaar zijn met of verschillen van mannelijke zedenplegers en of sekse-specifieke interventies noodzakelijk zijn. Robertiello en Terry (2007) stellen dat de *teacher/lover* groep zeer behandelbaar is en dat zij vaak snel naar therapie gaan. Wat betreft de *male coerced/male accompanied* groep stellen zij dat de behandeling voor deze groep (onder andere) moet bestaan uit het onafhankelijk worden van hun mannelijke partners en cognitieve gedragstherapie in een groepssetting. De *predisposed* plegers zijn echter moeilijk te behandelen door hun mentale gezondheidsproblemen, aldus Robertiello en Terry (2007). Tot slot noemen zij dat de additionele groep van *angry/impulsive* plegers vooral gebaat zou zijn met een behandeling die zich richt op problemen met betrekking tot misbruik en emotieregulatie.

Wat betreft de typologie van Vandiver en Kercher (2004) merken Gannon en Rose (2008) op dat het opmerkelijk is dat er alleen aanbevelingen voor behandeling worden gedaan voor de *heterosexual nurturers*. De behandeling van deze groep plegers zou zich moeten richten op het ontwikkelen van relatievaardigheden met volwassenen zodat deze plegers beter in staat zijn om hun sociale en emotionele behoeften met andere volwassenen te vervullen.

2.2.2 Online zedendelicten

In deze paragraaf bespreken we de typologieën van plegers van online zedendelicten. De opkomst van het internet en de voortschrijdende digitalisering van onze samenleving heeft ertoe geleid dat mogelijkheden om informatie, data en bestanden uit te wisselen en om met mensen over de gehele wereld in contact te komen, enorm zijn toegenomen. Dit biedt niet alleen veel nieuwe mogelijkheden voor goedwillende burgers en bedrijven, maar ook voor kwaadwillende personen die via het internet nieuwe manieren hebben gevonden om delicten te plegen, waaronder ook online zedendelicten. In totaal zijn er tien reviews geïnccludeerd in de umbrella review waarin typologieën van plegers van online zedendelicten werden besproken (Aslan, 2011; Gottfried et al., 2020; Houtepen et al., 2014; Kloess et al., 2014; Lim

et al., 2021; Miller, 2013; Robertiello & Terry, 2007; Seigfried-Spellar & Soldino, 2020; Temporini, 2012; Wojcik & Fisher, 2019). Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke plegers omdat informatie over vrouwen die online zedendelicten plegen vrijwel afwezig is in de literatuur, wat mogelijk het gevolg is van de relatief lage prevalentie van vrouwelijke plegers (Gottfried et al., 2020).

De online delicten die besproken worden in deze reviews zijn grofweg onder te verdelen in twee soorten. Aan de ene kant gaat het om het bezitten, delen en produceren van kinderpornografie en aan de andere kant om online seksuele uitlokking, oftewel grooming, wat zich kan beperken tot online seksueel contact maar ook kan resulteren in fysieke ontmoetingen met seksueel misbruik. Omdat in veel typologieën subtypen plegers van beide soorten delicten voorkomen, bespreken wij deze type delicten niet apart maar samen.

In de reviews wordt een groot aantal verschillende typologieën van plegers van online zedendelicten besproken. Een belangrijke onderscheidende factor die in vrijwel al deze typologieën naar voren komt is of het zedendelict enkel online plaatsvindt of dat de pleger ook offline contact heeft of wil hebben met het slachtoffer. In de typologie van Briggs en collega's (2011) wordt bijvoorbeeld onderscheid gemaakt tussen *contact-driven* en *fantasy-driven* plegers. De eerste groep plegers stuurt aan op een fysieke seksuele ontmoeting met het slachtoffer, terwijl de tweede groep plegers online seks wil met een slachtoffer zonder dat daarbij contact is in de fysieke wereld (Gottfried et al., 2020; Seigfried-Spellar & Soldino, 2020). Een vergelijkbaar onderscheid wordt gemaakt in de typologie van DeHart en collega's (2017) die komen tot vier groepen online plegers: *cybersex* plegers willen online seks zonder het slachtoffer in het echt te ontmoeten; *schedulers* proberen juist in de fysieke wereld af te spreken met slachtoffers, maar willen geen online seks; *cybersex/schedulers* willen zowel online als in het echt seks hebben met het slachtoffer; en *buyers* kopen seksuele diensten van een slachtoffer of via een (uitbuitende) derde partij zoals een pooier of familieleden (Gottfried et al., 2020; Lim et al., 2021; Seigfried-Spellar & Soldino, 2020).

Ook in de typologie van Alexy en collega's (2005), die voortborduurde op een eerdere typologie van Durkin (1997), wordt onderscheid gemaakt tussen plegers van online zedendelicten die ook in het echt seksueel contact willen met slachtoffers of niet. In tegenstelling tot de typologieën van Briggs en collega's (2011) en DeHart en collega's (2017) omvat deze typologie ook plegers van kinderpornografie en niet enkel van grooming. De

traders in deze typologie zijn plegers die kinderpornografische beelden van kinderen verzamelen en verhandelen op het internet en daardoor in een markt voorzien voor het verdere misbruik van kinderen. De *travelers* worden omschreven als ‘groomers’ omdat zij het internet gebruiken om toegang te krijgen tot kinderen die ze dwingen tot ontmoetingen voor seksuele doeleinden. De *trader-travelers* betreffen de plegers die zowel handelen in kinderpornografie maar ook voor seksuele activiteiten afreizen naar kinderen die ze online ontmoet hebben (Aslan, 2011; Miller, 2013; Temporini, 2012).

In meerdere reviews (Aslan, 2011; Miller, 2013) wordt daarnaast de typologie van Sullivan en Beech (2004) besproken waarin drie typen worden onderscheiden: *type 1* plegers verzamelen kinderpornografisch materiaal als onderdeel van een breder patroon van zedendelicten, waaronder contactdelicten met kinderen; *type 2* plegers verzamelen kinderpornografie om hun groeiende seksuele interesse in kinderen te bevredigen, wat uiteindelijk zou kunnen leiden tot contactdelicten met kinderen; *type 3* plegers vinden toegang tot kinderpornografische beelden uit nieuwsgierigheid, maar weerhouden zich van pogingen om fysiek contact met kinderen te maken. Later voegden Beech en collega’s (2018) hier nog een vierde type pleger aan toe, *type 4*, die kinderporno in bezit hebben voor niet-seksuele redenen, zoals financieel gewin (Aslan, 2011; Wojcik & Fisher, 2019).

Het onderscheid tussen plegers van zedendelicten die wel of geen fysiek seksueel contact met kinderen hebben, komt overigens ook naar voren in een typologie van offline kinderpornografie uit de tijd voor de opkomst van het internet. Hartman en collega’s (1984) maken onderscheid in vier typen kinderpornografie verzamelaars. De *closet collectors* houden hun verzameling geheim en zijn niet actief betrokken in het misbruiken van kinderen. De *isolated collectors* (ook wel: *pedophile collectors*) misbruiken zelf kinderen en verzamelen kinderpornografie, wat deels kan bestaan uit beelden van misbruik van hun eigen kinderen. De *cottage collectors* delen hun collectie en seksuele activiteiten met anderen met vergelijkbare interesses, vanuit niet-financiële motieven. De *commercial collectors* daarentegen profiteren financieel van de verspreiding van kinderpornografie.

De subgroepen in de hierboven beschreven typologieën worden in de reviews slechts beperkt omschreven, met bijna uitsluitend aandacht voor het al dan niet hebben van fysiek contact met kinderen en eventuele motieven. Bij enkele andere typologieën die in de reviews worden besproken wordt wel aanvullende informatie gegeven over pleger- en

gedragskenmerken. Zo onderscheidde McLaughlin (1998; 2000) vier typen plegers waarvan hij ook demografische kenmerken beschreef (Aslan, 2011; Robertiello & Terry, 2007). De *collectors* in deze typologie verzamelen en verhandelen online kinderpornografische afbeeldingen met specifieke kenmerken (bijvoorbeeld poses, leeftijd en geslacht van kind, haarkleur, kleding). De plegers zijn vaak alleenstaand en sociaal geïsoleerd, maar hebben vaak wel een baan waardoor ze toegang hebben tot kinderen. Deze plegers beperken hun delict gedrag tot het verzamelen van beelden en hebben geen fysiek contact met de slachtoffers. De *travelers* gebruiken het internet om (vaak adolescente) slachtoffers te vinden en met hen te chatten met de intentie om een seksuele ontmoeting te hebben. Ze maken gebruik van grooming wat kan bestaan uit het winnen van het vertrouwen van het slachtoffer, slachtoffers ervan overtuigen dat ze "een goed persoon zijn die hen geen pijn wil doen" en het aanbieden om de reis voor de fysieke ontmoeting te regelen en te betalen. Ook zij verzamelen in sommige gevallen kinderpornografie. *Manufacturers* maken kinderpornografie om op internet te verspreiden. Ze maken vaak suggestieve foto's van hun eigen kinderen of van kinderen op publieke plaatsen en zetten die online. Veel van deze type plegers hebben seksuele relaties met kinderen en zijn in het verleden betrokken geweest bij zedendelicten. De *chatters*, tot slot, verzamelen vaak 'kinder erotica' (i.e., enig materiaal gerelateerd aan kinderen dat een seksueel doel heeft voor een gebruiker) in plaats van kinderpornografie (i.e., expliciete seksuele afbeeldingen van kinderen). Daarnaast chatten zij online met slachtoffers en doen zij aan online seks. Dit type plegers overtuigt de slachtoffers dat ze te vertrouwen zijn. Het online contact gaat vaak over naar telefonisch contact waarna de pleger het slachtoffer ook offline probeert ontmoeten (Aslan, 2011; Robertiello & Terry, 2007).

De meest invloedrijke typologieën

Ook de typologieën van Lanning (2001; 2010) en Krone (2004) geven meer informatie over de kenmerken en gedragingen van de plegers en zijn bovendien uitgebreider dan de meeste overige typologieën waardoor zij ook uit meer subtypen plegers bestaan. Deze twee typologieën worden in de meeste reviews besproken en lijken dan ook het meest invloedrijk te zijn (Aslan, 2011; Kloess et al., 2014; Lim et al., 2021; Temporini, 2012; Wojcik & Fisher, 2019). Lanning (2001; 2010) onderscheidde drie hoofdcategorieën van plegers van online zedendelicten, die elk drie of vier subtypen bevatten. De *situational* plegers zijn individuen die kinderpornografie bezitten maar geen seksuele motieven of pedofiele interesses hebben. Zij

worden verder opgedeeld in drie groepen: 'normal' adolescents, morally indiscriminate adults, plegers en profiteers. De kenmerken van deze subgroepen worden samengevat in Tabel 6. De tweede groep plegers binnen de typologie van Lanning (2001; 2010) zijn de preferential plegers. Deze groep heeft wel een seksuele voorkeur voor kinderen en pleegt vaak meerdere delicten tegen meerdere kinderen ('child') of via het verzamelen, produceren of distribueren van kinderpornografie. Deze plegers zijn bovengemiddeld intelligent en komen uit de middenklasse of hebben een hoge sociaaleconomische achtergrond. Deze groep plegers wordt onderverdeeld in de groepen pedophiles (hebephiles), diverse plegers, en latent plegers (zie Tabel 6). De derde groep zijn de miscellaneous 'plegers' die de wet breken door toegang te krijgen tot kinderpornografie op het internet, maar dit doorgaans doen zonder kwade bedoelingen. Deze categorie plegers bevat de subgroepen media reporters, pranksters, older 'boyfri' en overzealous citizens, waarvan de kenmerken in Tabel 6 worden besproken (Aslan, 2011; Temporini, 2012; Wojcik & Fisher, 2019)

Tabel 6: Typologieën voor plegers van online zedendelicten van Lanning (2001; 2010)

Type	Kenmerken
	<i>Situational</i>
'Normal' adolescent	- Personen die online zoeken naar pornografie en onopzettelijk stuiten op kinderpornografie.
Morally indiscriminate	- Inclusief adolescenten die zich bezighouden met 'sexting'
Profiteers	- Personen met antisociale trekken en een criminele voorgeschiedenis - Ouders die hun kinderen beschikbaar stellen voor online seks - Criminelen die handelen in kinderpornografie voor financieel gewin - Inclusief plegers die slachtoffers afpersen na seksueel contact
	<i>Preferential</i>
Pedophile (Hebephile)	- Plegers met een seksuele voorkeur voor minderjarigen
Diverse	- Plegers met een grote verscheidenheid aan seksuele interesses - Bereid om alles te proberen - Geen sterke voorkeur voor kinderen
Latent	- Plegen delicten nadat hun seksuele interesses zijn aangewakkerd en remmingen zijn verzwakt door online contact met gelijkgestemden
	<i>Miscellaneous</i>
Media reporters	- Geloven ten onrechte dat ze online kinderpornografie kunnen verhandelen of ontmoetingen met misbruikers kunnen organiseren in het kader van een nieuws rapportage
Pranksters	- Verspreiden valse of belastende beelden om slachtoffers in verlegenheid te brengen
Older 'boyfri'	- Plegers in hun late tienerjaren of van begin twintig - Proberen seksuele interacties te hebben met adolescenten
Overzealous citizens	- Burgers die hun eigen onderzoek starten naar online kindermisbruik

Tot slot is in de Australian Institute of Criminology classificatie van Krone (2004) gebruik gemaakt van drie factoren om de ernst van het online zedendelict te beoordelen. Deze drie factoren zijn: 1) de aard van het misbruik, variërend van indirect tot direct (contact slachtofferschap van het kind, 2) het niveau van het netwerk van de pleger, en 3) het beveiligingsniveau dat wordt gebruikt om detectie te voorkomen. Op basis van deze drie factoren komt Krone (2004) tot negen categorieën, wiens kenmerken in Tabel 7 worden besproken: *Browsers*, *private fantasizers*, *trawlers*, *non-secure collectors*, *secure collectors*, *online groomers*, *physical abusers*, *producers* en *distributors* (Aslan, 2011; Lim et al., 2021; Temporini, 2012; Wojcik & Fisher, 2019).

Tabel 7. Australian Institute of Criminology classificatie van Krone (2004)

Type	Kenmerken	Aard misbruik	Niveau van veiligheid	Niveau van netwerk
<i>Browsers</i>	Stuiten onopzettelijk op kinderporno (bijv. via spam e-mails), maar slaan materiaal bewust op	Indirect	Nihil	Nihil
<i>Private fantasizers</i>	Creëren bewust digitale beelden (bijv. via 'morphing') ter bevrediging van seksuele verlangens; alleen voor eigen gebruik	Indirect	Nihil	Nihil
<i>Trawlers</i>	Zoeken actief kinderpornografie via vrij beschikbare browsers	Indirect	Nihil	Laag
<i>Non-secure collectors</i>	Zoeken actief kinderpornografie, vaak via peer-to-peer netwerken	Indirect	Nihil	Hoog
<i>Secure collectors</i>	Zoeken actief kinderpornografie maar alleen via veilige netwerken; 'collector syndrome'; uitwisseling nodig voor toetreding tot netwerk	Indirect	Veilig	Hoog
<i>Online groomers</i>	Bouwen een online relatie op met kinderen; de pleger zoekt mogelijk kinderpornografisch materiaal op een van bovenstaande wijzen; pornografie kan gebruikt worden om misbruik te vergemakkelijken	Direct	Hangt af van kind	Varieert, online contact met individuele kinderen
<i>Physical abusers</i>	Misbruiken kinderen die online aan de pleger zijn voorgesteld; de pleger zoekt mogelijk kinderpornografisch materiaal op een van bovenstaande wijzen; pornografie kan gebruikt worden om misbruik te vergemakkelijken	Direct	Hangt af van kind	Varieert, fysiek contact met individuele kinderen
<i>Producers</i>	Leggen (eigen) seksueel misbruik met kinderen vast om te verspreiden onder anderen (of zetten kinderen aan om afbeeldingen van zichzelf toe te sturen)	Direct	Hangt af van kind	Varieert
<i>Distributors</i>	Distribueren kinderpornografisch materiaal op één van de bovenstaande niveaus. Zij hebben niet per se een seksuele interesse in kinderpornografie.	Indirect	Veilig	Varieert

Implicaties voor aanpak

In de reviews over typologieën van plegers van online zedendelicten worden geen implicaties voor de aanpak besproken die gerelateerd zijn aan de beschreven typologieën.

3 Aanvullende literatuurstudie

In deze aanvullende literatuurstudie zijn binnen alle gepubliceerde empirische studies, verschenen in of na 2020, naar typologieën van plegers van zedendelicten gezocht, gecodeerd en geanalyseerd, om zo een aanvulling te vormen op het eerder gepresenteerde overzicht van alle bestaande systematic reviews. Hierbij zijn ook zoveel mogelijk de richtlijnen opgesteld door PRISMA gevolgd (Page et al., 2021).

3.1. Methode van onderzoek

Zoekstrategie. Ook voor dit deel van de analyses is in januari 2023 een zorgvuldige zoekstrategie uitgevoerd in de volgende databases: Clarivate Analytics/Web of Science Core Collection, Elsevier/Scopus, Ebsco/Criminal Justice Abstract (CJA) en Ebsco/APA PsycINFO. De zoekstrategie bevatte zowel gecontroleerde als vrije termen voor 'seksuele misdrijven' of 'verkrachting' of 'incest' en 'daders' of 'crimineel' en 'typologie' of 'classificatie' en niet 'review' of 'meta-analyse'. Deze zoekstrategie is uitgevoerd zonder beperkingen op publicatiedatum of taal van de studie. De volledige zoekstrategieën zijn te vinden in appendix B. Dubbele artikelen werden verwijderd met behulp van Endnote X20.0.1 (Clarivate™).

In- en exclusiecriteria. Studies die meegenomen werden in deze aanvullende review zijn studies die:

- Gepubliceerd zijn tussen 2020 en heden;
- empirisch van aard zijn;
- waarvan de volledige tekst beschikbaar is;
- in het Engels of Nederlands geschreven zijn;
- en een typologie beschrijven van volwassen plegers van aanranding, verkrachting, ontucht met minderjarigen, kinderpornografie, maar ook online vormen van seksueel geweld zoals sexting en grooming.

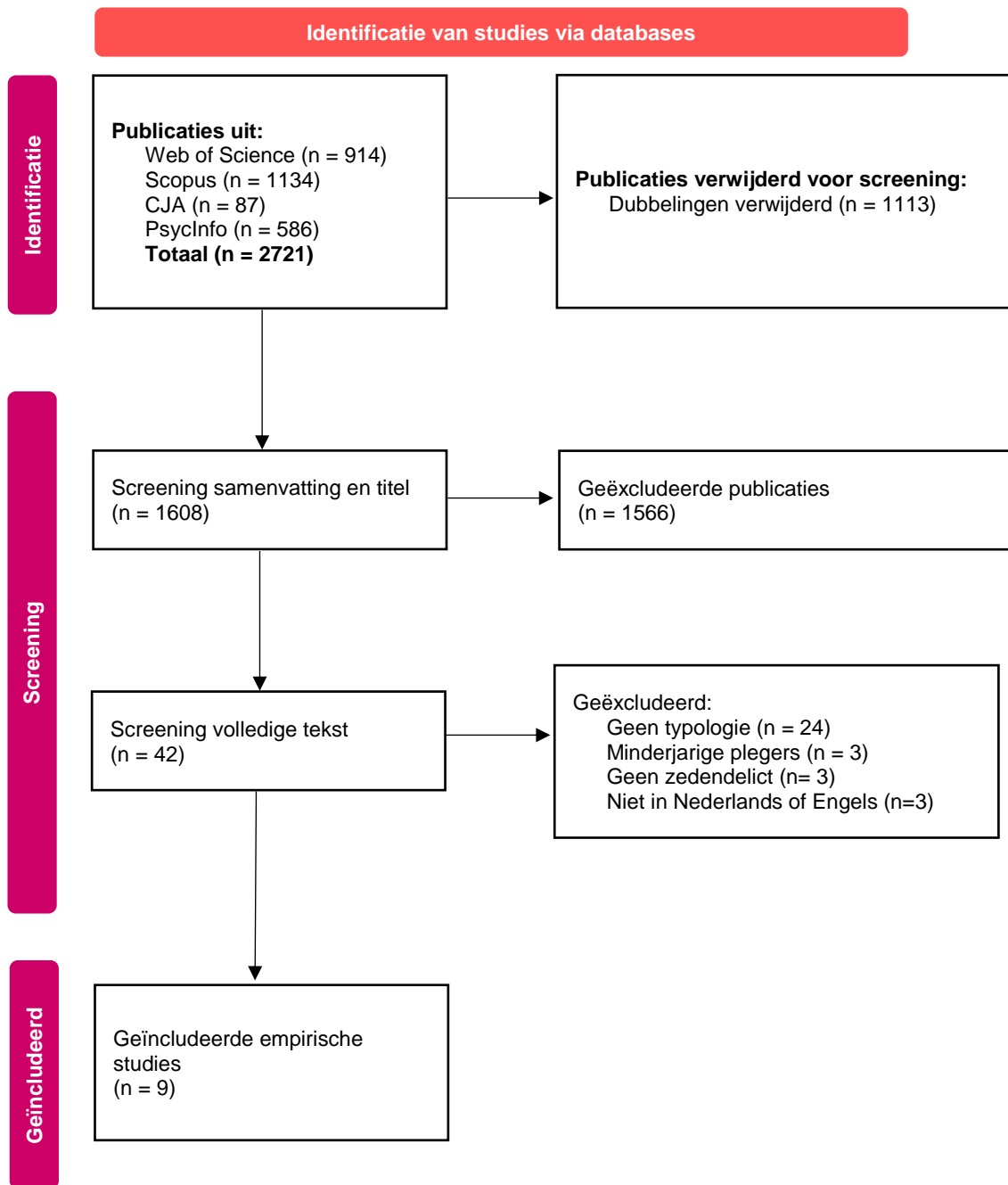
Geïnccludeerde studies. De gehanteerde zoekstrategie leverde in totaal 1134 unieke publicaties op. Één van de onderzoekers heeft alle titels en samenvattingen beoordeeld, maar bij twijfel over het voldoen aan de inclusiecriteria werd overlegd met een tweede onderzoeker. In alle gevallen kon consensus worden bereikt.

Studies werden geïncludeerd als zij voldeden aan de hierboven genoemde inclusiecriteria. Na beoordeling op basis van titel en samenvatting bleven in eerste instantie 42 empirische studies over voor inclusie. Deze artikelen zijn vervolgens geordend op basis van *metrics*: een gewogen relatie tussen de impact factor van het tijdschrift en verschijningsdatum.

Na het lezen van de volledige teksten van de eerste artikelen, bleek echter bij nader inzien een groot deel van de studies alsnog niet aan de inclusiecriteria te voldoen. Na uitgebreide inspectie van de volledige artikelen, bleven nog negen geschikte studies over. De ordening op *metrics* was daardoor niet langer relevant. Tegelijkertijd was ook de lijst van 42 titels en abstract voorgelegd aan een praktijkexpert en tevens vierde auteur van dit rapport om te beoordelen of hij nog relevante recente studies miste. Dit bleek niet het geval. We zijn daarom uitgegaan van de negen geïncludeerde empirische studies voor deze aanvullende review.

In Figuur 3 wordt een overzicht gegeven van de in- en exclusie aan de hand van een stroomdiagram. De meest voorkomende redenen voor exclusie waren dat een studie niet tot een typologie kwam (maar bijvoorbeeld alleen een beschrijving gaf voor twee van tevoren bepaalde groepen van plegers van zedendelicten), dat er een typologie werd ontwikkeld voor plegers van niet uitsluitend zedendelicten of dat er sprake was van minderjarige plegers. In Tabel 8 zijn alle geïncludeerde studies, hun kenmerken, en de beschrijving van de besproken typologieën weergegeven.

Figuur 3. PRISMA Flow-diagram van inclusie aanvullende review

Tabel 8 Overzicht geïncludeerde studies in aanvullende review

Auteurs (jaar)	Specifieke groep	Classificatie gebaseerd op	# Groepen	Methode	Classificatie	Kenmerken	Implicaties
<i>Offline: Brede groep mannelijke zedenplegers</i>							
Lovell et al. (2020)	Zedendelicten in het algemeen	Frequentie van delicten, type delict	3	Latente klasse analyse, registerdata	<i>Sexual Specialists</i> <i>High volume generalists</i> <i>Low volume offenders</i>	Hoog risico op seksueel gewelddadige delicten Hoog risico op verschillende soorten delicten Hoog risico op huiselijk geweldsdelicten en drugsdelicten, verder laag risico	
Spaan et al. (2020)	Zedendelicten in het algemeen (België en Nederland)	Levensloop van plegers van (seksuele) delicten, type delict, frequentie	4	Latente klasse analyse, registerdata	België 1: <i>Persistent violent generalist</i> België 2: <i>Persistent generalist</i> België 3: <i>Juvenile delinquent</i> België 4: <i>Adult onset</i> Nederland 1: <i>Persistent violent generalist</i> Nederland 2: <i>Juvenile delinquent</i> Nederland 3: <i>Persistent sexual specialist</i> Nederland 4: <i>Adult onset</i>	Hoog risico op allerlei delicten, vooral gewelddadig en vermogensdelicten, eerste seksueel delict < 25 jaar Criminaliteit in het algemeen in adolescentie en volwassenheid Vroege starters, niet alleen seksuele delicten Late starters, niet alleen seksuele delicten Hoog risico op allerlei delicten, vooral gewelddadig en vermogensdelicten Vroege starters, niet alleen seksuele delicten Vooral seksuele delicten, hele levensloop Late starters, niet alleen seksuele delicten	
Cooley (2022)	Contact zedendelicten	Zedendelicten over levensloop, patronen van stoppen, motivatie en justificatie	2	Kwalitatieve analyse op basis van interviews met plegers van zedendelicten	Criminal career 1: <i>Desisters</i>	Criminal career: Levensloop gekenmerkt door (zedendelicten), afwijkende seksuele fantasie Desisters: aanpassing cognities	Specifiek voor Criminal Career: inzetten op veranderen cognities en seksuele afwijkingen

Auteurs (jaar)	Specifieke groep	Classificatie gebaseerd op	# Groepen	Methode	Classificatie	Kenmerken	Implicaties		
Eloir et al. (2020)	Zedendelicten in het algemeen	Levensloop van plegers van (seksuele) delicten	4	Kwalitatieve analyse van levensloopinformatie uit interviews met gedetineerden	Criminal career 2: <i>Non-reoffenders</i>	Non-reoffenders: geen aanpassing cognities, hebben manier gevonden om delictgedrag te vermijden Temporary: vaak één seksueel delict, situationeel of tijdelijk Episodic Event: inzicht	Specifiek voor Temporary: inzetten op ontwikkelen normale (seksuele) relaties en inzicht in triggers		
					Temporary 1: <i>Episodic Event</i>				
					Temporary 2: <i>Denier</i>				
					Temporary 3: <i>Online enticement</i>				
					Temporary 4: <i>Vengeful retaliatory</i>				
Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>	Temporary 5: <i>Romeo & Juliet</i>		
Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>	Temporary 5: <i>Early life events and behavioral disorders</i>		
<i>Offline: Seksuele moord</i>									
Chopin & Beauregard (2023)	Seksuele moord	Type delict, modus operandi, gender slachtoffer, motivatie pleger	3	Latente klasse analyse, registerdata	<i>Robber sexual murderer</i>	Beroving is het hoofddelict, motivatie is niet seksueel, moord is niet het doel	Na straf terug in samenleving		
					<i>Sadistic sexual murderer</i>			Gedreven door seksueel sadisme, moord is deel van de fantasie	Na straf langdurige behandeling
					<i>Paedophilic sexual murderer</i>			Slachtoffers zijn kinderen, motivatie is preferentieel gedreven, geweld is instrumenteel of situationeel	Na straf langdurige behandeling
<i>Offline: Verkrachting</i>									
Khoshnood et al. (2021)	Verkrachting	Type delict en frequentie	2	Latente klasse Analyse, registerdata	<i>Low offenders</i>	Minder veroordelingen, minder stoornissen of middelengebruik			

Auteurs (jaar)	Specifieke groep	Classificatie gebaseerd op	# Groepen	Methode	Classificatie	Kenmerken	Implicaties
					<i>High offenders</i>	Veel veroordelingen, vaker sprake van stoornissen of middelengebruik	
<i>Offline: Seksueel geweld tegen ouderen</i>							
Chopin & Beauregard (2021)	Seksueel geweld tegen ouderen	Motivatie van plegers	4	Two-step cluster analyse, ANOVA	<i>Sexual</i>	Parafilie, seksuele afwijkingen, vaker sprake van penetratie	
					<i>Opportunist</i>	Niet gepland, vaker geen penetratie, geen seksuele afwijkingen	
					<i>Experimental</i>	Wel gepland, geen seksuele afwijkingen, wel penetratie	
					<i>Vindictive/Anger</i>	Uit woede, impulsief, vaak geen penetratie, wel vernedering	
<i>Offline: Vrouwelijke plegers</i>							
Chopin et al. (2021)	Vrouwelijke plegers (alleen opererend)	Crime scripts, kenmerken van delict, slachtoffer, pleger, modus operandi en locatie	4	Latente klasse analyse, registerdata	<i>Daytime indoor</i>	Plegers kennen slachtoffers, zetten in op de relatie, vaker onder invloed van middelen, overdag, binnen	Generiek: Vooral gericht op preventie (kinderen moeten zich bewust zijn van gevaren) en op beeld vrouwelijke pleger
					<i>Coercive outdoor</i>	Plegers kennen slachtoffers niet, vaker onder invloed van middelen, buiten	
					<i>Coercive indoor</i>	Plegers kennen slachtoffers, vaker sprake van parafilie	
					<i>Nighttime indoor</i>	Plegers kennen slachtoffers, ontmoeting binnen, delict buiten, avond	
<i>Online: grooming</i>							
Van Gijn et al. (2021)	Online grooming	Kenmerken van delict en modus operandi, motivatie	4	Cluster analyse, getranscribeerde online gesprekken, registerdata	<i>Intimacy seeking</i>	Gericht op intimiteit en delen informatie uit leven	Generiek: vooral gericht op waarschuwen ouders en kinderen
					<i>Dedicated-hypersexual</i>	Seksueel gedreven, verkleinen pakkans	

Auteurs (jaar)	Specifieke groep	Classificatie gebaseerd op	# Groepen	Methode	Classificatie	Kenmerken	Implicaties
					<i>Social</i>	Sociaal gedreven, niet zozeer seksueel	
					<i>Opportunistic</i>	Niet veel seksueel getinte opmerkingen	

Coderen van geïncludeerde studies. De relevante informatie uit de geïncludeerde studies is tevens gecodeerd in een gestandaardiseerd codeerschema in Microsoft Excel door één van de betrokken onderzoekers. Bij twijfel is overlegd met een collega-onderzoeker om tot consensus te komen. In het codeerschema zijn relevante kenmerken van studies gecodeerd zoals de namen van auteurs en het jaar van publicatie. Daarnaast is een korte beschrijving van de data waarop de typologie was gebaseerd gecodeerd, net als een beschrijving van de gehanteerde methode. Ook werd gecodeerd waar de typologie of classificatie op gebaseerd was (type delict, geslacht van plegger of slachtoffer). Indien meerdere typologieën werden besproken, werden de kernmerken hiervan apart gecodeerd. Per typologie werd het aantal onderscheiden subgroepen binnen de betreffende typologie gecodeerd, inclusief de beschrijving van de kenmerken van deze subgroepen. Wanneer er in de studie ook implicaties voor de praktijk (i.e., interventies waaronder behandeling) werden benoemd, al dan niet per subgroep, werd deze informatie ook gecodeerd.

Analysestrategie. De informatie uit het codeerschema levert allereerst beschrijvende informatie op over de kenmerken van de geïncludeerde studies. Er is een analyse gemaakt van de wetenschappelijke of klinische basis van de typologieën naar verschillende delicten en – indien beschikbaar – zijn ook de implicaties voor interventies in kaart gebracht. Deze uitkomsten zijn vergeleken met de uitkomsten van de umbrella review om te bezien of in recenter jaren typologieën aan verandering onderhevig zijn geweest, of andere methoden worden gebruikt om tot deze typologieën te komen.

3.2. Resultaten

3.2.1 Typologieën

In Tabel 8 is een overzicht te vinden van alle aanvullend geïncludeerde empirische studies ($n = 9$) die sinds 2020 verschenen zijn. Een groot deel van de empirische studies richt zich op plegers van (offline) zedendelicten, en zijn niet delict specifiek. In vier gevallen gaat het om een bredere groep plegers van contact zedendelicten door mannelijke plegers (Cooley, 2022; Eloir, et al., 2020; Spaan, et al., 2020; Lovell et al., 2020). In één van de geïncludeerde empirische studies staan specifiek plegers van verkrachting centraal (Khoshnood, 2021), in een andere studie worden typologieën van plegers van seksuele moorden geschetst (Chopin & Beauregard, 2023), één studie richt zich specifiek op alleen opererende vrouwelijke plegers van zedendelicten (Chopin et al., 2021) en één studie onderzoekt seksueel geweld richting

ouderen (Chopin & Beauregard, 2023). Wat betreft de online delicten zien we een empirische studie naar plegers van online grooming (Van Gijn et al., 2021). We bespreken de typologieën hieronder in meer detail.

3.2.1.1 Offline: Brede groep mannelijke plegers zedendelicten

De typologie beschreven door Lovell en collega's (2020) is gebaseerd op een dataset van individuen van wie bekend is dat zij ten minste één seksueel delict hebben gepleegd, waarna de criminele carrière wordt gereconstrueerd op basis van officiële, geregistreerde gegevens. Het idee achter de typologie is om onderscheid te maken naar *specialisten* (preferentiegedreven) en *generalisten* (situationeel, of vanuit antisociaal gedrag in het algemeen), op grond van de theorie van Gottfredson en Hirschi (1990). De eerste te onderscheiden groep in deze typologie is inderdaad de (kleinste) groep *sexual specialists* waarin plegers zitten die voornamelijk zedendelicten plegen gedurende hun levensloop. De leeftijd ten tijde van het eerste geregistreerde delict is rond de 22 jaar. De tweede groep die wordt onderscheiden wordt de *high volume generalists* genoemd en gekenmerkt door plegers die een veelheid aan soorten delicten plegen gedurende de levensloop, waaronder dus ook minimaal één (situationeel) zedendelict. Deze groep is over het algemeen iets jonger ten tijde van het eerste delict (iets ouder dan 20 jaar). De derde groep, de *low volume offenders*, kenmerkt zich door plegers die relatief weinig delicten plegen waarbij het vooral gaat om andere soorten delicten dan zedendelicten. Gemiddeld zijn deze plegers ouder ten tijde van het eerste delict (23 jaar) en worden ze met name geregistreerd voor huiselijk geweld en drugsdelicten. Met andere woorden, het idee van specialisten en generalisten wordt in deze studie bevestigd.

In de typologie van Spaan et al. (2020) wordt ook kwantitatieve levensloopdata van delict gedrag gebruikt, waarbij grote steekproeven beschikbaar zijn voor zowel Nederlandse als Belgische plegers van minimaal één zedendelict. Onderliggend is ook hier het idee van *generalisten versus specialisten*, mede gebaseerd op meer traditionele levensloopstudies over delict gedrag over de levensloop, en *desistance* patronen ingegeven door levenslooptransities. Een latente klasse analyse op beide steekproeven laat vergelijkbare patronen zien: in beide steekproeven wordt een groep *juvenile delinquents* onderscheiden, die we hier verder buiten beschouwing laten gezien de reikwijdte van dit rapport. Ook wordt in beide steekproeven een groep onderscheiden die zich laat kenmerken als *persistent violent generalists*. Zij plegen een veelheid aan (gewelddadige) delicten waarbij zedendelicten niet leidend zijn maar eerder

situationeel lijken, als onderdeel van breder antisociaal gedrag. In lijn hiermee is de Belgische groep *persistent generalists*. Ook zij plegen een veelheid aan delicten waarbij zedendelicten onderdeel zijn van een breder antisociaal patroon, maar zijn niet per se gewelddadig. De groep *adult onset* plegers wordt in zowel de Belgische als Nederlandse data gekenmerkt door plegers van zedendelicten (vaak jegens kinderen) en door een late start (na 25 jaar). In Nederlandse data wordt bovendien een groep *persistent sexual specialists* onderscheiden, bij wie zedendelicten voor en na het 25^e levensjaar de rode draad vormen. Ook hier lijkt het idee van generalisten versus specialisten, mogelijk verklaard door situationele of preferentiële motivatie onderliggend aan zedendelicten, stand te houden.

Ook Cooley (2022) ontwikkelde typologieën op basis van levensloopdata, verkregen via uitgebreide kwalitatieve levensloopinterviews met 29 geregistreerde plegers van (contact) zedendelicten. Hierbij werd uitgebreid ingegaan op de motieven voor het plegen van (zedendelicten)delicten en ook redenen om te stoppen met plegen van delicten werden besproken. Cooley (2022) ging hierbij uit van de benadering van Maruna (2001) over patronen van stoppen met criminaliteit en van de levensloopbenadering van LeBlanc (2005) die aandacht schenkt aan *persisterende* plegers en plegers voor wie delict gedrag tijdelijk van aard lijkt te zijn, gebonden aan een bepaalde levensfase. De kwalitatieve analyses leidden – in lijn met de typologie van Lovell et al. (2020), Eloir et al. (2020) en Spaan et al (2020) - tot het onderscheiden van een relatief kleine groep ($n = 6$) specialisten. Zij pleegden meerdere zedendelicten over hun levensloop en stopten uiteindelijk vrijwel allemaal met het plegen van zedendelicten, maar deden dit volgens Cooley, vanuit verschillende motieven. De *desisters* stoppen omdat zij daadwerkelijk een verandering in cognities laten zien, terwijl de groep *non-reoffenders* stopt ondanks dat zij altijd in de veronderstelling hebben verkeerd dat zij geen echte zedendelinquenten zijn en daarbij ook altijd het leed dat zij hun slachtoffers hebben aangedaan, hebben ontkend. Verreweg het grootste deel ($n = 23$) van de geïnterviewden liet zich echter het best classificeren als *temporary sexual offenders* omdat hun levensloop, op een enkel situationeel zedendelict na, verder werd gekenmerkt door een verscheidenheid aan andere delicten. Op basis van hun stop-gedrag konden zij ook verder in subgroepen worden ingedeeld. Eén van deze groepen wordt *episodic event* genoemd omdat het zedendelict een eenmalige gebeurtenis was waarbij plegers inmiddels ook duidelijk inzicht hadden in waarom dat destijds was gebeurd en dat het verkeerd was. De tweede groep

temporary sexual offenders kenmerkt zich door het *ontkennen* van een probleem, en wordt dan ook geclassificeerd als *deniers*, maar pleegt daarna geen zedendelicten meer. Een derde groep, de *online enticement* groep, liet zich online verleiden tot seksueel grensoverschrijdend gedrag uit somberheid en eenzaamheid en dus een gebrek aan regulier sociaal contact. De vierde en laatste groep, aldus Cooley (2022), pleegt – tijdelijk- zedendelicten vanuit een motief van wraak in de relationele sfeer en wordt geclassificeerd als *vengeful retaliatory*. Soms zijn de slachtoffers bekenden, maar soms straffen zij anderen voor het leed dat hen door bekenden is aangedaan. Ook hier lijkt het onderscheid tussen *prefentiële* en *persisterende* versus *situationele* en *tijdelijke* plegers van zedendelicten stand te houden.

De typologie van Eloir et al. (2020) is gebaseerd op levensloopdata van 40 gedetineerde plegers van zedendelicten. De basis van deze typologie wordt gevormd door patronen van ervaringen in de kindertijd, gezondheid (zowel fysiek als mentaal) en delict gedrag over de levensloop, afkomstig uit interviews met de plegers, familieleden en de gevangenispsycholoog. De helft van de respondenten zat vast voor kindermisbruik van kinderen binnen de eigen familie, ruim 30 procent voor kindermisbruik van kinderen buiten de eigen familie, en 17 procent voor verkrachting van volwassen vrouwen. Twaalf gedetineerden zaten al eerder vast, waarvan negen voor eerdere zedendelicten. Op basis van een uitgebreide contentanalyse komt men tot een profilering van de plegers. De eerste groep, *early life events and behavioral disorders*, bestaat uit plegers met een historie van heftige levensgebeurtenissen in de kindertijd (misbruik, geweld), waaruit gedragsproblematiek is ontstaan. Dit zijn relatief vroege starters, waarbij de gedragsproblemen onderliggend zijn aan de zedendelicten. Een tweede kleine groep, wordt gekenmerkt door verlatingsproblematiek en wordt dan ook geclassificeerd als *abandonment issues*. Er is sprake van vroege verlieservaringen, door verlating of overlijden, en veel latere relatieproblemen in de directe (familiaire) omgeving. Ook stemmingsstoornissen komen in deze groep voor, en zouden onderliggend zijn aan de zedendelicten. In de derde groep die geclassificeerd wordt als *behavior and socioaffective disorders* komen stemmingsstoornissen ook voor, maar ook gedragsproblematiek waaronder agressie. In de vierde en laatste groep bevinden zich personen met morele ontwikkelingsproblemen ('coldness') en gedragsproblemen op volwassen leeftijd. Naar deze groep wordt verwezen als *behavioral hyperadaptation and*

coldness. In deze typologie wordt de verklaring voor zedendelicten vooral gezocht in vroege traumatische gebeurtenissen.

3.2.1.2 Offline: Seksuele moord

In de umbrella review zijn verschillende (reviews van) typologieën opgenomen die plegers van seksuele moorden proberen te classificeren. In de aanvullende review vinden we één typologie van dit – over het algemeen laag prevalentie - type delict. In Chopin en Beauregard (2023) wordt specifiek gekeken naar plegers van seksuele moorden op mannelijke slachtoffers, en worden de Routine Activiteiten Theorie (RAT) en de Rationele Keuzetheorie gebruikt als uitgangspunt. De data beslaan 762 opgeloste seksuele moordzaken, met mannelijke slachtoffers en zijn afkomstig uit dossiers, interviews, en autopsierapporten. De typologieën zijn deels gebaseerd op de modus operandi van de plegger. Een latente klasse analyse veronderstelt drie verschillende typen. De eerste en grootste groep *robber sexual murderers* wordt gekenmerkt door plegers die vaak volwassen slachtoffers maken, waarbij zelden penetratie plaatsvond en geen sadistische motieven speelden. Vaak vindt een beroving van slachtoffer plaats en is het geweld niet intentioneel, net als het uiteindelijk vermoorden van het slachtoffer, maar moet dit als instrumenteel worden gezien. De tweede groep, *sadistic sexual murderers*, wordt gekenmerkt door plegers die volwassen slachtoffers maken, waarbij geen penetratie plaatsvindt, maar de delicten vanuit een sadistisch motief met veel geweld en agressie worden gepleegd. De moord op het slachtoffer is dan ook intentioneel. Deze groep is, aldus de auteurs, in lijn met de *lust murderers* (Geberth, 1996) en de *sexual predators* zoals beschreven door Beauregard en Proulx (2007). De derde groep *pedophile sexual murderers* wordt gekenmerkt door plegers die hun slachtoffer bewust uitkiezen, slachtoffers zijn vaker minderjarigen en er is vaker sprake van penetratie. Plegers handelen vanuit een pedofiele stoornis, en maken veelal jonge mannelijke slachtoffers. Deze categorie is, volgens de auteurs, in lijn met eerder beschreven *homicide serial murderers* (Geberth, 1996) maar vertoont ook overeenkomsten met de *sexual predators* (Beauregard & Proulx, 2007) die in de umbrella review ook besproken worden.

3.2.1.3 Offline: Verkrachting

In deze aanvullende empirische studie is één typologie gevonden voor plegers van verkrachting. Het betreft een vrij summiere beschrijving van een steekproef van Zweedse

verkrachters, de typologie lijkt vooral gebaseerd op de frequentie van plegen van verkrachtingen. De latente klasse analyse laat twee groepen zien: hoogfrequente plegers, de *high offenders*, die reeds bekend zijn bij de politie, en een groep laagfrequente plegers, *low offenders*, veelal onbekend bij de politie en vaker met een migratieachtergrond.

3.2.1.4 Offline: Geweld tegen ouderen

Een typologie met een focus op een specifiek en laag prevalent zedendelict die niet voorkwam in de umbrella review komen we wel tegen in de aanvullende literatuurstudie. Chopin en Beauregard (2021) richten zich op plegers van seksueel geweld tegen ouderen en formuleren vooraf drie verklaringen voor dit delict gedrag: seksueel geweld dat voortkomt uit woede, seksuele voorkeur of uit gelegenheidsstructuren. Het doel van deze studie is om typologieën te ontwikkelen op basis van deze motivaties, in samenspraak met de modus operandi van plegers en achtergrondkenmerken van plegers. Data uit Franse justitiële dossiers, van in totaal 128 plegers, worden geanalyseerd door middel van een cluster analyse. Dit levert vier verschillende groepen op. De groep *experimental offenders* vormt de grootste groep van deze typologie. Deze plegers zijn relatief jong, onervaren, ze overvallen hun slachtoffer (niet noodzakelijkerwijs een onbekende) op verlaten plekken om ontdekking te voorkomen, gebruiken geweld (wat soms leidt tot dodelijke afloop), de motivatie is seksueel van aard en penetratie is vaak het doel. Voor sommigen zijn de ouderen ‘makkelijke’ slachtoffers, voor anderen worden oudere slachtoffers langzaam onderdeel van een seksuele voorkeur. De groep *sexual offenders* handelt vanuit seksuele preferentie en behoefte aan seksuele bevrediging richting oudere slachtoffers. Vaker worden er meerdere seksuele handelingen verricht, waaronder een soort ‘voorspel’ en komt penetratie vaak voor. Veel van deze plegers hebben moeite met sociale contacten. De groep *vindictive offenders* handelt uit woede en gebruikt veel fysiek en verbaal geweld. Vernedering maakt vaak onderdeel uit van de modus operandi, drugs- en alcoholgebruik gaat vaak vooraf aan het delict. Het gaat vooral om de vernedering, van penetratie is minder vaak sprake. De laatste groep, de *opportunistic offenders*, lijkt met name gemotiveerd door de mogelijkheid een seksueel delict te plegen. Het slachtoffer is een volslagen vreemde, ze kennen de locatie vaak niet, en er is geen sprake van planning. Deze plegers zijn vaak ouder (in vergelijking met de andere groepen in deze typologie).

3.2.1.5 Offline: Vrouwelijke plegers

Zoals beschreven in de umbrella review zijn er naar verhouding veel typologieën specifiek gericht op vrouwelijke plegers van zedendelicten. In de umbrella review vonden we veel beschrijvingen van vrouwen die delicten plegen samen met, of op initiatief van, mannen. De typologie voor vrouwelijke plegers die we terugvinden in de aanvullende literatuur review van empirische studies richt zich op een nog specifiekere groep: alleen handelende vrouwelijke plegers. Chopin, Beauregard en Paquette (2021) gebruikten crime scripts om tot hun typologie te komen en gebruikten Franse data van 93 zedenzaken met een vrouwelijke pleger, die voornamelijk vrouwelijke slachtoffers maakten waarmee zij geen familiale relatie hadden. Details over de modus operandi en plegerkenmerken zijn afkomstig uit opsporingsdossiers, interviewverslagen en medische verslagen van artsen en gevangenispsychologen. Een latente klasse analyse op pleger- en slachtofferkenmerken en de modus operandi, leidde tot de volgende classificaties. Ten eerste richten *daytime indoor* plegers zich, overdag, op voor hen bekende vrouwelijke slachtoffers. Deze plegers gebruiken vaak alcohol en door het tijdstip en de locatiekeuze worden zij vaak betrapt. Deze vrouwen gebruiken vaak geen geweld, maar proberen slachtoffers bijvoorbeeld zelfs gerust te stellen en vragen om hun medewerking. De tweede groep volgt een *coercive outdoor* script en deze plegers worden gekenmerkt door hun overredende manier van slachtoffers benaderen, wat vaak buiten en onder invloed gebeurt. Door deze plegers wordt iets vaker geweld gebruikt, waartegen slachtoffers zich dan weer vaker verzetten. Ook hier worden plegers vaker betrapt dan dat ze hun slachtoffers zelf op een bepaald moment vrijlaten. De derde groep *coercive indoor*, betreft vrouwelijke plegers die alleen maar mannelijke slachtoffers maken. Het geweld vindt binnen plaats, nadat slachtoffers buiten 'getarget' zijn door plegers, plegers hebben vaker mentale problemen en parafiele stoornissen. De laatste groep volgt een *nighttime indoor* script waarbij het geweld 's avonds of 's nachts plaatsvindt, voornamelijk bij de pleger thuis. Slachtoffers zijn bekenden, vaker vrouw en minderjarig. Bij deze plegers is de kans om betrapt te worden veel kleiner, waardoor de pleger het geweld vaker zelf beëindigt waarna het slachtoffer 'vrijgelaten' wordt. Hoewel de modus operandi in deze typologie een belangrijke plek inneemt, zien we ook hier het verschil tussen preferentiële en situationele motivatie terugkomen.

3.2.1.6 Online: Grooming

In de aanvullende review is de enige typologie naar online gedrag de studie van Van Gijn-Grosvenor en Lamb (2021), waarbij plegers van grooming centraal staan. Zij maken gebruik van Amerikaanse beschrijvingen van online interacties tussen vrijwilligers die zich online voordoen als minderjarigen en 101 (allemaal mannelijke) plegers van grooming. De helft van de plegers benaderde meisjes, de andere helft vooral jongens. De modus operandi, in de vorm van de strategie van de plegers, is leidend in de door Van Gijn-Grosvenor en Lamb (2021) met een hiërarchische clusteranalyse ontwikkelde classificatie. Vier clusters van variërende grootte werden onderscheiden. Het eerste cluster bestaat uit *intimacy seeking* plegers: zij delen relatief vaak informatie over hun leven met slachtoffers en er is niet altijd sprake van het delen van seksuele informatie. Ze vertonen interesse in kinderen en geven hen complimenten. *Dedicated hypersexual* plegers daarentegen zijn erg gericht op offline contact en sturen in het gesprek aanop het bespreken van seksuele zaken en vragen om (naakt)foto's. De derde groep, *social groomers*, is tevens de grootste groep. Deze groep is vooral gericht op online sociale interactie en minder op seksuele interactie. De laatste groep is de groep *opportunistic-asocial* plegers, die minder gericht waren op het opbouwen van een relatie en relatief vaker seksueel getinte opmerkingen maakten. Ook in deze typologie zien we een duidelijk verschil tussen de preferentiële plegers en de plegers die vooral gebruik lijken te maken van de mogelijkheid om online ook anoniem te blijven en te kunnen experimenteren.

3.2.2 Vergelijking met resultaten uit umbrella review

Specifieke groepen plegers of delicten minder vaak centraal

In deze empirische studies staat relatief vaak een bredere, algemene groep van traditionele plegers van zedendelicten centraal, in tegenstelling tot de studies die zijn besproken in de umbrella review. Zo is bijvoorbeeld opvallend dat in deze studies seksueel geweld tegen kinderen als subgroep, in de bespreking van plegers van zedendelicten in het algemeen, wordt gepresenteerd in plaats van dat er een specifieke typologie binnen kindermisbruikers voor ontwikkeld is. De basis voor de classificaties is daarnaast meestal geen klinische dataset maar een generieke dataset die vaak afkomstig is uit officieel geregistreerde data. Het gaat vaak om grote datasets met data over de gehele levensloop die gelegenheid bieden tot temporele analyses over de levensloop en het onderzoeken van al dan niet persisterend delict gedrag.

Ook in de kwalitatieve studies vindt een grondige analyse van patronen over de levensloop plaats, zij het met een kleinere steekproef.

Wanneer levensloopgegevens worden gebruikt (Cooley, 2022; Eloir et al., 2020; Spaan et al., 2020), worden vaak de leeftijd van het eerste delict meegenomen en gegevens over eventueel stoppen met het plegen van delicten. Net als in de umbrella review zien we dat daarnaast de motivatie voor het plegen van seksuele delicten vaak leidend is in een typologie of classificatie, zowel wat betreft offline als online zedendelicten. Daarnaast neemt de beschikbare informatie in grote datasets verder toe, waardoor ook de pleeglocatie kan worden gebruikt om spatio-temporele patronen op te nemen als onderdeel van de typologie. In de recente empirische studies is alleen bij de vrouwelijke plegers de relatie tussen pleger en slachtoffer meegenomen.

Overeenkomsten in classificatie

De subgroepen die worden onderscheiden in de typologieën laten zich, net als in de umbrella review, vaak het best onderscheiden op basis van *situationele* en *preferentiële* kenmerken van plegers, al dan niet in combinatie met specialisme en generalisme. Zowel Spaan et al. (2021) als Lovell et al. (2020) maken onderscheid naar plegers van louter seksuele delicten over de levensloop enerzijds en een patroon van seksuele delicten én ander antisociaal of crimineel gedrag anderzijds. Uniek aan de meer recente studies, waar temporele gegevens over vrijwel de gehele levensloop bekend zijn, is dat dit onderscheid op grond van de hele criminele carrière kan worden gemaakt. De auteurs van beide studies vermoeden overigens ook dat aan dit verschil preferentiële en situationele factoren ten grondslag liggen. Dit onderscheid vinden we ook terug in de studie naar geweld tegen ouderen, net als in de studie naar online grooming. De typologie naar plegers van verkrachting is wat mager uitgewerkt (Khoshnood, 2021) en zet met name het aantal delicten (laag of hoog) centraal.

Implicaties voor de (behandel)praktijk

Implicaties voor interventies die in recente studies vermeld worden zijn – net als in de umbrella review – meestal generiek. Over het algemeen wordt in de levensloopstudies verwezen naar het Risk-Need-Responsivity model (Andrews & Bonta, 2010) wanneer een suggestie wordt gedaan voor behandeling of interventie; deze moet vooral aansluiten bij risicofactoren en criminogene behoeften. In de subgroepen die zich kenmerken in seksueel

geweld tegen kinderen, waaronder grooming, maar ook de typologie van vrouwelijke plegers, zien we dat auteurs zich ook richten op slachtoffers: ouders en kinderen worden gewaarschuwd voor potentiële (atypische) plegers en voor de modus operandi (grooming) van plegers. Andere meer specifieke inzichten zijn met name gebaseerd op het onderscheid situationeel versus preferentiële motivatie van plegers: wanneer plegers handelen vanuit seksuele afwijkingen of cognities (parafilieën) vormt dat een aanknopingspunt voor behandeling. Chopin en Beauregard (2023) zijn hierin het meest specifiek: deze laatste groep plegers zou behandeld moeten worden in een forensische kliniek, terwijl de andere groep plegers waarschijnlijk ook een gewone gevangenisstraf kan uitzitten.

4 Discussie

Naar aanleiding van de hoge prevalentie en grote impact van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld in de maatschappij, richt dit rapport zich op plegers van zedendelicten. In de literatuur wordt vaak onderscheid gemaakt tussen verschillende typen plegers, deels omdat onder de noemer zedendelinquentie veel verschillende soorten gedragingen vallen en deels omdat ook binnen een bepaalde delictscategorie er sprake is van heterogeniteit binnen de groep plegers. Om meer inzicht te krijgen in de bestaande typologieën van plegers van zedendelicten, hebben we in dit rapport op systematische wijze de literatuur rondom typologieën van plegers van zedendelicten geanalyseerd. Hiervoor is eerst een umbrella review uitgevoerd, waarin de bevindingen van bestaande literatuurstudies en systematic reviews worden samengevat. Omdat de meest recente inzichten nog niet meegenomen konden worden in de bestaande literatuurstudies en systematic reviews, is deze umbrella review aangevuld met recente empirische onderzoeken naar typologieën van plegers van zedendelicten. De volgende onderzoeksvragen stonden centraal in deze studie:

- 1) Wat zijn de meest gebruikte, dan wel meest veelbelovende en wetenschappelijk onderbouwde, classificaties van volwassen plegers van zedenmisdriven die op grond van de literatuur onderscheiden kunnen worden?
- 2) Wat is bekend over de profielen van de verschillende typen plegers (type delict, motieven, modus operandi, kenmerken van plegers, kenmerken van slachtoffers)?
- 3) Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in de profielen van verschillende typen plegers?
- 4) Wat kan op basis van de bestudeerde literatuur (vragen 1 t/m 3) gezegd worden over de aanpak van plegers (preventieve maatregelen, behandeling etc.) die passen binnen de onderscheiden typologieën?

In deze discussie wordt eerst ingegaan op de kwaliteit en beperkingen van de bestaande studies waarop dit rapport is gebaseerd, zodat hier rekening mee kan worden gehouden bij het interpreteren en bespreken van de resultaten en het beantwoorden van de onderzoeksvragen in de daaropvolgende paragrafen.

4.1 Beperkingen geïnccludeerde studies

In de uitgevoerde umbrella review werden in totaal 31 studies gevonden waarin (ten minste gedeeltelijk) typologieën van zedendelicten werden gereviewd en die voldeden aan de inclusiecriteria (i.e., gepubliceerd in of na 1990, gehele tekst beschikbaar, in Engels of Nederlands geschreven). Wat ten eerste opviel aan deze studies is dat de reviews vaak van matige 'kwaliteit' waren. In slechts vijf studies was er sprake van een systematische review, waarvan er slechts één compleet beschreef in hoeveel en welke databases is gezocht, hoeveel studies zijn geïnccludeerd, en in welke tijdsperiode is gezocht (bijv. publicaties tussen 1990 en 2020). Bovendien stond in slechts één systematische review de zoektermen beschreven waarmee gezocht was. De overige studies betroffen allemaal literatuurstudies waarin informatie over de zoekstrategie ontbrak en waarin men minder systematisch te werk lijkt te zijn gegaan. Meta-analyses kwamen helemaal niet voor, wat verklaard kan worden door de meer kwalitatieve aard van de uitkomstmaat (i.e., beschrijvingen van subgroepen binnen een typologie). De beperkte mate van systematiek en transparantie over zoekstrategieën van de besproken reviews zijn nadelen die ook de kwaliteit van het huidige onderzoek beïnvloeden. Dit maakt het bijvoorbeeld lastig om verschillende bevindingen en conclusies tussen reviews te duiden. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de auteurs van een review bepaalde typologieën niet bespreken omdat zij die minder van belang achten dan auteurs van andere reviews. Het is echter ook mogelijk dat door verschillen in zoekstrategie en inclusiecriteria tussen reviews empirisch werk over bepaalde typologieën niet in alle reviews is gevonden en dat sommige reviews hierdoor een selectief beeld van de bestaande literatuur weergeven.

Daarnaast blijft het vaak onbekend uit welke landen de gebruikte studies komen. Het merendeel van de besproken typologieën lijkt echter vrijwel uitsluitend gebaseerd te zijn op plegers uit de Verenigde Staten. Het is daarom de vraag in hoeverre deze typologieën generaliseerbaar zijn buiten de Amerikaanse context. Niet alleen kunnen landen verschillen in hun strafrechtelijke definitie van zedencriminaliteit, maar belangrijke verschillen in situationele en culturele factoren kunnen ook bepalend zijn voor de motivaties en modus operandi van plegers van zedenmisdrijven en hoe deze door onderzoekers worden begrepen. Uit de recente empirische studies die in Hoofdstuk 3 worden besproken komt deze focus op Amerikaanse plegers minder duidelijk naar voren, aangezien in deze studies ook gebruik is gemaakt van data over Nederlandse, Belgische en Franse plegers van zedendelicten. Het is

echter maar de vraag in hoeverre verschillen tussen de conclusies uit de *umbrella review* en de resultaten uit deze niet-Amerikaanse empirische studies het gevolg zijn van cross-nationale verschillen tussen deze landen of verklaard kunnen worden door verschillen in gebruikte methoden of periode effecten.

Geen van de 31 reviews uit de *umbrella review* bespreekt bovendien een typologie van plegers van zedendelicten in het algemeen. Elke review gaat over typologieën binnen een subgroep van plegers binnen de totale groep plegers van zedendelicten. Hierbij werd onderscheid gemaakt op drie verschillende niveaus (zie Figuur 2): offline versus online zedendelicten, mannelijke versus vrouwelijke plegers, en type delict. De analyse op basis van recentere empirische studies laat een iets ander beeld zien, wat mogelijk kan wijzen op een verandering in de meest recente generatie typologieën van plegers van zedendelicten: die betreffen veel vaker plegers van zedendelicten in het algemeen (bijna de helft van de geïnccludeerde studies) waarbij pas in de typologie zelf onderscheid wordt gemaakt naar het type delict, motivatie, of type slachtoffer. Dit is vermoedelijk gerelateerd aan de steeds grotere beschikbaarheid van grote en longitudinale datasets die temporele analyses van algemeen en seksueel delict gedrag mogelijk maken.

Wat bij de *umbrella review* verder opviel is dat de aandacht voor bepaalde subgroepen van plegers van zedendelicten in de literatuur niet in verhouding staat tot het aandeel van deze subgroep binnen de totale populatie van plegers van zedendelicten. Zo zijn er met onze zoekstrategie bijvoorbeeld vijf reviews over plegers van seksuele moord gevonden en slechts zeven reviews over plegers van verkrachting. Dit terwijl seksuele moorden slechts sporadisch voorkomen en verkrachting een van de meest voorkomende zedendelicten is. Ook werden er maar liefst 13 reviews over vrouwelijke plegers van kindermisbruik geïnccludeerd in dit onderzoek tegenover slechts negen reviews over mannelijke plegers van kindermisbruik, terwijl schattingen van het aandeel van vrouwelijke plegers in seksueel misbruik uiteenlopen van 1-8 procent (Johansson-Love & Fremouw, 2006) tot 15-20 procent (Ireland et al., 2016; McLeod & Dodd, 2022). Een mogelijke verklaring voor deze discrepantie kan zijn dat de exceptionaliteit of ernst van bepaalde delicten of plegers juist een reden tot nieuwsgierigheid is en onderzoekers zich vaker afvragen wat iemand beweegt om, bijvoorbeeld, een seksuele moord te plegen. Ook lijken onderzoekers er met betrekking tot vrouwelijke plegers van zedendelicten standaard vanuit te gaan dat zij niet overeenkomen met mannelijke plegers,

wat kan verklaren waarom zo veel aandacht is voor deze, mogelijk afwijkende, groep plegers. Daarnaast is het mogelijk dat men bij vaker voorkomende zedendelicten eerder tot overeenstemming komt over het onderscheid dat is aan te brengen in subgroepen, omdat er meer data en klinische observaties beschikbaar zijn. Bij relatief weinig voorkomende plegers (zoals vrouwelijke plegers en plegers van seksuele moord) zijn typologieën vaak gebaseerd op erg kleine steekproeven waardoor toevalligheden en kenmerken van individuele plegers een grote rol spelen en er een grote diversiteit aan verschillende typologieën ontstaat. Desalniettemin is deze discrepantie tussen de prevalentie van specifieke delicten en/of groepen plegers en de aandacht die ervoor is in de literatuur niet per se problematisch aangezien ook de minder vaak voorkomende vormen van zedendelinquentie een grote impact kunnen hebben op slachtoffers en de samenleving als geheel en het daarom ook van belang is om de kenmerken van deze plegers goed in beeld te hebben.

Het feit dat een deel van de typologieën is gebaseerd op kleine steekproeven wordt ook in meerdere reviews als kritiekpunt genoemd. Met name de oudere typologieën zijn vaak gebaseerd op kleine klinische steekproeven. De zeer invloedrijke typologie van Mathews en collega's (1989) over vrouwelijke plegers van zedendelicten, bijvoorbeeld, is slechts gebaseerd op 16 cases. Hierdoor zijn sommige subgroepen gebaseerd op een of enkele cases wat problematisch is omdat toevalligheden hierdoor een grotere rol spelen. Meerdere malen wordt in de reviews bovendien gesteld dat de meeste typologieën niet gevalideerd of gerepliceerd zijn. Dit beperkt de betrouwbaarheid van de typologieën aangezien ook dit kan betekenen dat de onderscheiden typen plegers en hun profielen op toevalligheden zijn gebaseerd. Tot slot wordt in meerdere reviews kritiek gegeven op het feit dat er in typologieën soms overlap is tussen kenmerken van verschillende typen plegers. Dit maakt het moeilijker om plegers te classificeren als een specifiek type pleger van zedendelicten en roept ook de vraag op in hoeverre er daadwerkelijk afzonderlijke, elkaar uitsluitende, categorieën plegers van zedendelicten bestaan. Dit probleem kan verholpen worden door gebruik te maken van een multidimensionale typologie waarin plegers een score krijgen op twee of meerdere continuïms in plaats van ingedeeld worden in een beperkt aantal categorieën, zoals de Massachusetts Treatment Center Child Molester Typology, Version 3 (MTC:CM3) typologie voor plegers van kindermisbruik (Knight & Prentky, 1990). Uit de meer recente empirische studies blijkt bovendien dat bovengenoemde problemen in de laatste jaren mogelijk minder

een rol spelen omdat steeds vaker gebruik wordt gemaakt van grote steekproeven en datasets. Daarnaast wordt er in toenemende mate gebruik gemaakt van meer geavanceerde en data gedreven methoden, zoals latente klasse analyse en clusteranalyse, waarin de aanwezige kenmerken en groepen plegers worden onderscheiden en waardoor overlappende kenmerken tussen de verschillende groepen plegers minder waarschijnlijk worden. Echter, ook bij zulke geavanceerde analyses zal replicatie moeilijk blijven. Wanneer in de analyses niet dezelfde variabelen (bijv. slachtoffer-, pleger- en delictkenmerken) en steekproefcompositie (bijv. leeftijdsrange van plegers) worden gebruikt zal men nooit tot dezelfde categorieën en profielen komen als in eerdere studies.

4.2 Meest gebruikte typologieën

In deze paragraaf zullen de meest gebruikte en invloedrijke typologieën van volwassen plegers van zedendelicten en de profielen van de onderscheiden typen plegers besproken worden om zodoende de eerste twee onderzoeksvragen te beantwoorden. In lijn met de vorige hoofdstukken zal dit apart besproken worden voor typologieën van verschillende subgroepen van plegers van zedendelicten (i.e., plegers van verkrachting, kindermisbruik, seksuele moord, kinderpornografie en grooming, en vrouwelijke plegers van zedendelicten).

4.2.1 Verkrachting

Om de heterogeniteit binnen de groep plegers van verkrachting in kaart te brengen zijn er typologieën ontwikkeld waarbij op de eerste plaats onderscheid wordt gemaakt tussen plegers met seksuele en niet-seksuele motieven. De meest invloedrijke typologie is die van Groth en collega's (1977; Groth, 1979). Zij maakten naast de motivatie van de plegers ook onderscheid naar de mate van agressiviteit die wordt gebruikt tijdens het delict en andere antisociale kenmerken van de pleger. Dit resulteerde in een typologie van twee typen plegers met seksuele motieven (*power-reassurance* en *anger/excitation*) en twee typen plegers met niet-seksuele motieven (*power assertive* en *anger retaliation*). Een andere invloedrijke typologie van plegers van verkrachting is de Massachusetts Treatment Center Rapist Typology, Version 3 (MTC:R3) van Knight en Prentky (1990), die voortbouwt op het werk van Groth en collega's (1977; Groth, 1979). Zij kwamen tot negen subtypes van plegers van verkrachting, onder te verdelen in vier bredere groepen: *opportunistic*, *pervasively angry*, *vindictive* en *sexual* plegers. Enkel de *sexual* plegers in deze typologie worden gedreven door seksuele

motieven, waarbinnen ook een onderscheid wordt gemaakt tussen *sadistic* en *non-sadistic sexual* plegers.

In de onderzochte reviews komen de auteurs, op basis van deze typologieën van Groth en collega's (1977; Groth, 1979), Knight en Prentky (1990) en enkele minder invloedrijke typologieën, tot één overkoepelende typologie voor plegers van verkrachting die bestaat uit vijf typen plegers. De primaire motivatie van *compensatory* en *sadistic* plegers is seksueel. De *compensatory plegers* zijn niet in staat om een normale relatie met een partner van de eigen leeftijd aan te gaan. Zij plegen daarom verkrachtingen, met zo weinig mogelijk fysiek geweld, om gevoelens van onbekwaamheid te compenseren. De *sadistic* plegers zijn vaak psychopatisch en ervaren seksuele bevrediging door de pijn en angst van de slachtoffers. Deze verkrachtingen kunnen ook leiden tot seksuele moorden. De primaire motivatie van de overige drie typen plegers is niet seksueel. *Anger/retaliation* plegers worden gemotiveerd door macht, woede, agressie en haat. Zij hebben negatieve attitudes tegenover vrouwen en gebruiken veel fysieke en seksuele agressie om wraak te nemen op vrouwen. De *power/control* plegers willen macht en dominantie over hun slachtoffers en gebruiken agressie om hun onzekerheid over hun eigen mannelijkheid te compenseren. Tot slot zijn de *opportunistic/antisocial* plegers situationele plegers met een slechte impulscontrole en een impulsieve en avontuurlijke levensstijl. Zij plegen impulsieve verkrachtingen, vaak tijdens het plegen van andere misdrijven.

4.2.2 Kindermisbruik

Binnen typologieën die onderscheid maken tussen verschillende soorten plegers van kindermisbruik wordt op de eerste plaats onderscheid gemaakt tussen plegers met een primaire seksuele voorkeur voor kinderen en plegers die zich niet primair aangetrokken voelen tot kinderen. De eerste groep wordt de *preferential* plegers genoemd en wordt gekenmerkt door een aanhoudende en dwangmatige aantrekkingskracht tot kinderen. Dit ontstaat vaak al gedurende de adolescentie en zij ontwikkelen zich niet verder tot het punt waarop zij volwassenen aantrekkelijk vinden. Zij worden vaak gediagnosticeerd met een pedofiele stoornis. De tweede groep wordt de *situational* plegers genoemd en zij hebben een voorkeur voor sociale en seksuele interacties met volwassenen. Door stressoren, die hun zelfvertrouwen en gevoel voor eigenwaarde ondermijnen, ontwikkelen zij gedurende de

volwassenheid echter een secundaire seksuele voorkeur voor kinderen. Vaak misbruiken zij kinderen tot wie zij makkelijk toegang hebben, zoals hun eigen kinderen.

Binnen deze twee typen plegers van kindermisbruik kunnen volgens de reviews telkens drie subtypen onderscheiden worden. Binnen de groep *preferential* plegers met een seksuele voorkeur voor kinderen zijn dit de *manipulative*, *introverted* en *sadistic* plegers. De *manipulative* plegers gebruiken geen wapens of agressie maar groomen kwetsbare kinderen gedurende langere tijd om hun weerstand te verlagen. Ze geven de kinderen hierbij affectie en cadeaus om de seksuele relatie in stand te houden. De *introverted* plegers ontberen daarentegen de vaardigheden om kinderen te groomen of te manipuleren maar verlangen wel naar affectie van kinderen. De *sadistic* plegers gebruiken agressie en geweld om toegang tot kinderen te krijgen en worden seksueel opgewonden door het toebrengen van pijn aan kinderen. Binnen de groep *situational* plegers met een primaire seksuele voorkeur voor volwassenen wordt onderscheid gemaakt tussen de subtypen *inadequate*, *indiscriminate* en *experimental* plegers. Vanwege een negatief zelfbeeld en onvoldoende sociale vaardigheden zijn de *inadequate* plegers niet in staat seksuele relaties met volwassenen aan te gaan. Zij misbruiken dan ook kinderen ter vervanging van volwassen seksuele relaties. De *indiscriminate* plegers zijn meer antisociaal in het algemeen en gebruiken kinderen voor hun eigen belangen waarbij zij zich schuldig maken aan zowel fysiek als seksueel misbruik. De *experimental* plegers worden gedreven door de wens om te experimenteren met seksueel gedrag en misbruiken kinderen onder meer uit verveling.

Een andere invloedrijke typologie van plegers van kindermisbruik is de MTC:CM3 van Knight en Prentky (1990). Deze multidimensionale typologie bouwt voor op de *preferential-situational* typologie, maar deelt plegers in op twee assen. *Axis I* meet de mate waarin plegers gefixeerd zijn op kinderen en de plegers' mate van sociale competentie. *Axis II* meet de hoeveelheid contact dat plegers met kinderen hebben, de inhoud van dat contact (seksueel of interpersoonlijk) en de mate en soort fysieke verwondingen als gevolg van het contact dat plegers met kinderen hebben.

4.2.3 Seksuele moorden

Bij plegers van seksuele moorden worden de typologieën, net als bij plegers van verkrachtingen, primair ingedeeld op basis van het motief van deze plegers. In de reviews worden de plegers van seksuele moorden ingedeeld in drie overkoepelende typen plegers. De

seksuele moorden van *angry* plegers worden gekenmerkt door een intense woede-uitbarsting voorafgaand aan een ongeplande, explosieve en gewelddadige aanval, vaak op een bekende van de pleger. Deze plegers maken slechts beperkt gebruik van dwangmiddelen en wapens en laten het slachtoffer vaak achter op de plaats delict, dat vaak een buitenlocatie is. De *sadistic* plegers worden gemotiveerd door seksuele opwinding en bevrediging bij het doden van het slachtoffer. De modus operandi van de plegers is een reflectie van hun sadistische fantasieën en bestaat vaak uit ongebruikelijke handelingen zoals het inbrengen van voorwerpen, het in stukken hakken van het lichaam en het bewaren van 'trofeeën'. Het slachtoffer is vaak een onbekende van de pleger en wordt vaak verplaatst na afloop van het delict. Bij de *witness-elimination* plegers is seksueel geweld het doel en is het doden van het slachtoffer ongepland. Het doden van het slachtoffer, die vaak jong en een onbekende is, heeft een instrumenteel doel, zoals het bedwingen van het slachtoffer of het elimineren van getuigen. Het delict wordt doorgaans gepleegd, en het slachtoffer achtergelaten, op de plek van de eerste ontmoeting tussen pleger en pleger.

De genoemde motieven van deze typen plegers lijken, in tegenstelling tot bij plegers van verkrachting, niet per se betrekking te hebben op redenen om een seksueel misdrijf te plegen maar op het motief om het slachtoffer te doden (i.e., uit woede, door sadistische fantasieën, of om de getuige van het zedendelict te elimineren). Dit roept ook de vraag op in hoeverre men kan stellen dat hier sprake is van een typologie van zedendelicten, of dat het een typologie is van moordenaars binnen de populatie van plegers van zedendelicten.

4.2.4 Vrouwelijke plegers

In de hierboven beschreven typologieën van plegers van verkrachting, kindermisbruik en seksuele moord wordt vaak (impliciet) aangenomen dat de plegers mannen zijn. Voor vrouwelijke plegers van zedendelicten zijn daarom aparte typologieën ontwikkeld. Wat hierbij opvalt is dat er in veel van deze typologieën een belangrijk onderscheid wordt gemaakt tussen vrouwen die alleen zedendelicten pleegden en vrouwen die dit samen met een man deden. Dit is ook het geval in de meest invloedrijke typologie van Mathews en collega's (1989), waarin *male coerced* plegers worden onderscheiden van *teacher/lover* plegers en *predisposed* plegers. De eerstgenoemde groep wordt door een man gedwongen of overgehaald om seksueel misbruik te plegen terwijl de andere twee groepen vrouwelijke plegers alleen handelen. In een andere invloedrijke typologie, van Vandiver en Kercher (2004), komt dit

onderscheid niet naar voren omdat zij in hun analyses geen beschikking hadden over gegevens over medeplegers.

Deze twee invloedrijke typologieën (Mathews et al., 1989; Vandiver & Kercher, 2004) kunnen samengevat worden tot één overkoepelende typologie met vijf typen vrouwelijke plegers. De *teacher/lover* plegers misbruiken adolescenten vanuit een machtspositie (bijvoorbeeld als leraar of mentor) en proberen hierdoor in hun intieme en seksuele behoeften te voorzien. De *male-coerced/male-accompanied* plegers zijn ondergeschikte vrouwen met een negatief zelfbeeld, lage intelligentie en gevoelens van machteloosheid die worden gedwongen of vergezeld door een mannelijke medeplichtige. Sommige van deze vrouwen zijn getuige van het misbruik zonder in te grijpen terwijl anderen een meer actieve rol nemen in het misbruik van kinderen. De *predisposed/self-initiated* plegers zijn als kind zelf fysiek of seksueel misbruikt en kunnen symptomen van PTSS, depressie, verslaving en suïcidaliteit vertonen. Ook zijn zij soms gemotiveerd door sadistische fantasieën. De groep *homosexual criminal* plegers worden gemotiveerd door financieel gewin en zijn betrokken bij de uitbuiting of gedwongen prostitutie van andere (jong)volwassen vrouwen. Zij zijn vaak al eerder gearresteerd voor niet-seksuele delicten. Tot slot plegen *aggressive homosexual* plegers zedendelicten tegen volwassen vrouwen, vaak als onderdeel van huiselijk geweld. Zij worden hierbij gemotiveerd door woede, wraak en jaloezie.

4.2.5 Online zedendelicten

Uit de literatuur over typologieën van plegers van online zedendelicten blijkt dat deze vrijwel uitsluitend betrekking hebben op het produceren, bezitten en verspreiden van kinderpornografie en op grooming. Een belangrijke onderscheidende factor die in veel typologieën naar voren komt is of het zedendelict enkel online plaatsvindt (i.e., *fantasy-driven* plegers) of dat de pleger ook offline contact heeft of wil hebben met het slachtoffer (i.e., *contact-driven* plegers). In de twee meest gebruikte typologieën, van Lanning (2001; 2010) en Krone (2004), worden de verschillende typen plegers echter niet direct op dit kenmerk onderscheiden.

Lanning (2001; 2010) maakte onderscheid tussen drie hoofdcategorieën plegers van online zedendelicten, die elk drie of vier subtypen bevatten. De eerste hoofdcategorie zijn de *situational* plegers, welke kinderpornografie bezitten maar geen seksuele motieven of pedofiele interesses hebben. Hieronder vallen de 'normal' *ado* (die online n t s / a

zoeken naar pornografie en onopzettelijk stuiten op kinderpornografie, inclusief adolescenten die aan 'sexting' doen), *morally indiscriminate* plegers (met antisociale trekken en een criminele voorgeschiedenis, inclusief ouders die hun kinderen beschikbaar stellen voor online seks) en *profiteers* (die handelen in kinderpornografie voor financieel gewin, inclusief plegers die slachtoffers afpersen na seksueel contact). De tweede hoofdcategorie bestaat uit de *preferential* plegers, die wel een seksuele voorkeur voor kinderen hebben en vaak meerdere delicten tegen meerdere kinderen plegen ('child sex rings' of 'via het verzamelen', produceren en verspreiden van kinderpornografie. Hieronder vallen de subcategorieën van *pedophile (hebephile)* plegers (met een seksuele voorkeur voor minderjarigen), *diverse* plegers (met een grote verscheidenheid aan seksuele interesses zonder sterke voorkeur voor minderjarigen maar die bereid zijn alles te proberen) en *latent* plegers (wier seksuele interesses in minderjarigen zijn aangewakkerd en remmingen zijn verzwakt na online contact met gelijkgestemden). Tot slot onderscheidt Lanning (2001; 2010) *miscellaneous* plegers die de wet breken door toegang te krijgen tot kinderpornografie maar dit doorgaans niet doen vanuit kwaadaardige motieven. Hieronder vallen de subcategorieën *media reporters* (die ten onrechte geloven dat ze online kinderpornografie kunnen verhandelen om dit in het kader van een media rapportage bloot te leggen), *pranksters* (die valse of belastende beelden verspreiden om slachtoffers in verlegenheid te brengen), *older 'bi-hijf late en ds'* tienerjaren of van begin twintig die seks met adolescenten proberen te hebben) en *overzealous citizens* (die hun eigen onderzoek starten naar online kindermisbruik).

In de typologie van Krone (2004) werden tot slot negen typen plegers van online zedendelicten onderscheiden: *browsers, private fantasizers, trawlers, non-secure collectors, secure collectors, online groomers, physical abusers, producers* en *distributors*. Deze typen zijn gebaseerd op drie factoren: 1) de aard van het misbruik, variërend van indirect tot direct (contact) slachtofferschap van het kind, 2) het niveau van het netwerk van de plegers, en 3) het beveiligingsniveau dat wordt gebruikt om detectie te voorkomen.

4.3 Overeenkomsten en verschillen

In deze paragraaf worden de overeenkomsten en verschillen tussen de typologieën en profielen van verschillende typen plegers besproken om onderzoeksvraag 3 te beantwoorden. Allereerst blijkt dat er bij typologieën binnen verschillende subgroepen van plegers van zedendelicten (i.e., plegers van verkrachting, kindermisbruik, seksuele moord, kinderporno en

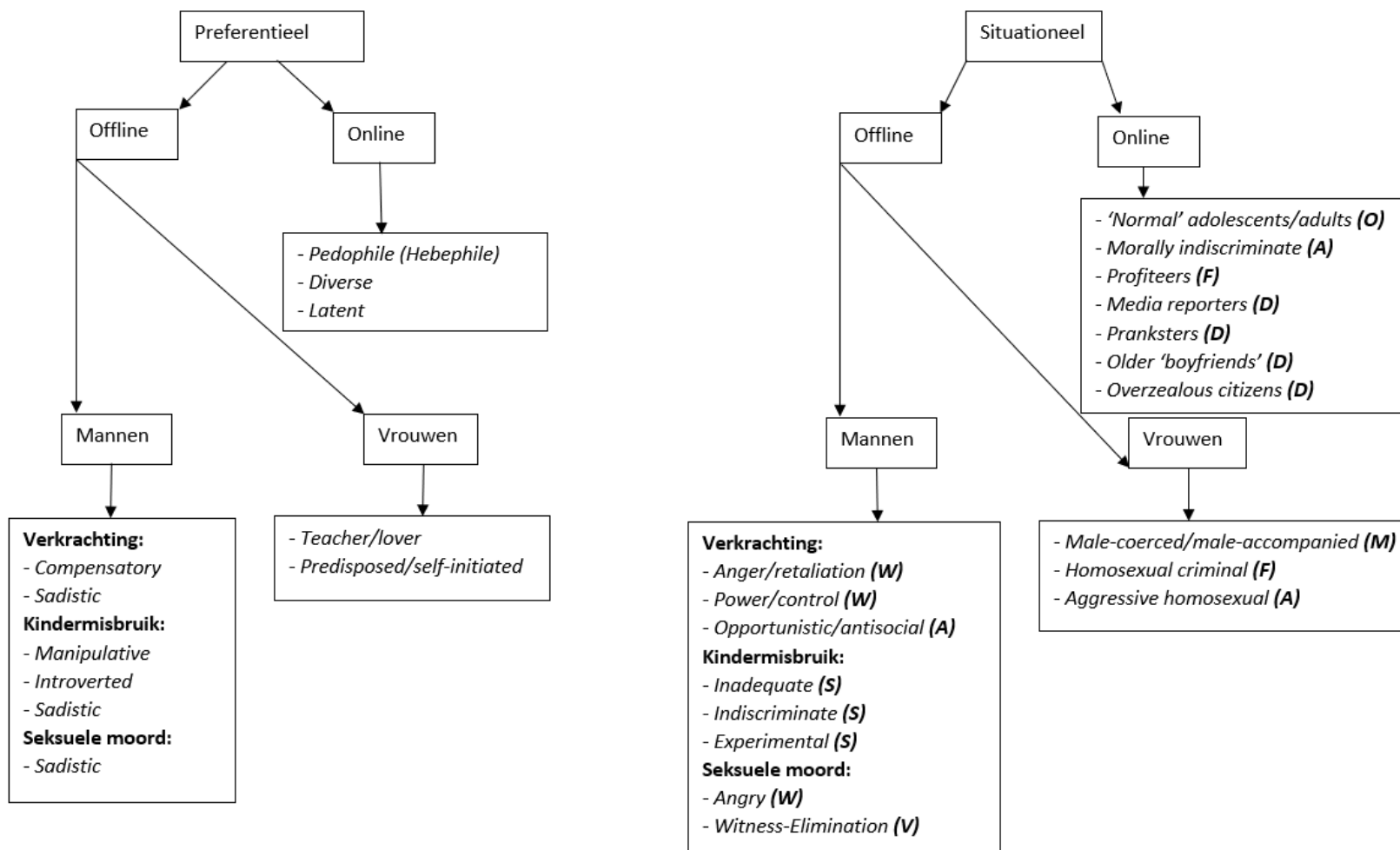
grooming, en vrouwelijke plegers van zedendelicten) veel overeenkomsten zijn. Hierdoor is het, zoals hierboven besproken, vaak mogelijk om tot een overkoepelende typologie te komen waarin de verschillende typologieën worden samengevoegd en/of samengevat. Typologieën van plegers van online zedendelicten vertonen onderling wellicht minder overeenkomsten dan binnen de typologieën van offline plegers. Dit is mogelijk te verklaren door het feit dat dit een relatief nieuwe vorm van zedendelinquentie is die bovendien constant aan verandering onderhevig is door technologische vernieuwingen. Desalniettemin zien we ook bij de typologieën van plegers van online zedendelicten ook een overeenkomst in het vaak voorkomende onderscheid tussen *contact-driven* en *fantasy-driven* plegers.

Wanneer we de (overkoepelende) typologieën van de verschillende subgroepen van plegers van zedendelicten vergelijken, blijken er meer verschillen dan overeenkomsten te zijn. Zo valt op dat binnen elke subgroep van plegers van zedendelicten, de typologieën primair op een andere factor gebaseerd lijken te zijn. Bij de typologieën van verkrachting en seksuele moord wordt er met name onderscheid gemaakt op basis van de motieven van de plegers, bij de typologieën van kindermisbruik is het onderscheid met name gericht op de primaire seksuele voorkeur van de plegers, bij de typologieën van vrouwelijke plegers ligt de focus sterk op de aan- of afwezigheid van een mannelijke plegers, en bij typologieën van online delicten ligt een sterke nadruk op het al dan tot doel hebben om in het echt fysiek misbruik te plegen. Als gevolg hiervan zijn de typen plegers die onderscheiden worden in de (overkoepelende) typologieën binnen elke subgroep van plegers van zedendelicten vaak erg verschillend.

Een overeenkomst die desalniettemin gevonden kan worden is dat er in alle (overkoepelende) typologieën binnen elke subgroep van plegers van zedendelicten een onderscheid gemaakt kan worden tussen plegers die primair seksueel gemotiveerd zijn om een specifiek type slachtoffer te misbruiken en plegers die niet primair seksueel gemotiveerd zijn en/of geen seksuele voorkeur hebben voor het type slachtoffer dat zij misbruiken. De eerste groep kan omschreven worden als preferentiële plegers en de tweede groep als situationele plegers. Onder de preferentiële plegers van zedendelicten vallen de *compensatory* en *sadistic* plegers van verkrachting, de *preferential* plegers van kindermisbruik (waaronder *manipulative*, *introverted* en *sadistic* plegers), *sadistic* plegers van seksuele moord, de vrouwelijke *teacher/lover* en *predisposed/self/initiated* plegers, en de *preferential* plegers van online zedendelicten (waaronder *pedophile*, *diverse* en *latent* plegers).

De zedendelicten van de situationele plegers hebben juist niet-seksuele motieven of oorzaken. Zo zijn er diverse typen plegers die het delict plegen uit woede, agressie of macht, zoals de *anger/retaliation* en *power/control* plegers van verkrachting en de *angry* plegers van seksuele moorden. Daarnaast zijn er diverse groepen plegers waarbij het zedendelict onderdeel is van een breder patroon van antisociaal gedrag, zoals de *opportunistic/antisocial* plegers van verkrachting, de *morally indiscriminate* plegers van online zedendelicten en *aggressive homosexual* vrouwelijke plegers. Bij de situationele plegers van kindermisbruik (i.e., *inadequate*, *indiscriminate* en *experimental* plegers) zijn er situationele factoren die ervoor zorgen dat deze plegers kinderen misbruiken terwijl ze eigenlijk een primaire seksuele voorkeur voor volwassenen hebben. Het voorkomen van detectie van het delict is de motivatie van de *witness-elimination* plegers van seksuele moorden. De groep ' *n o r m a l* ' *adolescents/adults* die online zedendelicten plegen doen dit onopzettelijk en hebben dus in feite geen motief voor hun delict. Daarnaast zijn er twee typen plegers die gemotiveerd worden door financieel gewin: de *profiteers* die online zedendelicten plegen en vrouwelijke *homosexual criminal* plegers. De delicten van vrouwelijke *male-coerced/male-accompanied* plegers komen voornamelijk voort uit het feit dat zij hierbij worden vergezeld en/of worden gedwongen door mannelijke medeplegers. Tot slot zijn er nog enkele typen plegers van online zedendelicten die vanuit diverse andere motieven delicten plegen: *media reporters*, *pranksters*, ' *en overzeatous citizens* ' en *easy*. De verschillende typen plegers die onderverdeeld kunnen worden onder preferentiële of situationele plegers worden samengevat in Figuur 4.

Figuur 4: Overzicht subtypen plegers van zedendelicten uit umbrella review

Noot: Bij de verschillende typen situationele plegers wordt achter de naam tussen haakjes het motief voor of oorzaak van het zedendelict weergegeven. W: Woede, agressie en macht; A: onderdeel van breed antisociaal gedrag; S: Situationele factoren; V: Voorkomen van detectie van het delict; O: Onopzettelijk gepleegd; F: Financieel gewin; M: gedwongen of vergezeld door een medepleger; D: Diverse andere oorzaken.

Tot slot is er nog een belangrijk verschil dat naar voren komt tussen de typologieën van vrouwelijke en mannelijke plegers van zedendelicten. Binnen de typologieën van vrouwelijke plegers valt op dat bij vrouwelijke plegers de oorzaak van het zedendelict vaak buiten de vrouwelijke pleger zelf wordt gezocht. Zo is er bij de *male coerced* pleger sprake van dwang of intimidatie door een mannelijke medepleger, plegen de *predisposed* vrouwen zedendelicten omdat zij zelf als kind misbruikt zijn, en wordt het zedendelict van *teacher/lover* plegers omschreven als een liefdesrelatie met adolescentie jongens (Mathews et al., 1989). Alhoewel dit valide verklaringen voor zedendelicten kunnen zijn is het opmerkelijk dat deze alleen bij vrouwelijke plegers worden genoemd en niet bij mannelijke plegers.

4.4 Implicaties voor de (behandel)praktijk

In deze paragraaf wordt ingegaan op wat op basis van de bestudeerde literatuur gezegd kan worden over de aanpak van plegers (bijvoorbeeld preventieve maatregelen, behandeling) die passen binnen de onderscheiden typologieën. In theorie kunnen typologieën belangrijke aanknopingspunten geven voor de aanpak van plegers en recidiverisico verminderen door een gedifferentieerde aanpak die is afgestemd op het profiel van de pleger. Volgens het Risk-Need-Responsivity (RNR) model, dat veel in de criminologische literatuur wordt gebruikt zijn de meest effectieve interventies namelijk die interventies die aansluiten bij de risicofactoren (Risk) en criminogene behoeften (Need) van plegers en die responsief inspelen op individuele plegerkenmerken die gedragsverandering zouden kunnen bevorderen dan wel hinderen (Responsivity) (Andrews & Bonta, 2010). De intensiteit van de behandeling wordt tevens afgestemd op het recidiverisico; hoe hoger het risico, hoe intensiever de behandeling zou moeten zijn om een effect te sorteren. Voor verschillende typen plegers, met elk verschillende kenmerken, oorzaken en motieven, kan dus een specifieke aanpak nodig zijn om het recidive risico terug te dringen.

In de onderzochte literatuur werd echter betrekkelijk weinig gezegd over de aanpak van verschillende typen plegers. Alhoewel er in verschillende reviews en studies wel werd ingegaan op mogelijkheden voor behandeling en recidiverisico voor de groep plegers als geheel, werd dit slechts zelden ook toegespitst op de verschillende typen plegers uit typologieën. Meer algemeen wordt wel gesteld dat wanneer plegers seksueel gedreven worden (i.e., preferentiële plegers) en handelen vanuit seksuele afwijkingen of cognities (parafilieën), zij een hoger recidiverisico hebben en dat deze afwijkingen centraal zouden

moeten staan in de behandeling. Wat betreft vrouwspecifieke typologieën wordt gesteld dat deze een basis kunnen vormen voor preventie, behandeling en interventie doordat ze helpen begrijpen in hoeverre vrouwelijke plegers vergelijkbaar zijn met mannelijke plegers en of er sekse-specifieke interventies noodzakelijk zijn. Bij de typologieën van vrouwelijke plegers worden daarom ook enkele aanbevelingen gedaan voor de behandeling van specifieke typen vrouwelijke plegers. Tot slot valt bij de recente empirische studies op dat de auteurs van de studies zich met betrekking tot preventie ook richten op slachtoffers en ouders en kinderen waarschuwen voor potentiële plegers en hun modus operandi.

Om meer inzicht te krijgen in de toegevoegde waarde van typologische studies in de aanpak van plegers van zedendelinquentie is het dus van belang dat onderzoekers in toekomstig onderzoek ook specifiek aanbevelingen doen voor behandelingen en interventies van verschillende typen plegers. Daarbij is kennis van de criminele carrières van verschillende subgroepen plegers van groot belang. Tevens is kennis van factoren die bijdragen aan *desistance* onontbeerlijk. Risicotaxatie-instrumenten voor zedenplegers richten zich in zeer beperkte mate op de verschillende typen plegers, waardoor adequate risico-inschatting wordt bemoeilijkt. Kennis vanuit typologische studies kan daarom bijdragen aan toename van kennis over criminele carrières, *desistance* en risicotaxatie voor de verschillende typen plegers.

De kans op zedenrecidive in het algemeen is niet groot en voor sommige plegers (bijvoorbeeld incestplegers) duidelijk kleiner dan voor anderen (Schmucker & Lösel, 2017). De RNR-principes in acht nemend is het de vraag of bij een zeer laag recidiverisico een intensieve interventie of behandeling geïndiceerd is. Gezien het gegeven dat de meeste zedendelinquenten recidiveren naar andersoortige delicten dan zedendelicten en deze delicten voor de diverse typen plegers in ernst en frequentie verschillen, ligt het voor de hand om bij de aanpak van plegers hiermee rekening te houden. Interventies alleen gericht op het verminderen van de kans op zedenrecidive lijken op voorhand slechts geschikt voor een beperkte groep plegers: met name de preferentiële plegers. Ook in dit opzicht kan kennis over verschillende typen plegers van invloed zijn op de inhoud van interventies.

4.5 Vervolgonderzoek

In dit rapport is de bestaande kennis over typologieën van volwassen plegers van zedendelicten samengevat door middel van een umbrella review en een aanvullende systematische literatuurstudie van recente artikelen over dit onderwerp. Hiermee is

overzichtelijk gemaakt wat in de wetenschappelijke literatuur bekend is over typologieën van deze plegers, maar komen tegelijkertijd ook enkele onderwerpen naar voren waarover nog kennis ontbreekt. In deze paragraaf zullen we deze hiaten kort bespreken en daaropvolgend suggesties doen voor vervolgonderzoek.

Allereerst valt in de umbrella review op dat er enkel typologieën worden besproken binnen plegers van verschillende zedendelicten (i.e., verkrachting, kindermisbruik, seksuele moord en online zedendelicten). Hierbij lijkt impliciet aangenomen te worden dat plegers van zedendelinquentie zich beperken tot slechts één type zedendelict. Het is echter ook mogelijk dat een pleger zowel minderjarige als volwassen slachtoffers maakt of dat een pleger van verkrachtingen uiteindelijk ook overgaat tot seksuele moorden. Voor toekomstig onderzoek lijkt het dan ook van belang dat onderzoekers zich niet beperken tot één specifiek type zedendelict maar alle vormen van zedendelinquentie analyseren. Hierdoor kunnen ontwikkelingen in zedendelinquentie gedurende de levensloop en de mate van specialisatie in bepaalde type zedendelicten onderzocht worden. In de meer recente studies, zoals besproken in Hoofdstuk 3, lijkt deze verandering al plaats te hebben gevonden aangezien in vier van de negen studies een algemene groep plegers van zedendelicten onderzocht werden. Ook in literatuur over typologieën van plegers van online zedendelicten is hier meer aandacht voor, aangezien vaak onderscheid wordt gemaakt tussen plegers die enkel kinderpornografie verzamelen en plegers die ook in het echt seksueel contact met kinderen hebben.

Daarnaast blijkt uit de umbrella review dat bij het bestaande onderzoek naar typologieën van vrouwelijke plegers van zedendelicten de focus nadrukkelijk ligt op misbruik van kinderen. Hierdoor is er nog relatief weinig bekend over typen vrouwelijke plegers die volwassen slachtoffers maken. In de studie van Vandiver en Kercher (2004) worden wel twee (van de zes) typen vrouwelijke plegers met volwassen slachtoffers geïdentificeerd, alhoewel één daarvan met name betrekking had op het in de prostitutie dwingen van andere vrouwen in plaats van op actief seksueel misbruik door henzelf. Vrouwelijke plegers met volwassen mannelijke slachtoffers worden bijna helemaal genegeerd in de bestaande typologieën. Enkel Robertiello en Terry (2007) beschrijven een type pleger (i.e., de *angry/impulsive* plegers) uit een typologie van vrouwelijke plegers waarbij de slachtoffers volwassen mannen zijn. Het profiel van dit type pleger blijkt echter gebaseerd te zijn op slechts één enkele case. Voor vervolgonderzoek is het daarom van belang dat er met betrekking tot vrouwelijke plegers niet

alleen typologieën worden ontwikkeld over vrouwen die kinderen misbruiken maar ook over vrouwen die seksueel misbruik plegen tegen volwassen (mannelijke) slachtoffers. In de aanvullende literatuurstudie van recent onderzoek kwam al één zo'n studie naar voren. In de studie van Chopin et al. (2021) was een groot deel van de slachtoffers van vrouwelijke plegers volwassen en werd er zelfs een groep geïdentificeerd die alleen maar mannelijke slachtoffers maakte.

Ook bij de typologieën van plegers van online zedendelicten ligt de nadruk sterk op minderjarige slachtoffers. Dit is het gevolg van het feit dat de bestaande literatuur zich vooral heeft gericht op plegers van grooming en het produceren, bezitten en verspreiden van kinderpornografie. Door de constante technologische ontwikkelingen is echter ook cybercriminaliteit constant aan verandering onderhevig en zijn andere typen online zedendelicten ontstaan of meer prevalent geworden (Gorissen et al., 2020). Zo is er de laatste jaren ook steeds meer aandacht voor shame-sexting, wraakporno, sextortion, pornografische deepfakes en het ongevraagd toesturen van seksueel getinte berichten (bijvoorbeeld 'dickpics'), waarbij de slachtoffers ook volwassenen kunnen zijn.⁵ Voor zulke vormen van zedendelicten lijkt in de bestaande typologieën weinig aandacht. Enkel de *pranksters* uit de typologie van Lanning (2001; 2010) en de *private fantasizers* uit de typologie van Krone (2004) hebben betrekking op plegers die zelf (kinder)pornografisch materiaal produceren van anderen, wat gezien kan worden als een minder technologisch ontwikkelde voorloper van pornografische deepfakes. Gezien de snelle ontwikkelingen op technologisch vlak is het van belang dat het wetenschappelijk onderzoek inspeelt op de nieuwe mogelijkheden die ontstaan om online zedendelicten te plegen en er ook typologieën ontwikkeld worden voor plegers van zulke nieuwe vormen van online zedendelicten. Hierbij zou bovendien aandacht moeten zijn voor zowel mannelijke als vrouwelijke plegers van online zedendelicten, aangezien de literatuur zich nu vrijwel uitsluitend lijkt te richten op mannelijke plegers.

Tot slot viel in de umbrella review op dat weinig typologieën een theoretische basis hadden, maar dat er juist vaak exploratief te werk is gegaan waarbij de typologieën gebaseerd

⁵ Shame sexting betreft het zonder toestemming met derden delen (vaak via social media) van seksueel getint beeldmateriaal (vaak door afgebeelde persoon zelf gemaakt). Wraakporno betreft shame-sexting waarbij wraak het motief is, vaak na het verbreken van de relatie. Van sextortion is sprake wanneer (onder valse voorwendselen) verkregen seksueel getint beeldmateriaal wordt gebruikt als chantagemiddel. Bij pornografische deepfakes wordt kunstmatige intelligentie gebruikt om bestaande afbeeldingen en video's te combineren en zodoende gezichten van slachtoffers in pornografisch materiaal te verwerken.

zijn op (een klein aantal) klinische observaties of cluster/latente klasse analyses. In de recente empirische studies die besproken zijn in Hoofdstuk 3 lijkt echter een verandering zichtbaar, aangezien er in enkele van deze studies bepaalde theoretische benaderingen (bijvoorbeeld Gottfredson & Hirsch, 1990; LeBlanc, 2005; Maruna, 2001) als uitgangspunt zijn genomen. Voor vervolgonderzoek is het van belang dat men vaker typologische theorieën als uitgangspunt neemt en toetst in plaats van exploratief te werk gaat. Zodoende kan de ontwikkeling van typologische theorieën over plegers van zedendelicten een stap verder worden gebracht.

Referenties^{6,7}

- Aarten, P. G., & Liem, M. C. (2023). Unravelling the homicide drop: Disaggregating a 25-year homicide trend in the Netherlands. *European Journal On Criminal Policy And Research*, 29(1), 1-26. doi: 10.1007/s10610-021-09489-0
- Akkermans, M., Derksen, E., Moons, E., Wingen, M., & Kloosterman, R. (2023). Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag 2022. *Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)*.
- Alexy, E. M., Burgess, A. W., & Baker, T. (2005). Internet offenders: Traders, travelers, and combination trader-travelers. *Journal Of Interpersonal Violence*, 20(7), 804-812. doi: 10.1177/0886260505276091
- Andrews, D. A., & Bonta, J. (2010). Rehabilitating criminal justice policy and practice. *Psychology, Public Policy, and Law*, 16(1), 39. doi: 10.1037/a0018362
- Aromataris, E., Fernandez, R., Godfrey, C. M., Holly, C., Khalil, H., & Tungpunkom, P. (2015). Summarizing systematic reviews: methodological development, conduct and reporting of an umbrella review approach. *JBI Evidence Implementation*, 13(3), 132-140. doi: 10.1097/XEB.0000000000000055
- * Aslan, D. (2011). Critically Evaluating Typologies of Internet Sex Offenders: A Psychological Perspective. *Journal Of Forensic Psychology Practice*, 11(5), 406-431. doi:10.1080/15228932.2011.588925
- Bagwell-Gray, M. E., Messing, J. T., & Baldwin-White, A. (2015). Intimate partner sexual violence: A review of terms, definitions, and prevalence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 16(3), 316-335. doi: 10.1177/1524838014557290
- Barbaree, H. E., Seto, M. C., Serin, R. C., Amos, N. L., & Preston, D. L. (1994). Comparisons between sexual and nonsexual rapist subtypes: Sexual arousal to rape, offense precursors, and offense characteristics. *Criminal Justice And Behavior*, 21(1), 95-114.

⁶ Referenties gemarkeerd met een asterisk * zijn geïnccludeerd in de umbrella review.

⁷ Referenties gemarkeerd met een haakje # zijn geïnccludeerd in de aanvullende review.

- * Beauregard, E. (2017). Sexual homicide and violent offenders. In: T. Sandler (Ed.). *The Oxford Handbook of Sex Offences and Sex Offenders* (pp. 99-122). Oxford University Press.
- Beauregard, E., & Proulx, J. (2002). Profiles in the offending process of nonserial sexual murderers. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 46(4), 386-399. doi:10.1177/0306624X02464002
- Beauregard, E., & Proulx, J. (2007). A classification of sexual homicide against men. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 51(4), 420-432. doi: 10.1177/0306624X06294432
- Beech, A. R., Elliott, I. A., Birgden, A., & Findlater, D. (2008). The internet and child sexual offending: A criminological review. *Aggression And Violent Behavior*, 13(3), 216-228. doi:10.1016/j.avb.2008.03.007
- * Bickley, J., & Beech, A. R. (2001). Classifying child abusers: Its relevance to theory and clinical practice. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 45(1), 51-69. doi:10.1177/0306624X01451004
- * Blasko, B. L. (2016). Overview of sexual offender typologies, recidivism, and treatment. In: E.L. Jeglic and C. Calkins (Eds.), *Sexual Violence: Evidence Based Policy and Prevention* (pp. 11-29). Springer International Publishing. doi: 10.1007/978-3-319-44504-5_2
- Briggs, P., Simon, W. T., & Simonsen, S. (2011). An exploratory study of internet-initiated sexual offenses and the chat room sex offender: Has the internet enabled a new typology of sex offender? *Sexual Abuse*, 23(1), 72-91. doi: 10.1177/1079063210384275
- Broome, L. J., Izura, C., & Lorenzo-Dus, N. (2018a). Data on fantasy vs contact driven internet-initiated sexual offences: Study selection, appraisal and characteristics. *Data In Brief*, 18, 1869-1876. doi:10.1016/j.dib.2018.04.076
- Broome, L. J., Izura, C., & Lorenzo-Dus, N. (2018b). A systematic review of fantasy driven vs. contact driven internet-initiated sexual offences: Discrete or overlapping typologies? *Child Abuse & Neglect*, 79, 434-444. doi:10.1016/j.chiabu.2018.02.021
- * Cale, J. (2018). Classification of perpetrators of sexual offences: An overview of three generations of research and development. In: P. Lussier & E. Beauregard. *Sexual Offending: A Criminological Perspective* (pp. 326-348).

- * Chan, H. C., & Heide, K. M. (2009). Sexual Homicide: A Synthesis of the Literature. *Trauma Violence & Abuse, 10*(1), 31-54. doi:10.1177/1524838008326478
- Chopin, J., & Beauregard, E. (2019). Sexual homicide of children: A new classification. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology, 63*(9), 1681-1704. doi: 10.1177/0306624X19834419
- # Chopin, J., & Beauregard, E. (2021). Sexual Abuse of Elderly Victims Investigated by the Police: From Motives to Crime Characteristics. *Journal of Interpersonal Violence, 36*(13-14), 6722-6744. doi:10.1177/0886260518821456
- # Chopin, J., & Beauregard, E. (2023). The Unusual Case of Sexual Homicide Against Males: Comparisons and Classification. [1-include]. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 67*(5), 499-523. doi:10.1177/0306624X211049194
- # Chopin, J., Beauregard, E., & Paquette, S. (2021). Sexual Victimization Involving Solo Female Offenders: A Crime Script Approach. *Crime and Delinquency, (online first)*. doi:10.1177/00111287211061717
- Christensen, L. S., & Darling, A. J. (2020). Sexual abuse by educators: A comparison between male and female teachers who sexually abuse students. *Journal Of Sexual Aggression, 26*(1), 23-35. doi: 10.1080/13552600.2019.1616119
- * Christiansen, A. R., & Thyer, B. A. (2002). Female sexual offenders: A review of empirical research. *Journal of Human Behavior in the Social Environment, 6*(3), 1-16. doi:10.1300/J137v06n03_01
- Clarke, J., & Carter, A. J. (2000). Relapse Prevention with Sexual Murderers. In: Laws, Hudson & Ward (Eds). *Remaking Relapse Prevention with Sex Offenders: A Sourcebook* (pp. 389-401). Sage Publishing. doi:10.4135/9781452224954
- Conte, J. R. (1991). The nature of sexual offenses against children. In C. R. Hollin & K. Howells (Eds.), *Clinical approaches to sex offenders and their victims*. (pp. 11-34). Oxford: John Wiley & Sons.
- # Cooley, B. N. (2022). Desistance from Sexual Offending or Not Reoffending? A Taxonomy of Contact Sex Offenders. [10- include]. *Criminology, Criminal Justice, Law and Society, 23*(1), 68-84. doi:10.54555/ccjls.4234.34105
- * Cortoni, F., & Gannon, T. A. (2016). Female sexual offenders: An overview. In A. Phenix & H. M. Hoberman (Eds.) *Sexual offending: Predisposing antecedents, assessments and management*. (pp. 213-224). New York, NY: Springer Science + Business Media.

- * Darling, A. J., & Christensen, L. S. (2020). Female child sexual offenders. In: I. Brice & W. Petherick Eds.) *Child Sexual Abuse: Forensic Issues in Evidence, Impact, and Management* (pp. 119-136). Academic Press. doi: 10.1016/B978-0-12-819434-8.00007-6
- Darling, A. J., Hackett, S., & Jamie, K. (2018). Female sex offenders who abuse children whilst working in organisational contexts: Offending, conviction and sentencing. *Journal Of Sexual Aggression, 24*(2), 196-214. doi: 10.1080/13552600.2018.1476601
- * Deering, R., & Mellor, D. (2007). Female-perpetrated child sex abuse: Definitional and categorisational analysis. *Psychiatry, Psychology and Law, 14*(2), 218-226. doi:10.1375/pplt.14.2.218
- Durkin, K. F. (1997). Misuse of the Internet by pedophiles: Implications for law enforcement and probation practice. *Fed. Probation, 61*(3), 14-18.
- # Eloir, J., Ducro, C., & Nandrino, J. L. (2020). Determining Sexual Offender Profiles From Life Trajectories. *Sexual Abuse 32* (5), 541-542. doi: 10.1177/1079063219828782
- DeHart, D., Dwyer, G., Seto, M. C., Moran, R., Letourneau, E., & Schwarz-Watts, D. (2017). Internet sexual solicitation of children: a proposed typology of offenders based on their chats, e-mails, and social network posts. *23*(1),521-542. doi:10.1177/1079063219828782
- * Gannon, T. A., & Rose, M. R. (2008). Female child sexual offenders: Towards integrating theory and practice. *Aggression And Violent Behavior, 13*(6), 442-461. doi:10.1016/j.avb.2008.07.002
- Geberth, V. J. (1996). The staged crime scene. *Law and Order, 44*(2), 89-91.
- Gebhard, P. H. (1965). *Sex offenders: An analysis of types*. New York: Harper & Row .doi: 10822/762448
- Gorissen, M., el Akehal, J., Weerman, F., & van de Weijer, S. (2020). Het fenomeen online seksueel geweld. Een literatuuronderzoek naar de kennis over omvang, aard en aanpak. [Verkregen via: <https://www.stoppestennu.nl/sites/default/files/uploads/het-fenomeen-online-seksueel-geweld.pdf>]
- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*: Stanford University Press.
- * Gottfried, E. D., Shier, E. K., & Mulay, A. L. (2020). Child Pornography and Online Sexual Solicitation. *Current Psychiatry Reports, 22*(3), doi:10.1007/s11920-020-1132-y

- Groth, A. N. (1977). The adolescent sexual offender and his prey. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology*, 21(3), 249-254.
- Groth, A. N., & Birnbaum, H. J. (1978). Adult sexual orientation and attraction to underage persons. *Archives Of Sexual Behavior*, 7, 175-181.
- Groth, A. N., & Burgess, A. (1979). Sexual trauma in the life histories of rapists and child molesters. *Victimology*, 4(1), 10-16.
- Groth, A. N., Hobson, W. F., & Gary, T. S. (1982). The child molester: Clinical observations. *Journal of Social Work & Human Sexuality*, 1(1-2), 129-144.
- Hall, G. C. N., & Hirschman, R. (1991). Toward a theory of sexual aggression: a quadripartite model. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 59(5), 662. doi: 0022-006X/91/S3.00
- Hall, G. C. N., & Hirschman, R. (1992). Sexual aggression against children: A conceptual perspective of etiology. *Criminal Justice And Behavior*, 19(1), 8-23.
- Hartman, C. R., Burgess, A. W., & Lanning, K. V. (1984). Typology of collectors. In A. W. Burgess & M. L. Clark (Eds.), *Child pornography and sex rings* (pp. 69-110). Lanham, MA: Lexington Books.
- Hazelwood, R. R., & Warren, J. I. (2000). The sexually violent offender: Impulsive or ritualistic? *Aggression And Violent Behavior*, 5(3), 267-279. doi:10.1016/S1359-1789(99)00002-6
- * Higgs, T., Carter, A. J., Tully, R. J., & Browne, K. D. (2017). Sexual murder typologies: A systematic review. *Aggression And Violent Behavior*, 35, 1-12. doi:10.1016/j.avb.2017.05.004
- Hines, D. A., & Finkelhor, D. (2007). Statutory sex crime relationships between juveniles and adults: A review of social scientific research. *Aggression And Violent Behavior*, 12(3), 300-314. doi: 10.1016/j.avb.2006.10.001
- * Houtepen, J., Sijtsema, J. J., & Bogaerts, S. (2014). From child pornography offending to child sexual abuse: A review of child pornography offender characteristics and risks for cross-over. *Aggression And Violent Behavior*, 19(5), 466-473. doi:10.1016/j.avb.2014.07.011
- * Ireland, C., Ozanne, R., & Ireland, J. (2016). Females who sexually offend. *Journal Of Forensic Practice*, 18(4), 296-300. doi:10.1108/JFP-07-2016-0032

- Jennings, K. T. (1994). Female child molesters: A review of the literature. In: M. Elliott (Ed.), *Female sexual abuse of children*. (pp. 219-234). New York, NY: The Guilford Press.
- * Jennings, W. G., & Fox, B. H. (2016). Rape and Other Sexual Offending Behaviors. In: B. Huebner & T. Bynum. *The Handbook of Measurement Issues in Criminology and Criminal Justice* (pp. 69-91). John Wiley & Sons, Inc
- * Johansson-Love, J., & Fremouw, W. (2006). A critique of the female sexual perpetrator research. *Aggression And Violent Behavior, 11*(1), 12-26.
doi:10.1016/j.avb.2005.05.001
- * Karakasi, M. V., Vasilikos, E., Voultos, P., Vlachaki, A., & Pavlidis, P. (2017). Sexual homicide: Brief review of the literature and case report involving rape, genital mutilation and human arson. *Journal Of Forensic And Legal Medicine, 46*, 1-10.
doi:10.1016/j.jflm.2016.12.005
- Keppel, R. D., & Walter, R. (1999). Profiling killers: A revised classification model for understanding sexual murder. *International Journal Of Offender Therapy And Comparative Criminology, 43*(4), 417-437. doi: 10.1177/0306624X99434002
- # Khoshnood, A., Ohlsson, H., Sundquist, J., & Sundquist, K. (2021). Swedish rape offenders — a latent class analysis. *Forensic Sciences Research, 6*(2), 124-132.
doi:10.1080/20961790.2020.1868681
- * Kloess, J. A., Beech, A. R., & Harkins, L. (2014). Online Child Sexual Exploitation: Prevalence, Process, and Offender Characteristics Kloess, J. A., Beech, A. R., & Harkins, L. (2014). Online Child Sexual Exploitation: Prevalence, Process, and Offender Characteristics. *Trauma Violence & Abuse, 15*(2), 126-139. doi:10.1177/1524838013511543
- Knight, R. A., & Prentky, R. A. (1990). Classifying sexual offenders: The development and corroboration of taxonomic models. In: Marshall, W.L., Laws, D.R., Barbaree, H.E. Eds). *Handbook of Sexual Assault. Applied Clinical Psychology*, p 23-52. Springer, Boston, MA. doi: 10.1007/978-1-4899-0915-2_3
- Krone, T. (2004). A typology of online child pornography offending. *Trends & Issues In Crime And Criminal Justice, 279*.
- Lanning, K. V. (2001). Child Molesters and Cyber Pedophiles - A Behavioral Perspective. In: K.W. Day, R.R. Hazelwood, & A.W. Burgess (Eds). *Practical Aspects of Rape Investigation: A Multidisciplinary Approach*, Third Edition. Boca Raton.

- Lanning, K. V. (2010). *Child molesters: A behavioral analysis for professionals investigating the sexual exploitation of children, fifth edition*. National Center for Missing & Exploited Children.
- Le Blanc, M. (2017). An integrative personal control theory of deviant behavior: Answers to contemporary empirical and theoretical developmental criminology issues 1, 2. In: D.P. Farrington (Ed.) *Integrated developmental and life-course theories of offending* (pp. 125-164): Routledge.
- * Lim, Y. Y., Wahab, S., Kumar, J., Ibrahim, F., & Kamaluddin, M. R. (2021). Typologies and Psychological Profiles of Child Sexual Abusers: An Extensive Review. *Children*, 8(5), 333. doi:10.3390/children8050333
- * Lin, X., Yong, P. Z., Kalyanasundram, P., & Ng, K. T. (2020). Offender subtypes and theories of child sexual abuse—Illustrations using two Singapore case studies. In: I. Bryce & W. Patherick (Eds). *Child Sexual Abuse: Forensic Issues in Evidence, Impact, and Management* (pp. 27-45). Academic Press.
- # Lovell, R., Huang, W., Overman, L., Flannery, D., & Klingenstein, J. (2020). Offending Histories and Typologies of Suspected Sexual Offenders Identified Via Untested Sexual Assault Kits. *Criminal Justice and Behavior*, 47(4), 470-486. doi:10.1177/0093854819896385
- Machovec, F. (1995). A systematic approach to sex offender therapy: Diagnosis, treatment, and risk assessment. *Psychotherapy in Private Practice*, 13(2), 93-108. doi:10.1300/J294v13n02_06
- Maruna, S. (2001). *Making good*: Washington, DC: American Psychological Association.
- Mathews, R., Matthews, J. K., & Speltz, K. (1989). *Female sexual offenders: An exploratory study*: Safer Society Press Orwell, VT.
- McLaughlin, J. (1998). Technophilia: A modern day paraphilia. *Knight Stick: Publication of the New Hampshire Police Association*, 51, 47-51.
- McLaughlin, J. F. (2000). Cyber child sex offender typology. *Knight Stick: Publication of the New Hampshire Police Association*, 51, 39-42.
- * McLeod, D. A., & Dodd, M. (2022). Modernized female sex offender typologies: Intrapsychic, behavioral, and trauma related domains. *COGENT SOCIAL SCIENCES*, 8(1). doi:10.1080/23311886.2022.2085360

- * Miller, L. (2013). Sexual offenses against children: Patterns and motives. *Aggression And Violent Behavior, 18*(5), 506-519. doi:10.1016/j.avb.2013.07.006
- * Nathan, P., & Ward, T. (2001). Females who sexually abuse children: Assessment and treatment issues. *Psychiatry, Psychology and Law, 8*(1), 44-55.
- * Page, J., Tzani-Pepelasi, K., & Gavin, H. (2022) Characteristics of Sexual Homicide Offenders Focusing on Child Victims: A Review of the Literature. *Trauma Violence & Abuse, 1-14*. doi:10.1177/15248380221119511
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., . . . Brennan, S. E. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *International Journal Of Surgery, 88*, 105906. doi: 10.1016/j.ijssu.2021.105906
- Page, M. J., Moher, D., & McKenzie, J. E. (2022). Introduction to PRISMA 2020 and implications for research synthesis methodologists. *Research Synthesis Methods, 13*(2), 156-163. doi: 10.1002/jrsm.1535
- Proulx, J., & Beauregard, E. (2014). Pathways in the offending process of marital rapists. In *Pathways to sexual aggression* (pp. 124-150): Routledge.
- * Robertiello, G., & Terry, K. J. (2007). Can we profile sex offenders? A review of sex offender typologies. *Aggression And Violent Behavior, 12*(5), 508-518. doi:10.1016/j.avb.2007.02.010
- Sandler, J. C., & Freeman, N. J. (2009). Female sex offender recidivism: A large-scale empirical analysis. *Sexual Abuse, 21*(4), 455-473. doi: 10.1177/1079063209347898
- Schmucker, M. & Lösel, F. (2017). *Sexual offender treatment for reducing recidivism among convicted sex offenders: a systematic review and meta-analysis*. Campbell Systematic Reviews. <https://doi.org/10.4073/csr.2017.8>
- * Seigfried-Spellar, K. C., & Soldino, V. (2020). Child sexual exploitation: Introduction to a global problem. In: T.J. Holt & A.M. Bossler (Eds). *The Palgrave Handbook of International Cybercrime and Cyberdeviance* (pp. 1203-1223). Palgrave Macmillan, Cham. doi: 10.1007/978-3-319-78440-3_5
- Seto, M. C., & Ahmed, A. G. (2014). Treatment and management of child pornography use. *Psychiatric Clinics Of North America, 37*(2), 207-214. doi:10.1016/j.psc.2014.03.004
- Shevlin, M., Murphy, S., Elklit, A., Murphy, J., & Hyland, P. (2018). Typologies of child sexual abuse: An analysis of multiple abuse acts among a large sample of Danish treatment-

- seeking survivors of childhood sexual abuse. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 10(3), 263–269. doi: 10.1037/tra0000268
- * Shipley, S. L., & Arrigo, B. A. (2008). Serial killers and serial rapists: Preliminary comparison of violence typologies. In: Kocsis, R.N. (Ed.) *Serial Murder and the Psychology of Violent Crimes* (pp. 119-139). doi: 10.1007/978-1-60327-049-6_8
- # Spaan, P., Blokland, A., De Blander, R., Robert, L., Maes, E., Blom, M., & Wartna, B. (2020). Differentiating Individuals Convicted of Sexual Offenses: A Two-Country Latent Class Analysis. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 32(4), 423-451. doi:10.1177/1079063219893370
- *Temporini, H. (2012). Child Pornography and the Internet. *Psychiatric Clinics Of North America*, 35(4), 821-835. doi:10.1016/j.psc.2012.08.004
- * Thomas, M. L., Himmen, M. K., & Jung, S. (2022). Sexual violence perpetration against intimate partners: current progress and future directions. *Current Psychiatry Reports*, 24(11), 661-670. doi:10.1007/s11920-022-01373-w
- Thornton, D. (2021). Sexual offending and classification. *Aggression And Violent Behavior*, 59, 101436. doi: 10.1016/j.avb.2020.101436
- Turchik, J. A., Hebenstreit, C. L., & Judson, S. S. (2016). An Examination of the Gender Inclusiveness of Current Theories of Sexual Violence in Adulthood: Recognizing Male Victims, Female Perpetrators, and Same-Sex Violence. *Trauma Violence & Abuse*, 17(2), 133-148. doi:10.1177/1524838014566721
- # van Gijn-Grosvenor, E. L., & Lamb, M. E. (2021). Online groomer typology scheme. *Psychology, Crime and Law*, 27(10), 973-987. doi:10.1080/1068316X.2021.1876048
- Vandiver, D. M., & Kercher, G. (2004). Offender and victim characteristics of registered female sexual offenders in Texas: A proposed typology of female sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 16, 121-137. doi: 10.1177/107906320401600203
- Ward, T., Hudson, S. M., & Keenan, T. (1998). A self-regulation model of the sexual offense process. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 10, 141-157. doi: 10.1023/A:1022071516644
- Wijkman, M., Bijleveld, C., & Hendriks, J. (2011). Female sex offenders: Specialists, generalists and once-only offenders. *Journal Of Sexual Aggression*, 17(1), 34-45. doi: 10.1080/13552600.2010.540679

* Wojcik, M. L., & Fisher, B. S. (2019). Overview of adult sexual offender typologies. In: W.T. O'Donohue, & P.A. Schewe (Eds) *Handbook of Sexual Assault and Sexual Assault Prevention*. Springer, Cham. doi: 10.1007/978-3-030-23645-8_14

Appendices

Appendix A. Zoekstrategieën Umbrella Review

Zoekstrategie voor Clarivate Analytics/Web of Science Core Collection (20 januari 2023)

6	#4 AND #5	893
5	TS=("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")	3,571,112
4	#3 AND #2 AND #1	5,252
3	TS=("typolog*" OR "classif*" OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR "profil*" OR "taxonom*" OR "differentiat*" OR "characteristic*" OR "trait*")	7,879,083
2	TS=("offender*" OR "criminal*" OR "rapist*" OR "molester*" OR "abuser*" OR "perpetrat*")	75,696
1	TS=("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor attracted person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*"))	146,056

Zoekstrategie voor Elsevier/Scopus (23 januari 2023)

History Count	Search Terms	Results
#6	#4 AND #5	1,748
#5	TITLE-ABS-KEY ("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")	7,020,753
#4	#1 AND #2 AND #3	8,247
#3	TITLE-ABS-KEY (typolog* OR classific* OR (risk W/3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*)	12,680,020
#2	TITLE-ABS-KEY ("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" W/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") W/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") W/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") W/3 "sex*" W/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") W/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") W/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*")) View Less	198,517
#1	TITLE-ABS-KEY (offender* OR criminal* OR rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*)	213,782

Zoekstrategie voor Ebsco/Criminal Justice Abstracts (23 januari 2023)

#	Query	Results
S6	S4 AND S5	32
S5	TI("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR AB("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR KW("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")	23,676
S4	S1 AND S2 AND S3	734
S3	TI(typolog* OR classific* OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR AB(typolog* OR classific* OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR KW(typolog* OR classific* OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*)	68,427
S2	TI(offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*) OR AB (offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*) OR KW(offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*)	95,537
S1	TI("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*")))) OR AB("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*")))) OR KW("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*"))))	7,434

Zoekstrategie voor Ebsco/APA PsycINFO (23 januari 2023)

#	Query	Results
S6	S4 AND S5	381

S5	DE "Literature Review" OR DE "Systematic Review" OR DE "Meta Analysis" OR TI("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR AB("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR KW("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")	225,395
S4	S1 AND S2 AND S3	7,704
S3	DE "Forensic Assessment" OR DE "Forensic Evaluation" OR DE "Taxonomies" OR DE "Criminal Profiling" OR DE "Personality Traits" OR TI(typolog* OR classific* OR (risk N3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR AB(typolog* OR classific* OR (risk N3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR KW(typolog* OR classific* OR (risk N3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*)	810,170
S2	DE "Criminal Behavior" OR DE "Juvenile Delinquency" OR DE "Criminal Offenders" OR DE "Female Criminal Offenders" OR DE "Male Criminal Offenders" OR DE "Mentally Ill Offenders" OR TI(offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetrator*) OR AB (offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetrator*) OR KW(offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetrator*)	118,647
S1	DE "Sexual Violence" OR DE "Sex Offenses" OR DE "Sexual Harassment" OR DE "Rape" OR DE "Acquaintance Rape" OR DE "Pedophilia" OR DE "Sexual Abuse" OR DE "Child Abuse" OR DE "Sex Offenses" OR DE "Incest" OR DE "Rape" OR DE "Sexual Coercion" OR DE "Sexual Violence" OR DE "Sexting" OR TI(("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" N2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") N2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR ("non-consen*" OR "nonconsen*") N3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") N3 "sex*" N3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR ("nonconsen*" OR "non-consen*") N3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") N3 ("imag*" OR "content*" OR "media")) OR AB("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" N2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") N2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR ("non-consen*" OR "nonconsen*") N3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") N3 "sex*" N3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR ("nonconsen*" OR "non-consen*") N3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") N3 ("imag*" OR "content*" OR "media")) OR KW("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" N2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") N2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR ("non-consen*" OR "nonconsen*") N3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") N3 "sex*" N3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR ("nonconsen*" OR "non-consen*") N3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") N3 ("imag*" OR "content*" OR "media"))	103,688

Appendix B. Zoekstrategieën aanvullende review

Zoekstrategie voor Clarivate Analytics/Web of Science Core Collection (27 maart 2023)

7	#5 NOT #6	914
6	TS=("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")	3,634,235
5	#4 Date range 2020-01-01 – 2024-01-01	1,105
4	#3 AND #2 AND #1	5,308
3	TS=("typolog*" OR "classif*" OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR "profil*" OR "taxonom*" OR "differentiat*" OR "characteristic*" OR "trait*")	8,001,469
2	TS=("offender*" OR "criminal*" OR "rapist*" OR "molester*" OR "abuser*" OR "perpetrat*")	76,538
1	TS=("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor attracted person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*"))	148,375

Zoekstrategie voor Elsevier/Scopus (27 maart 2023)

History Count	Search Terms	Results
#7	#5 AND NOT #6	1,134
#6	TITLE-ABS-KEY ("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")	7,114,885
#5	#4 AND (LIMIT-TO (PUBYEAR , 2020) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2021) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2022) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2023))	1,403
#4	#1 AND #2 AND #3	8,330
#3	TITLE-ABS-KEY (typolog* OR classific* OR (risk W/3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*)	12,852,741
#2	TITLE-ABS-KEY ("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" W/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") W/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") W/3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") W/3 "sex*" W/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") W/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") W/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*")) View Less	217,114
#1	TITLE-ABS-KEY (offender* OR criminal* OR rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetrat*)	201,128

Zoekstrategie voor Ebsco/Criminal Justice Abstracts (27 maart 2023)

#	Query	Limiters/- Expanders	Results
S8	S6 NOT S7		87
S7	TI("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR AB("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR KW("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")		24,006
S6	S4 AND S5		92
S5	S4	Limiters - Publication Date: 20200101-20231231	89,552
S4	S1 AND S2 AND S3		636
S3	TI(typolog* OR classific* OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR AB(typolog* OR classific* OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR KW(typolog* OR classific* OR ("risk" NEAR/3 "assess*") OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*)		56,962
S2	TI(offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*) OR AB (offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*) OR KW(offender* OR criminal* or rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*)		96,037
S1	TI("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR ("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR ("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR ("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*")) OR AB("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR ("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*") OR ("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR ("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*")) OR KW("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR		7,502

	"exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" NEAR/2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") NEAR/2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dickpic*" OR ("non-consen*" OR "nonconsen*") NEAR/3 "porn*" OR ("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") NEAR/3 "sex*" NEAR/3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse*")) OR ("nonconsen*" OR "non-consen*") NEAR/3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") NEAR/3 ("imag*" OR "content*" OR "media*))		
--	---	--	--

Zoekstrategie voor Ebsco/APA PsycINFO (27 maart 2023)

#	Query	Limiters/- Expanders	Results
S7	S5 NOT S6		586
S6	DE "Literature Review" OR DE "Systematic Review" OR DE "Meta Analysis" OR TI("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR AB("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*") OR KW("review*" OR "overview*" OR "meta-analys*")		27,612
S5	S1 AND S2 AND S3	<i>Limiters - Publication Year: 2020- 2023</i>	624
S4	S1 AND S2 AND S3		6,217
S3	DE "Forensic Assessment" OR DE "Forensic Evaluation" OR DE "Taxonomies" OR DE "Criminal Profiling" OR DE "Personality Traits" OR TI(typolog* OR classific* OR (risk N3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR AB(typolog* OR classific* OR (risk N3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*) OR KW(typolog* OR classific* OR (risk N3 assess*) OR profil* OR taxonom* OR differentiat* OR characteristic* OR trait*)		712,713
S2	DE "Criminal Behavior" OR DE "Juvenile Delinquency" OR DE "Criminal Offenders" OR DE "Female Criminal Offenders" OR DE "Male Criminal Offenders" OR DE "Mentally Ill Offenders" OR TI(offender* OR criminal* OR rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*) OR AB (offender* OR criminal* OR rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*) OR KW(offender* OR criminal* OR rapist* OR molester* OR abuser* OR perpetr*)		119,453
S1	DE "Sexual Violence" OR DE "Sex Offenses" OR DE "Sexual Harassment" OR DE "Rape" OR DE "Acquaintance Rape" OR DE "Pedophilia" OR DE "Sexual Abuse" OR DE "Child Abuse" OR DE "Sex Offenses" OR DE "Incest" OR DE "Rape" OR DE "Sexual Coercion" OR DE "Sexual Violence" OR DE "Sexting" OR TI("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" N2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") N2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR		104,497

<p>"pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") N3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") N3 "sex*" N3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") N3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") N3 ("imag*" OR "content*" OR "media"))) OR AB("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" N2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") N2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") N3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") N3 "sex*" N3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") N3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") N3 ("imag*" OR "content*" OR "media"))) OR KW("rape*" OR "raping" OR "incest*" OR "exhibitionis*" OR "indecent-expos*" OR ("sex*" N2 ("offen*" OR "violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "crime*" OR "abus*" OR "misconduct*" OR "coerci*" OR "exploit*")) OR (("infant*" OR "adolescen*" OR "child*" OR "juvenil*") N2 ("molest*" OR "porn*" OR "abuse*")) OR "childporn*" OR "pedophil*" OR "paedophil*" OR "pedosex*" OR "paedosex*" OR "minor-attracted-person*" OR "grooming" OR "csam" OR "revenge-porn*" OR "sexting" OR "sextorsion*" OR "deepfake*" OR "deep-fake*" OR "dickpic*" OR "dick-pic*" OR (("non-consen*" OR "nonconsen*") N3 "porn*") OR (("cyber*" OR "technology" OR "online" OR "digital*" OR "image-based") N3 "sex*" N3 ("violen*" OR "assault*" OR "harass*" OR "abuse")) OR (("nonconsen*" OR "non-consen*") N3 ("disseminat*" OR "sharing" OR "share*" OR "distribut*" OR "offen*" OR "abus*" OR "harass*" OR "circulati*") N3 ("imag*" OR "content*" OR "media"))))</p>		
---	--	--

Appendix C. Samenstelling begeleidingscommissie

Prof. dr. D. Korf (vz)

Dr. M. Assink

Dr. J. Diehle

Dr. J. Karsten

M. Kleijn, MSc.

Drs. M.E. Pozo Morillas

Het NSCR is
onderdeel van de
institutenorganisatie
van de Nederlandse
Organisatie voor
Wetenschappelijk
Onderzoek (NWO)

Bezoekadres:

De Boelelaan 1077
1081 HV Amsterdam

Postadres:

Postbus 71304
1008 BH Amsterdam

T 020 598 5239

E nscr@nscr.nl

W www.nscr.nl

nscr

Nederlands Studiecentrum
Criminaliteit en Rechtshandhaving